

Jeanette Selven

**Finittmarkering og inversjon i norsk som
andrespråk: En studie av tyske, engelske,
russiske og vietnamesiske andrespråkstilegnere.**

Masteravhandling

Institutt for språk og litteratur

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Våren 2014

Forord

Interessen for syntaks og språktilegnelse fikk jeg tidlig i mine studier ved NTNU, og en del av æren for det skal min svært dyktige veileder Kristin Melum Eide ha. Hun er en enestående foreleser som gjør fagstoffet forståelig og spennende, og i arbeidet med denne masteroppgaven har hun gitt meg solid veiledning som har bidratt til at jeg har tilegnet meg uvurderlig kunnskap om norsk som andrespråk. Jeg vil derfor si tusen takk til henne for det engasjementet hun har vist, hennes tålmodighet, og at hun alltid var behjelpelig med hensyn til å gi meg gode råd i skriveprosessen.

Også min fabelaktige familie og mine herlige venner fortjener en stor takk, da de er solide støttespillere for meg. Det betyr mye for meg at de stiller opp i hverdagen, sender meg oppmuntrende ord og viser interesse for fagområdene jeg studerer gjennom å stille spørsmål og delta aktivt i samtaler og diskusjoner. Dette gir meg inspirasjon og bidrar til at jeg videreutvikler mine egne ferdigheter. En hjertelig takk går spesielt til mamma som har lest korrektur på deler av oppgaven min.

Videre vil jeg takke flere kolleger på Thora Storm videregående skole for god støtte og dype samtaler på lærerrommet om alt fra grammatikkspørsmål til reiseopplevelser, religionsdebatt, læringsmetoder og anbefalt skjønnlitteratur som må leses. Det å få arbeide med et slikt imøtekommende kollegium på en skole med mange hyggelige elever er lærerikt. En spesiell takk vil jeg også rette til de suverene norsklærerne Marthe Fasteraune, Hanne Berit Guldberg og Anita Melvold som har bidratt med å lese korrektur på oppgaven min.

Til sist vil jeg si tusen takk til mine minoritetsspråklige elever. Deres optimisme, vitebegjærighet, ærlighet og engasjement gir meg lyst til stadig å forbedre meg som lærer, og temaet jeg undersøker i denne masteroppgaven har gitt meg rikelig med kunnskap som jeg vil nyttiggjøre i min videre yrkeskarriere.

Innhold

Forord.....	3
Kapittel 1: Introduksjon og teoretiske forutsetninger.....	6
1.1 Introduksjon: Masteroppgavens hovedtema.....	6
1.2 Generativ grammatikk.....	7
1.3 Språktilegnelse: Første- og andrespråk.....	9
1.4 Tidligere forskning.....	10
1.5 Forskningsspørsmål i masteroppgaven.....	11
1.6 Teori og metode.....	11
1.7 Inndeling av kapitlene.....	12
Kapittel 2: Bakgrunn og teori.....	13
2.1 Introduksjon.....	13
2.2 Generativ grammatikk: en kort innføring i syntaktisk analyse.....	13
2.3 Forskning på språktilegnelse i generativ teori.....	15
2.3.1 Førstespråktilegnelse.....	16
2.3.2 Andrespråktilegnelse.....	17
2.4 Transferteori.....	23
2.5 Tempus og finitthet.....	25
2.3.1 Tempus og finitthet i norsk.....	29
2.2.2 Tempus og finitthet i tysk.....	30
2.2.3 Tempus og finitthet i engelsk.....	31
2.2.4 Tempus og finitthet i vietnamesisk.....	33
2.2.5 Tempus og finitthet i russisk.....	35
2.2.6 Kort oppsummering av de viktigste forskjellene mellom informantspråkene.....	36
2.5 Tidligere forskning på tempus, finitthet og førstespråktilegnelse.....	37
2.6 Tidligere forskning på tempus, finitthet og andrespråktilegnelse.....	38
Kapittel 3: Metode.....	44
3.1 Innledning.....	44
3.2 Datagrunnlag: Norsk Andrespråkkorpus (ASK).....	45
3.3 Begrunnelse for metodevalg.....	48
3.4 Framgangsmåte: innhenting av resultater.....	49
3.5 Problematisering.....	50
Kapittel 4: Resultater og analyse.....	54

4.1 Innledning.....	54
4.2 Resultater.....	54
4.2.1 Informanttekster fra S2-innlærere med engelsk som morsmål.....	55
4.2.2 Informanttekster fra S2-innlærere med tysk som morsmål	62
4.2.3 Informanttekster fra S2-innlærere med russisk som morsmål.....	68
4.2.4 Informanttekster fra S2-innlærere med vietnamesisk som morsmål	73
4.3 Analyse av alle informanttekstene.....	76
4.3.1 Tilegnelse av morfologisk finitthet og V2-kravet i norsk som andrespråk.....	77
4.3.2 Finnes det evidens for at S2-tilegnere har vansker med finitthetsdistinksjonen og inversjon i datamaterialet?	82
4.3.3 Er det sporbar morsmålpåvirkning i datamaterialet?.....	84
4.3.4 Videre diskusjon rundt resultatene: Hvilke avvik bør tas med i betraktningen?	86
4.4 Diskusjon: hva kunne vært gjort annerledes?.....	88
Kapittel 5: Konklusjon	90
6. Litteraturliste.....	93
Vedlegg.....	101

Kapittel 1: Introduksjon og teoretiske forutsetninger

1.1 Introduksjon: Masteroppgavens hovedtema

Språk handler mye om identitet, fordi det gjerne knytter oss til en bestemt kultur. Mange mennesker kan bare snakke ett språk, nemlig deres morsmål (S1). Det finnes også et stort antall mennesker som, i tillegg til sitt morsmål, også lærer seg et andrespråk (S2). I dagens globaliserte verden blir det stadig et større krav til å kunne mer enn bare ett språk. På den annen side er det i enkelte kulturer en lang tradisjon for flerspråklighet, som for eksempel i India hvor både hindi og engelsk er offisielle språk. I slike samfunn benyttes gjerne ett språk i det private, mens et annet kanskje i større grad blir brukt i offentlige sammenhenger.

Forskning på andrespråk i vesten begynte hovedsakelig på 1970-tallet. Da ble det viktig å studere målspråket til S2-innlærere for å få en større forståelse for de ulike fasene de gjennomgår, og eventuelt hvilke grammatikalske vansker de støter på i prosessen. En av grunnene til dette var ønsket om å bedre integreringsprosessen for S2-innlærere og deres generelle levekår i samfunnet ved å tilrettelegge språklæringen på best mulig måte. Et hovedpunkt i forskningen er at grammatikken på et tidspunkt gjerne blir relativt stabil, men det trenger ikke å bety at andrespråksinnlæreren ikke lenger skriver eller ytrer ugrammatikalske setninger. Dette er ikke unaturlig, siden språk er svært komplekse. Plassering av ord i korrekt posisjon, bøyingsregler, og uttale er bare noen av eksemplene som byr på utfordringer når et fremmedspråk skal læres. Man kan selv tenke tilbake på prosessen når man lærte et fremmedspråk i skolen og hva man strevde ekstra med å mestre, som for eksempel hvordan en skulle bøye alle verbene og hvilke preposisjoner som kan og skal benyttes i de ulike kontekstene. Selv med mye terping på grammatiske regler og videreutvikling av et vokabular, satt mange fortsatt igjen med et S2 som ikke nødvendigvis var fullkomment. Andrespråksinnlæreren vil ofte inneha et mellomspråk¹ som i hovedsak består av et grammatisk system utviklet på basis av målspråket. Det betyr likevel at språket til en S2-innlærer ikke behøver å være helt likt språket til en morsmålsbruker av det samme språket.

---

¹ Berggreen og Tenfjord (1999:19) påpeker at mellomspråk er selvstendige språkssystem fordi de «kan ses og beskrives som egne språkssystem med en intern logikk der elementer står i bestemte forhold til hverandre, forutsetter hverandre, og danner mønstre: Mellomspråk er med andre ord regelbaserte.» Dermed skal de samme lingvistiske kategoriene benyttes for å beskrive et mellomspråk. Termen ble utviklet av Selinker (Ibid:57). Et sentralt poeng i følge Tenfjord (1997:9) er at mellomspråk er individuelle språk, og hun poengterer at «Dette er et viktig karakteristisk trekk ved mellomspråk som også får følger for metodevalg når man skal studere slike språk.»

Denne masteroppgaven tar for seg tempus, finitthet og inversjon i andrespråkstilegnelse av norsk blant informanter med engelsk, tysk, russisk og vietnamesisk som morsmål. Mitt mål med denne oppgaven er å finne ut av tendenser i andrespråksinnlæreres feilplassering av verb og om disse verbene eventuelt bøyes korrekt i henhold til det grammatiske systemet i norsk. I flere tidligere studier har dette blitt undersøkt, fordi slike feilformer ofte forekommer blant innlærere av blant annet norsk. Nye teorier vil kunne bidra til mer forståelse rundt mestring av inversjon og tempus i mellomspråksgrammatikken hos informantgruppene. Jeg vil benytte meg av nye teorier innen språkforskningen, deriblant Hagen (1992, 2001) og Eide (2014). Hagen (1992:36) poengterer blant annet følgende

«Det er rart at det skal være så vanskelig å beherske en regel som er så enkel å beskrive rent grammatisk, og som synes å være et så grunnleggende trekk i norsk leddstilling (v/2-prinsippet). Inversjonsprinsippet er jo også lett å undervise, og lett å lære og forstå for studentene i en formfokusert undervisningssituasjon. Faktum er også at på begynnerstadiet gjør studentene få feil i øvingsoppgaver og frie oppgaver med liten kommunikativ spontanitet, mens det å tilegne seg prinsippet til bruk i genuin og spontan produksjon derimot er vanskelig.»

Hagen (1992:37-38) undres derfor over hvorfor nettopp inversjon er et problem hos andrespråkstilegnere, og i denne sammenhengen stiller han spørsmål ved Universalgrammatikkens rolle i andrespråkstilegnelsen, nettopp fordi den antas å være en form for «verktøykasse» som en rekke forskere mener er en elementær del i all første- og andrespråkstilegnelse. Dette vil jeg diskutere mer utførlig i teorikapittelet.

Dessuten ser jeg selv i elevtekster skrevet av minoritetsspråklige elever i videregående skole at finittkategorien og inversjon er en utfordring. Det å få en større forståelse for vansker med verbplassering og bøyning er altså av stor interesse for meg, siden jeg underviser elever i videregående skole som har norsk som andrespråk, og arbeidet med denne oppgaven vil gi meg økt kunnskap som jeg kan bruke for å veilede dem bedre i både skriftlige og muntlige situasjoner.

1.2 Generativ grammatikk

I denne oppgaven er det den generative grammatikken som danner et hovedgrunnlag for forståelsen av et språks syntaks og av selve språktilegnelsesprosessen. Generativ grammatikk er en eksplanatorisk vitenskap som er utviklet av blant andre Noam Chomsky. Da Chomsky publiserte *Syntactic Structure* i 1957, begynte et nytt syn på språkvitenskapen å ta form. Et viktig poeng hos Chomsky er at mennesker kan tilegne seg språk fordi vi har en medfødt mental grammatikk som blir kalt Universalgrammatikken (UG). Det vil si at mennesket har en medfødt evne til å tilegne seg et språk (Åfarli 2000).

Ulike teorier har blitt utviklet innen den generative grammatikken. I denne masteroppgaven vil prinsipp- og paramerteorien være en sentral teori. Målet med denne teorien er for eksempel å forklare hvorfor språk har de strukturene de har. I prinsipp- og paramerteorien antas det at det settes grenser for hva som er mulig innen språk (Haegeman og Guéron 1999). Prinsippene er faste og de gjelder alle språk, som for eksempel at strukturelle relasjoner mellom de ulike elementene i språk er stabile. Dette er essensielt for at språklæring skal være overkommelig (Mitchell og Myles 2004:62). Dessuten er det også strukturelle regler for hvilke flytte-operasjoner som er tillatt innen språk.² Blant annet viser Radford (2004:15) til at *Lokalitetsprinsippet* er sentralt i alle verdens språk, siden alle grammatiske operasjoner må være lokale. Det finnes også en rekke åpne parameter, som blant annet *Pro-drop*-parameteren. I spansk er det slik at subjektet ikke må uttrykkes som eget ledd i setningen, i og med at verbet via bøyingsmorfologi uttrykker hvilket subjekt og hvilken referent det er snakk om. I norsk kan man ikke utelate et subjekt siden den finite setningen krever at subjektet er synlig. Det er med andre ord subjektstvang i det norske språket. (1)-(3) viser disse forholdene i spansk og norsk, hvor den siste setningen viser at verbet *snakker* krever et subjekt i setningen i norsk for å unngå en ugrammatisk konstruksjon.

(1) *Hablo* ingles y alemán.

Snakker [1. person entall] engelsk og tysk

(2) *Jeg snakker* engelsk og tysk.

(3) *snakker engelsk og tysk.

(egne eksempler)

I tillegg kan det være ordstillingsforskjeller med hensyn til hvor verbet plasseres i setninger, noe jeg vil diskutere i mer detalj knyttet til de relevante informantspråkene for denne

---

² Mitchell og Myles (2004:64) understreker at **Move α** er et generelt prinsipp i universalgrammatikken.

oppgaven, hovedsakelig i delkapittelet om tempus og finitthet i andre kapittel. UG gir dermed mennesker verktøy til å forme språket sitt med, slik at det blir korrekt i henhold til de språklige grunnreglene for språket som skal tilegnes.

I den generative grammatikkteorien er det dessuten viktig å skille mellom kompetanse og performanse, i følge Chomsky (1965). Mennesker har altså en lingvistisk kompetanse som ligger i hjernen. Performansen er hva man faktisk produserer av språklige utsagn, og det essensielle her er at den ikke trenger å gi full informasjon om den egentlige kompetansen. Språklige feil i setninger kan oppstå selv om vedkommende har den grammatikalske regelen på plass i den lingvistiske kompetansen. Et eksempel er hvis man snakker altfor fort slik at det oppstår språklige uklarheter. Dette kan føre til at ord blir uttalt unøyaktig eller at språkbrukere ombestemmer seg underveis i setningen, og som igjen kan gi opphav til hybride strukturer. Dessuten gir også andre teorier økt innsikt i hvordan performansen opererer, blant annet med tanke på hypotesen *Missing despite appearances, present despite appearances* (Jin, Eide og Busterud, kommer). Data viser at det ofte kan se ut som om enkelte andrespråkstilegnere behersker en grammatisk regel i en skriftlig tekst, men så avsløres det senere at det ikke er tilfellet, da de plutselig kan produsere feilformer. På den annen side kan det også være tilfelle at språkbrukeren egentlig mestrer en grammatisk regel, men han eller hun kan allikevel produsere setninger som bryter med det grammatiske systemet. Det er med andre ord flere moment som må tas i betraktning når informanttekster skal granskes nærmere.

1.3 Språktilegnelse: Første- og andrespråk

I følge Husby (kommer) er *tilegnelse* en ubevisst prosess, mens *læring* er en bevisst prosess. Når vi lærer noe, er vi som oftest fullt klar over at vi arbeider for å oppnå noe, som for eksempel i skolen når et nytt fremmedspråk skal læres. Vi må da sette av tid til å opparbeide kunnskap om dette språket. På den annen side er tilegnelse noe som skjer uten at vi nødvendigvis «bruker energi» på kunnskapen, som for eksempel når innlærere etter hvert mestrer en grammatisk regel etter å ha fått nok innputt i ulike sosiale kontekster hvor målspråket er i bruk.

Førstespråkstilegnelse har blitt studert nøye innen språktilegnelsesforskningen, da målet er økt kunnskap om hvordan mennesker lærer et morsmål. Blant annet ønsker man å vite mer om selve tilegnelsesprosessen, det vil si en forståelse for ulike stadium som barnet

går gjennom før han eller hun til slutt ender opp med en fullkommen grammatikk. Førstespråkstilegnelse vil bli drøftet nærmere i kapittel 2.

Andrespråkstilegnelse forekommer når en person lærer et målspråk etter tilegnelsen av et morsmål, og Berggreen og Tenfjord (1999:16) presiserer at all læring av et språk nummer to eller tre etter treårsalderen regnes som andrespråkstilegnelse. En bredt anlagt forskningslitteratur viser at det å tilegne seg et andrespråk etter puberteten kan by på større problemer, og det er spesielt synlig når man studerer tidlige stadier i starten av innlæringen. Her kan man både finne eksempler på manglende eller feilaktige bøyningsmønstre og en stor produksjon av andre feilformer. I en mellomliggende fase har en S2-innlærer gjerne lært en del av reglene for målspråket, men han eller hun har fortsatt en grammatikk som er ulik grammatikken til en morsmålsbruker. Berggreen og Tenfjord (1999:36) skriver at *overgangsformer* er en naturlig del av tilegnelsesprosessen. Det vil si at innlærere produserer ytringer som inneholder språklige former som bryter med målspråkets grammatikk, men som fungerer i kommunikasjonen inntil grammatikken blir mer målspråksnær. Lenneberg (1967) hevder at det er en kritisk periode for språktilegnelse, noe jeg også belyser senere. Det understrekes her at det er forskjeller på S2-innlærere og S1-innlærere, siden den førstnevnte gruppen sjelden oppnår målspråksnær kompetanse, da i motsetning til den sistnevnte gruppen.

1.4 Tidligere forskning

Verbet er en sentral komponent i enhver setning, og en rekke forskere har undersøkt mestring av inversjonsregler og tempussystem hos S2-innlærere, fordi det viser seg at svært mange har vansker med reglene for verbbøyning og plassering av finitte verb i diverse målspråk. Berggreen og Tenfjord (1999) presenterer et utvalg av studier hvor det konkluderes med at inversjons- og bøyningsregler kan være svært vanskelig for andrespråkstilegnere av norsk, noe jeg diskuterer nærmere i kapittel 2.

Også Hagen (1992, 2001) har forsket på finitthetsmarkeringer hos S2-innlærere av norsk. Han mener at det å mestre V2-prinsippet og bøyningsmorfologien i norsk ofte er en utfordring. Dette baserer han på grundige undersøkelser som vil bli diskutert mer utførlig i teorikapittelet. Dessuten slår også Åfarli (kommer:21) fast at:

«Mange innlærere av norsk som andrespråk har t.d. store vansker med V2-kravet, selv om de ellers kan norsk bra og har brukt norsk i mange år. Det viser at t.o.m. temmeleg avanserte S2-innlærere ikke nødvendigvis oppnår å beherske språket like godt som de som har det som morsmål.»

Mye forskning er dermed med på å understreke hvor krevende det norske verbsystemet er. Hagen (1992:33) konstaterer at hans datagrunnlag er for lite, og av den grunn kan videre undersøkelser av innlærertekster være nyttige for å lære mer om mellomspråksgrammatikken.

I tillegg viser Eide (2014:30) til språktilegnelsesstudier, riktignok primært førstespråkstilegnelse, hvor hovedkonklusjonene stort sett er at tilegnelsen av V2-regelen er tett knyttet til tilegnelse av finitthet. I bunn og grunn vil det si at når verbene markeres for finitthet, vil de også flytte til V2-posisjonen, hvilket også er en potensiell korrelasjon jeg vil undersøke i min oppgave.

1.5 Forskningsspørsmål i masteroppgaven

Denne masteroppgaven har en hovedproblemstilling, og den er som følger:

Hvis man har tilegnet seg morfologisk finitthet, har man da også V2-regelen på plass?

Et par underspørsmål gjør seg gjeldende i denne konteksten:

1. Mestrer informantene de overordnede reglene for plassering av finitte og infinitte verb?
2. Er det sporbar morsmålspåvirkning som skiller de ulike informantgruppene?

I hovedsak ser det ut til at informantene i mitt datagrunnlag bøyer verbene korrekt i henhold til det grammatiske systemet i norsk, og i de fleste tilfellene plasseres verbet i riktig posisjon. I en rekke tekster viser altså informantene at de kjenner til de overordnede reglene for plassering av infinitte og finitte verb i norsk. Men noe data viser også enkelte unntak. Det vil si at den syntaktiske konstruksjonen bryter med den norske inversjonsregelen, og slike unntak vil jeg undersøke nærmere.

1.6 Teori og metode

Teoriene som er grunnleggende for denne oppgaven er den generative grammatikken, transferteori, Schwartz og Sprouse (1994, 1996) sin teori om *Full transfer/full aksess*, *Minimale tre-hypotesen* til Vainikka og Young-Scholten (1994, 1996), Eides (2014) teori om

tempus og finittkategorien og Hagens (1992, 2001) hypoteser om inversjon i andrespråkstilegnelse. Disse teoriene vil bli grundig diskutert i neste kapittel. Innsamling av informanttekster fra Norsk Andrespråkskorpus og analyse av disse tekstene er den sentrale metoden som benyttes for å finne svar på mine forskningsspørsmål. Metoden diskuteres mer inngående i kapittel 3.

1.7 Inndeling av kapitlene

Denne masteroppgaven består av 5 kapitler hvor dette kapitlet inngår. I neste kapittel vil det teoretiske grunnlaget for oppgaven diskuteres nærmere. I det tredje kapitlet vil det bli gitt en nøye framstilling av avhandlingens metodevalg, mens jeg i fjerde kapittel vil presentere og analysere mine resultater. Det siste kapitlet inneholder oppgavens konklusjon.

Kapittel 2: Bakgrunn og teori

2.1 Introduksjon

I dette kapitlet vil jeg gå nærmere inn på de teoriene som primært er relevante for denne oppgaven. Først blir det gitt en kort introduksjon til den generative grammatikken, før jeg diskuterer ulike teorier om språktilegnelse. Deretter tar jeg for meg transferteori, før jeg går over til å beskrive tempus og finitthet i de ulike informantgruppenes førstespråk. Til slutt drøfter jeg studier som undersøker mestring av tempus, finitthet og V2-regelen i både første- og andrespråkstilegnelse. Blant annet mener flere undersøkelser å kunne vite at det er et forhold mellom tilegnelsen av finitthet og V2 i en innlærers S1-grammatikk, og jeg vil presentere data som kan kaste lys over det tilsvarende fenomenet i tilegnelse av finitthet og V2 i andrespråkstilegnelse.

2.2 Generativ grammatikk: en kort innføring i syntaktisk analyse

Et sentralt teoretisk grunnlag i denne oppgaven er den generative grammatikken, og det forventes generelt at leseren har kunnskap lik nivået i Åfarli og Eide (2003), men jeg gir likevel en kort gjennomgang.

Alle verdens språk opererer med subjekt, verb og objekt, men det er forskjeller på hvor de ulike elementene kan plasseres i setningskonstruksjonen. Dette er kjent som leddstillingsforskjeller. Blant annet er norsk et SVO-språk, der normalstrukturen krever plassering av verbet (V) mellom subjektet (S) og objektet (O), men flyttingsoperasjoner kan endre på frasenes plassering på overflatestrukturen. Japansk er derimot et SOV-språk, da både subjektet og objektet normalt står før hovedverbet (Åfarli, kommer).

Den generative grammatikkens hovedmål er å beskrive språklige system; det vil si hvilke syntaktiske strukturer som er akseptable og ikke i et gitt språk og hvorfor. Antakelsen til de fleste forskere innen denne retningen er, i følge Åfarli og Eide (2003:17), at grammatikk er en medfødt evne hos mennesker, og at den har en mental/kognitiv eksistens. Oppbygning av frasestruktur er elementært i menneskets internaliserte grammatikk, og her er det X'-teorien som forklarer et språks grunnregler. I denne teorien antas det at alle fraser består av en kjerne (endosentrisitetsprinsippet). Dessuten kan frasen bestå av både spesifikatorer (element foran kjernen) og komplement (element som står etter kjernen) (Åfarli og Eide 2003). Et

hovedpoeng er at frasestrukturen er grunnleggende, og det er ulike flytteoperasjoner i den syntaktiske konstruksjonen som skaper grammatikalske setninger.

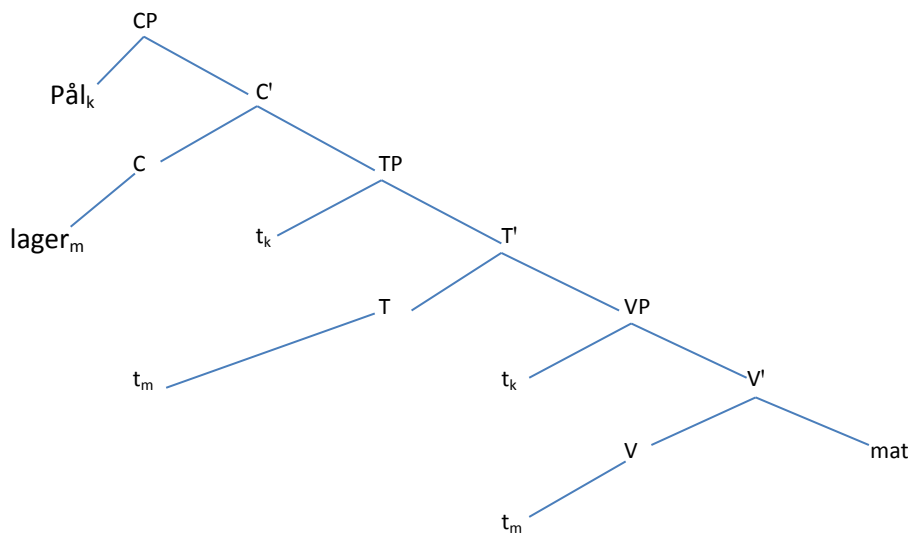
CP-TP-VP-strukturen er ofte anvendt i den generative grammatikken for å belyse et språks grammatiske regler, og begrepene VP, TP og CP er derfor vesentlige for enhver setningsstruktur. VP er selve verbfrasen. Det vil si at den inneholder et verb som da er kjernen i frasen. NP kan forekomme som både spesifikator og komplement til verbet. VP-frasen er en leksikalsk projeksjon³. TP er tempusprojeksjonen i den syntaktiske strukturen, og hit flytter verb som må tempusmarkeres, noe vi finner i norsk språk. I tillegg flytter også subjektet til spesifikatoren TP for å få tildelt kasus. I følge Åfarli (kommer:11) er språk såpass komplekse, slik at også en siste projeksjon er nødvendig for produksjon av grammatikalske setninger, nemlig C-projeksjonen som ulike setningsledd kan flytte til. Både TP og CP er regnet som funksjonelle projeksjoner⁴ (Åfarli kommer:13). Et vesentlig poeng er at finite verb i deklorative hovedsetninger må flytte til C i språk som har et V2-krav (Åfarli kommer:16). Ergo er mestring av disse funksjonelle projeksjonene nødvendig for å skape akseptable setninger i norsk. Også i andre språk er mestring av disse kategoriene viktig, siden CP-TP-VP-strukturen er grunnleggende i alle språk. Eksemplet i (1) under viser en trestruktur av en deklarativ setning i norsk, hvor det finite verbet *lager* først har stått i VP, før det har flyttet videre innom T for å bli markert for tempus, og deretter til C for å oppfylle V2-kravet i norsk. Subjektet *Pål* har flyttet fra VP og opp til TP hvor det har blitt tildelt kasus. Til sist har subjektet flyttet til CP.

---

³ Leksikalske projeksjoner inneholder kategorier som har tydelig meningsinnhold, blant annet verb og substantiv (Mitchell og Myles 2004:54).

⁴ Funksjonelle projeksjoner inneholder grammatiske kategorier, som for eksempel tempus og kongruens (Mitchell og Myles 2004).

(1)

2.3 Forskning på språktilegnelse i generativ teori

I det generative rammeverket hevdes det at mennesket har en medfødt evne til å tilegne seg et morsmål, og mange teorier tar utgangspunkt i at Universalgrammatikken (UG) styrer alle former for språktilegnelse, både S1-innlæring og S2-innlæring.⁵ Det vil si at man antar at UG er et essensielt reisverk som brukes i språklæringsprosessen, men det er ulike teorier om akkurat hvordan dette foregår i andrespråkstilegnelse. Enkelte antar at man har full og direkte tilgang til UG gjennom hele innlæringsprosessen, mens andre mener at man bare har en indirekte tilgang til UG. I tillegg er det de som mener at UG kun brukes ved førstespråkstilegnelse, og dermed ikke vil fungere når man skal lære seg et andrespråk. Andre peker på at UG eller S1-grammatikken mest sannsynlig er starttilstand ved all andrespråksinnlæring. Antar man dermed at S1-grammatikken er starttilstand, blir *transfer* relevant, siden hypotesen går ut på at regler i S1-grammatikken automatisk vil overføres til S2-grammatikken. Det vil derfor ta tid å resette parametre i ens andrespråk (Towell og Hawkins 1994: 74). Ergo vil det i starttilstanden og i en mellomfase forekomme ugrammatikalske eller ikke målspråkslike setninger, da en innlærer overfører den grammatikalske strukturen fra sitt morsmål til målspråket. Disse teoriene vil bli drøftet mer utførlig i delkapitlene 2.3.2 og 2.4.

⁵ Mitchell og Myles (2004:91) presiserer at teorien om universalgrammatikken først og fremst er en lingvistisk teori, og ikke en teori om læring, men den er uansett svært relevant for studier både innen førstespråkstilegnelse og andrespråkstilegnelse. I tillegg skriver Berggreen og Tenfjord (1999:45) at andrespråksforskning alltid har vært en tverrfaglig disiplin fordi både teorier innen læringspsykologi og lingvistikk har hatt innflytelse på dette forskningsfeltet.

Lado (1957) presiserer at «de trekkene som er lik [de en finner i språklærlingens] morsmål vil være enkle for ham, mens de trekkene som er forskjellige, vil være vanskelige.» (Husby kommer:12). Lado dominerte innen den teoretiske retningen som kalles den kontrastive analysen (KA) hvor de var særlig opptatt av å sammenlikne morsmålet med målspråket. Disse teoriene har senere opplevd motbør fra blant annet Mellomspråksteorien/Identitetshypotesen utarbeidet av Selinker (1969, 1972), der han viser til menneskets medfødte evne til å lære språk og likhetene mellom S1-tilegnelse og S2-tilegnelse som sentrale element for forståelsen av utviklingen av et andrespråk (Berggreen og Tenfjord 1999:46-47). Hovedsynet er altså at ikke bare feileksemlene hos informantene måtte studeres, men også eksempler på grammatikalske konstruksjoner måtte belyses nærmere for å øke kunnskapen om den språklige utviklingen. Disse observasjonene ble et viktig grunnlag for videre forskning på språktilegnelse.

2.3.1 Førstespråkstilegnelse

Når det gjelder førstespråkstilegnelse, konstaterer Felix (1985:48) at barn stort sett alltid oppnår en fullstendig morsmålskompetanse i det språket de får innputt fra, og Mitchell og Myles (2004:55) legger til at «children achieve this at an age when they have difficulty grasping abstract concepts, yet language is probably the most abstract piece of knowledge they will ever possess». Dette er mulig på grunn av menneskets medfødte evne til å lære et språk.

Det har blitt vist i en rekke studier at friske barn tilegner seg et språk raskt og uten for mye strev. Dermed påstår mange forskere at noe styrer tilegnelsen av et språk, spesielt siden man kan produsere nye setninger man aldri har hørt før, og fordi innputt som regel er svært usystematisk. Det blir for eksempel ikke gitt tydelige tilbakemeldinger til barn når de sier noe ugrammatisk. Dette blir gjerne kalt for det *logiske problem* ved språktilegnelse, fordi alle barn ender opp med et morsmål som er stabilt, på basis av flyktig og ufullstendig innputt (White 2003:3). Dette viser at språk er mer enn bare etteraping. Det er ingen tvil om at «(...) exposure to language data is a necessary, but by no means a sufficient condition for language acquisition, since apart from humans, no organism will learn a natural language through exposure to primary data.» (Felix 1982:48). Også Laurence og Margolis (2001:221) drøfter *det logiske problem* ved språktilegnelse i et arbeid hvor de presenterer et fyldig datamateriale, og de presiserer at “(...) the knowledge acquired in language acquisition far outstrips the

information that is available in the environment (i.e., the primary linguistic data), or as philosophers sometimes put it, the output of the language acquisition process is radically underdetermined by the input". Deres diskusjon rundt dette temaet konkluderer med at *det logiske problem* er viktig evidens for den UG-baserte teorien innen språktilegnelsesforskningen.

Førstespråkstilegnelse har altså vært grundig studert de siste tiårene, og det viser seg at utviklingstrinnene ofte er de samme. Blant annet understrekes det at barn gjerne først gjennomgår et *ettordsstadium* før de deretter beveger seg over til *toordsstadiumet* (Berggreen og Tenfjord 1999, Mitchell og Myles 2004). Dermed antas det at tilegnelsen styres av naturlige faktorer (Berggreen og Tenfjord 199:26). Det vil si at alle gjennomgår en lignende prosess hvor de tilslutt oppnår morsmålskompetanse. En nativistisk tilnærming til språklæring er derfor plausibel her.

2.3.2 Andrespråkstilegnelse

Det å lære et morsmål er altså i all hovedsak en relativt smertefri prosess, selv om det tar noen år før et barn oppnår en fullstendig grammatikk. Tilegnelse av et andrespråk kan derimot være mer utfordrende, selv om det også er visse fordeler ved at man allerede har et førstespråk. Ved hjelp av blant annet god motivasjon, holdninger, kognitive faktorer og «språkøre» utvikles andrespråket hos innlæreren i den sosiale konteksten. Fra å starte med en noe forenklet basisvarietet, forbedres mellomspråket både når det gjelder vokabular og produksjon av grammatikalske strukturer. Som et eksempel kan feiltypene knyttet til ordstilling og morfologiske markeringer videreutvikles i den forstand at språkbrukeren oppnår en mer målspråksnær grammatikk hvor syntaks og bøyingsmønster beherskes langt bedre enn hva som var et faktum på begynnerstadiet. Hva angår sluttnivå, er det derimot store individuelle forskjeller. Noen oppnår stadig større suksess der hvor andre kan stå på stedet hvil i utviklingsprosessen (Berggreen og Tenfjord 1999:198). I den sistnevnte gruppen vil man derfor finne mer produksjon av grammatiske strukturfeil, eventuelt *fossilisering*, som er et begrep for en grammatikk som stivner på et «ikke-optimalt» nivå, noe jeg vil komme tilbake til.

Det blir understreket at innputt er essensielt for å utvikle et S2, men som regel har folk også i S2-tilegning mer kunnskap om andrespråket enn innputten de har blitt eksponert for skulle tilsi, og det er ofte svært varierende resultater blant informantene. Krashen (1985)

presenterer innputt-hypotesen, som er grunnleggende i hans monitormodell, hvor han presiserer at den språklige kompetansen bygges opp ved hjelp av innputt som gir mening for innlæreren (Mitchell og Myles 2004:47). Berggreen og Tenfjord (1999:159-160) sier at denne teorien har fått en del kritikk, og de mener at språklig innputt som blir forstått av en S2-innlærer ikke nødvendigvis er en garanti for at læring forekommer.⁶

Et vesentlig poeng er altså at det logiske problem i førstespråkstilegnelse også gjør seg gjeldende i andrespråkstilegnelse i følge White (2003:22). Hun sier at «Native-speaker grammars are constrained by built-in universal linguistics principles, known as Universal Grammar (UG)» (White 2003:1), og dette bør også i aller høyeste grad gjelde for mennesker som lærer seg et andrespråk. Det kan med andre ord antas at en S2-innlærers grammatikk er styrt av de samme prinsippene og parameterne i UG, siden også en S2-innlærer kan sette sammen nye ord til setninger som hverken har blitt hørt eller lest ved en tidligere anledning. Det antas at det er det samme systemet som kontrollerer førstespråkstilegnelse og andrespråkstilegnelse, men det er ulike teorier om hvordan UG opererer i andrespråkstilegnelse. Jeg vil gjennomgå noen slike teorier i det som følger.

2.3.2.1 Ingen (direkte) tilgang til UG

Teorien om at en andrespråksinnlærer ikke har direkte tilgang til UG, ble utviklet av blant andre Bley-Vroman (1990). Hypotesen han utarbeidet kalles for 'the Fundamental Difference Hypothesis', og det hevdes at mellomspråket formes av morsmålet (Bley-Vroman 1990:15). Den fundamentale forskjellen er altså at UG ikke lenger er tilgjengelig for S2-innlæreren i den grad den var det når morsmålet ble tilegnet. Bley-Vroman (1990) nevner flere grunner til å anta at S2-innlærere ikke bruker samme system som S1-innlærere. Blant annet hevder han at manglende suksess i målspråksinnlæringen vitner om at tilgangen til UG ikke er optimal. Denne teorien kan virke usannsynlig, fordi man da må anta at en S2-innlærer ikke kan lære noe som helst som ikke allerede er en del av hans eller hennes S1, men den er faktisk nært beslektet med teorien til Lenneberg (1967) om at det er en kritisk periode for språktilegnelse (Bley-Vroman 1990:4). En viktig og relatert antakelse er at S2-innlærere har indirekte tilgang

---

⁶ Også White (1987) mener at hypotesen til Krashen (1985) ikke er fullstendig, fordi det ikke nødvendigvis er bare forståelig innputt som fører den språklige evnen videre. White viser til et eksempel hvor en innlærer ikke har tilegnet seg passivformen enda, og hvis denne personen hører følgende setning «The book was read by John», kan det først og fremst skape problem i henhold til at vedkommende skal tro at en bok leser, men siden det er umulig, vil det føre til en grammatisk endring hos innlæreren slik at passivkonstruksjonen tilegnes naturlig selv om den først er uforståelig. I følge Berggreen og Tenfjord (1999:61) blir Krashens monitormodell i dag «betraktet som uvitenskapelig», men den har «historisk sett hatt en enorm betydning for fagfeltet».

til prinsippene i UG gjennom S1-grammatikken, og at denne kunnskapen er med å tilrettelegge for innlæringen av et andrespråk. Derfor hevder White (2003:16) at denne teorien antar en indirekte tilgang til UG, og dermed blir det ukorrekt å si at det ikke er noen tilgang til UG i det hele tatt.

Også Clahsen og Muysken (1986) påstår at S2-innlærere ikke benytter seg av UG, i og med at de i deres studie fant ut at personer fra blant annet Tyrkia som skulle lære tysk, hadde vansker med å plassere verbet på korrekt plass. De antar at hvis UG hadde vært tilgjengelig for andrespråksinnlæreren, så ville ikke informantene i så stor grad ha plassert verbene i feil posisjon, nettopp fordi at UG burde styre den grammatiske evnen uten særlig innblanding fra morsmålsgrammatikken.

The Failed Functional Features Hypothesis (FFFH) er utviklet av blant annet Hawkins og Chan (1997), og her blir det påstått at parametre i S2 ikke kan resettes etter en kritisk periode hvis de ikke er en del av S1-grammatikken. Hawkins og Chan fastslår dermed at S1-grammatikken spiller en sentral rolle i andrespråkstilegnelsen, gjenspeilet i at deres informanter, også på et høyere nivå, gjorde betydelige grammatiske feilvurderinger (Jin, Eide og Busterud, kommer).

Disse studiene viser med andre ord at hypotesene om Universalgrammatikkens rolle i andrespråksinnlæringen er gjenstand for en langvarig og stadig pågående diskusjon.

2.3.2.2 Tilgang til UG

Kritikere av teorien om «ingen tilgang til UG» mener å ha evidens for at UG må spille en større rolle også i andrespråkstilegnelse (Åfarli kommer:22).

Innen *Full Transfer/ Full Access Hypothesis* (FTFA) antas det at alle har full tilgang til UG i innlæringsprosessen, men at man også overfører normalstrukturer fra morsmålet til målpråket i starttilstanden (Schwartz og Sprouse 1996). Mellomspråksgrammatikken er dermed styrt av UG, men den er ikke nødvendigvis målpråksnær, siden feilformer fortsatt kan produseres i stor grad. Forfatterne mener altså at starttilstanden til S2-innlærere er lik slutttilstanden i S1-tilignelsen. I denne retningen hevdes det at andrespråkstilegnere har tilgang til alle de aktuelle funksjonelle kategoriene i UG. Etter hvert vil S2-innlæreren ved hjelp av rikelig med innputt, kunne resette parameterne for å oppnå en mer målpråksnær grammatikk (Schwartz og Sprouse 1996:41). I studiene til Schwartz og Sprouse (1994) ble det konstatert at S2-innlærere av engelsk med vietnamesisk som morsmål overførte sin

morsmålsgrammatikk til målspråket i starttilstanden, men etter noen måneder begynte informantene å restrukturere S2-grammatikken, og derfor kan Schwartz og Sprouse påstå at tilgang til UG ikke kan utelukkes, fordi restrukturering av parametre ville ha vært vanskelig eller umulig hvis det bare er S1-grammatikken som er tilgjengelig for innlæreren.

På den annen side kan man godt tenke seg at andre kognitive evner som er bedre utviklet hos voksne, muligens også kan være behjelpelig med å mestre målspråkets syntaks. Kritikere av *Full Transfer/Full Aksess* kan derfor påstå at UG i all hovedsak kan utelates i teorier om andrespråkstilegnelse. De som støtter hypotesen om full tilgang til UG antar derimot at en person som tilegner seg et målspråk, vil ha full tilgang til grammatikkverktøyet akkurat slik han eller hun hadde da de tilegnet seg et førstespråk. En implikasjon her er at S2-innlæring burde være mer eller mindre helt lik S1-innlæringen, og mange studier tyder på at dette ikke stemmer. For eksempel vil jeg senere drøfte at en rekke mennesker som tilegner seg norsk, har store vansker med V2-regelen lenge etter at de har utviklet en ellers målspråksnær utgave av mellomspråket, altså en grammatikk hvor det produseres færre overgangsformer enn hva som gjerne var tilfellet på begynnerstadiet.

Ulike typer av teorier som fører motevidens mot FTFA-modellen til Schwartz og Sprouse (1996) i sin rene form, har blitt utviklet. Vainikka og Young-Scholten (1994) har utarbeidet en teori innen andrespråkstilegnelse som heter *Minimale tre-hypotesen*, og de påstår at det er mange likhetstrekk mellom førstespråkstilegnelse og andrespråkstilegnelse (1994:266), hovedsakelig basert på funn fra Radford (1988, 1990). Også innen denne retningen har for eksempel både barn og voksne tilgang til UG, og innputt fra omgivelsene rundt er essensielt.

Ett av hovedpunktene i analysen til Vainikka og Young-Scholten (1994) er at S2-innlærere gjennomgår ulike stadier i innlæringsprosessen hvor de funksjonelle kategoriene gradvis blir en del av målspråksgrammatikken i samsvar med X'-teori. Vainikka og Young-Scholten (1996) deler dermed språkutviklingen hos mennesker som lærer et andrespråk inn i fire trinn. Det første trinnet i starttilstanden er VP-stadiet, hvor det som regel bare er infinitte verb som er en del av performansen til innlæreren. Disse verbene trenger med andre ord ikke å være morfologisk korrekte, siden de gjerne står ubøyde der hvor det i målspråket er et krav om tempusmarkering. I og med at finitte verb må flytte til TP i norsk, vil derfor ikke en S2-innlærer i starttilstanden kunne plassere verbet korrekt, og muligens ikke bøye verbet heller. Det andre trinnet er FP-stadiet (funksjonelle projeksjoner), hvor grammatikken ikke er helt utviklet enda. Man vil finne noen flere finitte verb i mellomspråket, men det forekommer også her lite samsvarsbøyning og manglende flytting av spørreord til CP (Vainikka og Young-

Scholten 1996:21-22). Det vil si at hos en person som tilegner seg norsk, er det noe bruk av finite verb, men det er fortsatt overvekt av infinite verb i setningen, noe som fører til produksjon av ugrammatikalske setninger. Etter dette kommer TP-stadiet, hvor den funksjonelle kategorien (FP) har blitt stabil. Det finite verbet flyttes oftere fram, og det er samsvarsbøyning til stede, men CP-projeksjonen er ikke fullstendig fordi fraser og ledd som i henhold til målspråksgrammatikken må plasseres her, ikke blir flyttet (Vainikka og Young-Scholten 1996:23). Her kan V2-regelen fungere som et eksempel, i og med at mangel på flytting av det finite verbet til C i norske hovedsetninger fører til en ugrammatisk setning. Til slutt tilegnes CP-projeksjonen, og da er hele trestrukturen komplett (se struktur i figur 1). Blant annet vil S2-innlæreren da kunne ta i bruk leddsetninger innledet av subjunksjon, og finite verb i hovedsetninger i V2-språk blir plassert i C.

Schwartz og Sprouse (1996:50-51) hevder at analysen til Vainikka og Young-Scholten ikke er fullstendig adekvat, siden data hentet fra White (1990, 1991) har vist at S2-innlærere av engelsk med fransk som morsmål, må ha mer enn bare leksikalske projeksjoner i starttilstanden, da det finnes evidens for at hovedverb flyttet til T-projeksjonen, altså en funksjonell projeksjon. Antakelsen blir derfor at funksjonelle projeksjoner kan være en del av S2-grammatikken i starttilstanden også, nemlig i form av overføring av slike projeksjoner fra S1-grammatikken. Motsvar til disse påstandene diskuteres også av Vainikka og Young-Scholten (1996:25), da de mener at datagrunnlaget i noen av de andre undersøkelsene er hentet ut for sent i en informants tilegnelsesprosess, og dermed er ikke funnene solide nok til å konkludere med feil i *Minimale-tre-hypotesen*. Teorien til Vainikka og Young-Scholten har vist seg å utgjøre en fruktbar hypotese som har generert videre studier som søker å forstå mellomspråksgrammatikken i den forstand at man kan få innsikt i de ulike stadiene som antas å være universelle for menneskers språktilegnelse.

2.3.2.3 Blir alle andrespråksgrammatikker målspråksnære?

Lenneberg (1967) påstår at vi mennesker bør lære et andrespråk før puberteten hvis det skal være noen forhåpninger om å oppnå den samme kompetansen som en morsmålsbruker, fordi hjernen blant annet har mistet plastisiteten og kapasiteten som er nødvendig når man skal tilegne seg et språk. Det blir dermed antatt at det er en kritisk periode for andrespråkstilegnelse. I tillegg er det viktig å fremheve at den kritiske perioden også er avgjørende for førstespråkstilegnelse (Johnson og Newport 1989), hvilket betyr at også et

morsmål må tilegnes innen den kritiske perioden for at grammatikken skal samsvare med en innfødts grammatikk. Hos barn som har levd isolert i lang periode fra fødselen av, ser man at de kan ha store vansker med tilegne seg et morsmål. Den mest kjente studien omhandler «Genie» som ble funnet i trettenårsalderen (Curtiss 1982: 286). Hun kunne ikke noe språk da hun ble reddet fra de forholdene hun levde under, og da innlæringsprosessen av et morsmål hadde pågått en stund, kunne man tydelig se at hun stagnerte. I følge de som undersøkte henne, hadde hun store problemer med grammatikken og funksjonsord, men hun hadde evnen til å lære nye leksikalske ord.

Når man undersøker mellomspråket til en S2-innlærer, vil man som regel finne syntaktiske konstruksjoner som avviker fra målspåkets grammatikk. Johnson og Newport (1989:265) understreker at alder spiller en rolle for evnen til å lære et målspåk, fordi deres studie av voksne S2-innlærere viser stor variasjon når det gjelder graden av målspåksnær grammatikk; enkelte voksne slet med mestring av de grammatiske reglene i målspåket en god stund etter starten på innlæringen. I Johnson og Newports (1989) studie poengteres det derfor tydelig at dess eldre en språktilegner er, dess verre er det å nå et innfødtnivå. Også Ioup (1986) viser i en studie av barn som tilegner seg engelsk som andrespråk at heller ikke de alltid oppnår en fullstendig målspåksnær kompetanse. Blant annet hadde en informant med kinesisk som morsmål, enkelte problemer med engelsk syntaks hvor avvik fra morsmålsgrammatikken var stor. På den annen side er det også blitt dokumentert mange tilfeller hvor informanter har vist det motsatte, nemlig en oppnåelse av en S2-grammatikk som i all hovedsak er fullstendig målspåksnær. I en annen studie av Ioup m. fl (1994) finnes det evidens for at noen voksne får en morsmålsnær kompetanse i sitt S2. Datamaterialet er hentet fra forskning på en informant som tilegnet seg arabisk i voksen alder, og vedkommende produserte grammatikalske setninger hvor det knapt var tegn til *fossilisering*. Fossilisering er det trekket ved en mental andrespråksgrammatikk som gjør at den ikke lenger utvikler seg til å bli mer lik en morsmålsgrammatikk (Hawkins 2001:22). Flere studier viser at barn som tilegner seg et andrespråk, i langt større grad enn voksne har en mulighet for å oppnå en målspåksnær grammatikk. Det finnes altså en rekke eksempler på fossilisering hos voksne andrespråksinnlærere, og et aspekt ved dette begrepet er i følge Selinker at en andrespråkstilegner kan se ut til å beherske en regel, men det kan likevel dukke opp feilformer ved senere anledninger, og det kalles da for *regresjon* (Berggreen og Tenfjord 1999:57). Siden man kan gå ut i fra at det er en kritisk periode for andrespråkstilegnelse, må det dermed tas hensyn til dette når man studerer diverse informanttekster. Det betyr at tekster skrevet av S2-innlærere som befinner seg på et høyere nivå, fremdeles kan inneholde spor av

fossilisering og regresjon. Kanskje har de fått rikelig med innputt fra omgivelsene, men resetting av korrekt parameterverdi er ikke fullendt, og det igjen fører til produksjon av spesifikke feilformer lenge etter etablering av et relativt velfungerende mellomspråk.

Innen andrespråksforskningen er kognitive teorier sentrale (Berggreen og Tenfjord 1999: 27), da det der blant annet forskes på menneskets anlegg for å lære et andrespråk og hvilke språklæringsstrategier som benyttes. Mitchell og Myles (2004:18-19) sier at det er to rådende teorier innen forskningen som forsøker å forklare hvorfor en mellomspråksgrammatikk kan stagnere. For det første er det den psykologiske forklaringen, som går ut på at mekanismene for språklæring som er tilgjengelig for barn, slutter å virke når man blir voksen. Det betyr at det muligens er biologiske begrensninger som er årsak til de vansker voksne har når de skal lære et andrespråk. Abrahamsson og Hyltenstam (2004) undersøker den kritiske perioden for språkinnlæring, og de hevder at modning av hjernen gjør det meget vanskelig å tilegne seg et nytt språk senere i livet. Det viser seg til stadighet at sluttnivået hos S2-innlærere ikke når det samme nivået som det har hos en morsmålsbruker. Evnen til å lære et språk blir derfor åpenbart dårligere med årene.

Den andre forklaringen går under navnet sosiolingvistisk forklaring, og innen den retningen påstås det at eldre S2-innlærere ofte mangler motivasjon og har færre sosiale muligheter til å identifisere seg med målspråkets befolkning, noe som skaper en distanse til målspråket (Mitchell og Myles 2004, Berggreen og Tenfjord 1999). Her kan det antas at enkelte føler at de ikke trenger å legge for mye energi i arbeidet med å lære et nytt språk så lenge de faktisk klarer å gjøre seg forstått. Holdning til målspråket er altså en vesentlig faktor, da positive opplevelser rundt tilegnelse av et S2 muligens vil ha innvirkning på selve måloppnåelsen. Dermed skulle man tro at innlærere med et meget godt grunnlag vil oppleve stor framgang, men andre faktorer gjør seg som sagt gjeldende i svært mange tilfeller.

Berggreen og Tenfjord (1999:178) konkluderer med at «[d]et er likevel bred enighet i ASF [andrespråksforskning] om at voksne andrespråksinnlærere generelt sett ikke når samme kompetansenivå som innfødte talere (Ellis 1994, Towell og Hawkins 1994).»

2.4 Transferteori

Diskusjonene rundt morsmålets påvirkning på målspråket har vært grunnleggende i andrespråksforskningen (Berggreen og Tenfjord 1999). *Transfer* (eller *overføring*) er helt opplagt et sentralt begrep her. Berggreen og Tenfjord (1999:43) hevder at en

andrespråksinnlærers morsmål påvirker mellomspråket.⁷ De sier videre at «faktisk er det brei enighet om at enhver helhetlig teori om andrespråkslæring også må være en teori om morsmålpåvirkning» (Berggreen og Tenfjord 1999:50). Slutningen man kan trekke ut fra dette, er at den mentale representasjonen man har av sitt førstespråk, har en naturlig innvirkning på andrespråksgrammatikken eller innlæringen av denne. Et eksempel kan være en S2-innlærer av norsk med irsk som morsmål som kan få vansker med å plassere hoved verbet i riktig posisjon, siden irsk er et VSO-språk, mens norsk er et SVO-språk. Naturlig nok er ikke dette nødvendigvis spesielt overraskende, siden den kunnskapen man allerede besitter, altså hvor S1 er starttilstand, blir et verktøy i møtet med det nye språket, som igjen er med på videreutviklingen av en mer eller mindre stabil S2-grammatikk.

Åfarli (kommer:3) konstaterer at et vesentlig spørsmål innen de vitenskapelige undersøkelsene er å finne ut mer om hvordan transfer fungerer, og flere studier viser at det ofte overføres grunnleggende trekk fra morsmålet til andrespråket i startfasen av innlæringsprosessen hos mange S2-innlærere, som for eksempel normalstrukturen (Schwartz og Sprouse 1996). Også Berggreen og Tenfjord (1999:211-213) refererer til et variert datamateriale som støtter hypotesen om at førstespråket har innflytelse på andrespråket, siden læringstempo går hurtigere når morsmålet likner på målspråket, eller at innlæreren hopper over læringsstadier hvor strukturelle feiltyper typisk produseres ved å heller uttrykke mer målspråksnære ytringer, fordi de grammatiske reglene er noenlunde like i de gjeldende språkene. På den annen side er det forskere som hevder at også innlærere av et målspråk som i større grad har fellestrekk med morsmålet, produserer feiltyper der hvor man skulle tro at de ikke ville ha problem med setningsstrukturen. I en studie av Schachter (1974) framheves det at når studenter med et S1 som er ulikt S2 gjør færre feil, kan det være nettopp fordi de unngår å produsere slike setninger i og med at de i utgangspunktet vet at de har vansker med slike konstruksjoner, og Berggreen og Tenfjord (1999:215) bruker termen *underproduksjon* for dette fenomenet.

Også Helland (2005:121) mener at morsmålet har en betydning når et målspråk skal læres. Hun har evidens fra blant annet en informantgruppe bestående av mennesker med tyrkisk som S1. De overfører grammatiske særtrekk fra eget morsmål til norsk, som for eksempel den rike bøyingsmorfologien som forsøkes overført til det norske tempussystemet.

Nordanger (2010) diskuterer transferbegrepet i sin forskning, og hun mener også at morsmålet har en påvirkningsfaktor på mellomspråket. I sin studie studerte hun

---

⁷ Når det for eksempel gjelder studier av S2-innlærere av norsk med engelsk som morsmål, viser Berggreen og Tenfjord (1999:43) til en informanttekst hvor grammatiske særtrekk ved engelsk overføres til målspråket.

russiskspråklige og engelskspråklige innlærere som lærte seg norsk, og hun kunne tydelig se at den sistnevnte gruppen hadde større vanskeligheter med å markere definitthet i norsk enn den førstnevnte gruppen, fordi denne grammatiske kategorien ikke er en vesentlig del av den engelske grammatikken. Nordanger antar uansett at lingvistisk transfer forekommer hos begge informantgruppene, og hun poengterer at «denne skilnaden i språklig atferd mellom gruppene kan forstås som at ulike læringsstrategier samspiller med ulike typer transfer» (Nordanger 2010:197).

For å oppsummere kan man dermed si at når det gjelder tilegnelse av norsk som andrespråk, er det vanlig å anta at personer med et morsmål som har en annen normalstruktur, ulik tempustilordning, eller som er aspektprominent i stedet for tempusprominent⁸, kan overføre disse trekkene til S2-grammatikken i starttilstanden. Derfor oppstår det språklige feil, men disse kan restruktureres ved hjelp av UG etter innputt fra målspråket (Åfarli, kommer). Det vil si at en andrespråksinnlærer av norsk som for eksempel har et morsmål hvor V2-regelen ikke er et krav, i starten av S2-innlæringen vil produsere setninger hvor verbet er feilplassert. Etter hvert som vedkommende lærer norsk, vil han eller hun kunne gjenkjenne egne feil slik at det produseres syntaktiske konstruksjoner som er mer i samsvar med den norske grammatikken, og dermed er det mulig å anta at parametre i UG resettes og grammatikken restruktureres.

2.5 Tempus og finitthet

Comrie (1985:9) presenterer en grundig gjennomgang av tempus, og han gjør et poeng ut av at tempus er et grammatikalsk uttrykk for temporale forhold i en setning. I de fleste europeiske språk er det en distinksjon mellom fortid og ikke-fortid, og referansepunktet er den nåtidige situasjonen, altså når ytringen uttrykkes. I tillegg konstaterer han at i engelsk har man fire ulike grammatikalske tempuskategorier, nemlig presens, preteritum, futurum og perfektum, men i andre språk kan man finne flere kategorier (Comrie 1985:8). Dessuten er det også språk som ikke markerer tempus, som for eksempel burmesisk (Comrie 1985:50). Tidsaspektet blir da i stedet uttrykt blant annet ved hjelp av adverbialer. Dette viser at tempuskategorien i seg selv kan være meget kompleks, spesielt når det skal læres et språk hvor kontrastene er store til ditt eget morsmål. Et interessant fenomen som Comrie (1985:19)

---

⁸ I tempusprominente språk er det obligatorisk bøyning av verb i fortids- eller nåtidsformer, mens i aspektprominente språk er det måte og varighet som uttrykkes, enten ved hjelp av obligatoriske bøyingsformer, eller andre ord (Helland 2005).

diskuterer, er at enkelte tempusmarkeringer dukker opp i andre setninger enn hva som vanligvis er normalt, fordi i noen konstruksjonstyper kan fortidsformer av verb stå i en posisjon hvor man vanligvis skulle anta at det skal stå et verb i presens. Blant annet viser han til følgende eksempel i engelske og i norske setningskonstruksjoner:

(2) *If you did this I would be very happy* (Comrie 1985:19) ⁹

(3) *Detta smakte godt* (Comrie 1985:19) ¹⁰

I den første setningen brukes fortidsformen *did* hvor en umiddelbart kunne tro at presens-/futurumformen er mer naturlig, og dette er også tilsvarende for den norske setningen. Dermed blir det tydelig at også spesielle konstruksjoner innad i et språks grammatiske system vil kunne utfordre en S2-innlærer betraktelig.

Videre drøfter Comrie (1985:56) absolutt tempus og relativ tempus. I engelsk har de finitte verbene en absolutt tidsreferanse siden de gir informasjon om handlingen foregår i fortid eller nåtid, mens de infinitte verbene ikke har absolutt tidsreferanse.¹¹ Når det kommer til den sistnevnte kategorien, må man derfor studere konteksten for å avgjøre tidsaspektet i setningen. Her kan det antas at det finitte verbet i setningen vil være behjelpelig med å forankre ytringen tidsmessig, men det kan like gjerne være konteksten for øvrig.

I følge Åfarli og Eide (2003) er tempus lokalisering av tid i en setning, og det er verbets bøyning som sier noe om tidsforholdet i setningen. Videre presiserer Åfarli (kommer:10) at det er det første verbet i en sekvens som blir tempusbøyd, og dette kan enten være et hovedverb eller et hjelpeverb. Mye har blitt skrevet om finitthet i litteraturen, og det er hovedsakelig slik at alle setninger har ett finitt verb. Det er verbet hvor tempusendelse og samsvarsbøyning er morfologisk uttrykt som regnes som det finitte verbet (Eide 2014:1). Det finitte verbet i norske setninger, som da står i presens eller preteritum, har dermed absolutt tempus slik Comrie (1985) poengterer. De infinitte verbene er infinitiver og perfektum partisipp, og de har relativ tempus (Eide 2014). Blom (2014:1) konstaterer at finitte verb gjerne blir samsvarsbøyd med subjektet, og at det finitte verbet tilordner nominativ kasus til subjektet. Eide (2014) skriver dessuten at det finnes språk hvor tempus ikke blir uttrykt ved hjelp av morfologiske markeringer på verbene, men i en rekke germanske språk vil verbene

---

⁹ Denne setningen er kontrafaktiv, siden utsagnet uttrykker noe som ikke er tilfelle, men heller hypotetisk (Kristin Melum Eide, personlig kommunikasjon).

¹⁰ Denne setningen inneholder *emotivt preteritum* (Kristin Melum Eide, personlig kommunikasjon), fordi det uttrykkes at noe nettopp er erfart.

¹¹ Det vil si at tidsaspektet for verb med absolutt tempus er lettere å stadfeste, da de enten er fortids- eller nåtidsformer. I norsk vil det bety at presens og preteritum har absolutt tempus.

ha tempusendelse, deriblant norsk og tysk. Derfor er det tydelige forskjeller mellom språk som må tas i betraktning for en andrespråksinnlærer som skal tilegne seg finitthet og tempus som en del av S2-grammatikken.

I følge Eide (2014) sin teori er finitthet en egen kategori som må holdes adskilt fra tempus, og hun viser til flere årsaker til at finitthet må forstås i et nytt lys. Blant annet sier hun at tempus og kongruens gjerne står til det finitte verb, men disse faktorene er også synlige i infinitte domener i noen språk. Videre oppgir Eide (2014) at en viktig distinksjon mellom finitte verb og infinitte verb er at man kan anta at infinitte verb oppfører seg som anaforer, da de må ha referanse fra et annet verb i setningen, mens finitte verb er lik pronomen i og med at slike verb kan stå alene i en setning og dermed ikke må hente referanse fra et annet verb i sekvensen. Det betyr at de finitte verbene oppfører seg som pronomen som følger Bindingsprinsipp B som ble utviklet av Chomsky (1981), mens de infinitte verbene er som anaforer, og er dermed underlagt Bindingsprinsipp A¹². I tilfeller hvor det er et infinitt verb, må det da stå et finitt verb først som indikerer det temporale forholdet relativt til taletidspunktet.

Skjemaet under viser distinksjonene for de ulike verbformene (Eide 2014), og der kan man se at både presens og preteritum er +Fin i norsk, mens partisippformer og infinitiver alltid vil være –Fin, da de trenger et foregående finitt verb som kan markere absolutt tempus.

(4)

	+ Finitt	- Finitt
+Fortid	Preteritum	Partisipp
- Fortid	Presens	Infinitiv

Eide (2014) mener at det ikke er et klart morfologisk skille mellom +Fin og –Fin i engelsk, mens det er det i norsk og diverse andre germanske språk. I norsk er det mer åpenbart å se at et verb er finitt, da man kan se det på de ulike endingene til verbet, som for eksempel verbet *å lese*.

¹² «Bindingsprinsipp A: Ein anafor må vere bunden i styringskategorien sin, d. v. s. i den miste setninga som inneheld anaforen og styraren til anaforen.

Bindingsprinsipp B: Eit pronominal må vere fritt i styringskategorien sin, d. v. s. i den minste setninga som inneheld pronominalet og styraren til pronominalet.» (Åfarli og Eide 2003:242-243).

(5) Infinitiv: *Å lese*

Presens: *Jeg leser/han leser*

Preteritum: *Jeg leste/han leste*

Perfektum partisipp: *Jeg har lest/han har lest*

I engelsk kan man ikke like lett se om verbet er finitt bare ved å se på endingene på verbene i og med at verbendingene er like.¹³ Man kan ta verbet *to talk* som eksempel.

(6) Infinitiv: *To talk*

Presens: *I talk/he talks*

Preteritum: *I talked/he talked*

Perfektum partisipp: *I have talked/he has talked*

Eksemplene ovenfor illustrerer at det ikke er noen ending i infinitivsformen eller i presensformen, bortsett fra i presens tredjeperson entall, da man må legge til affikset *-s* i engelsk på grunn av samsvarsbøyning.¹⁴ Både preteritumsformen og perfektumformen får endingen *-ed*. Dermed må man se på det aktuelle verbet foran (hvis det er et verb før hovedverbet), eller hele konteksten for å finne ut om et verb er finitt eller ikke. Med andre ord hevder Eide (2014:11) at i engelsk er det ingen generell finitthetsdistinksjon, men hjelpeverbene *have* 'ha' og *be* 'være' har et skille, da disse verbene kan være enten finitte eller infinitte. Eide (2014:17) skriver at "the auxiliaries *have* and *be* are the only PDE [Present Day English] verbal elements with a morphologically encoded finiteness distinction". Hun viser til følgende skjema for *have* og *be* i moderne engelsk:

(7)

PDE *have* and *be*

	+ Finite	- Finite
+ Past	preterit	participle
- Past	present	infinitive

¹³ Det finnes sterke verb i engelsk som har en tydelig distinksjon mellom finitte og ikke-finitte fortidsformer, men i følge Eide (2014) så er dette å betrakte som levninger fra den tida da engelsk hadde en produktiv finittdistinksjon.

¹⁴ Eide (2014:27) diskuterer også manglende AGR-markeringer på norske verb, mens engelsk verb må samsvarsbøyes med subjektet, men dette handler om kongruens og ikke finitthet per se.

	+ Finite	-Finite
+ past	were/was	been
-past	am/are/is	to be

Eide (2014:18)

Videre presiserer Kristin Melum Eide (personlig kommunikasjon) at man kan forklare V2-fenomenet ved hjelp av den nye teorien om finittet (Eide 2014), da det er nettopp finittkategorien som fører til, eller tillater, verbflytting til V2-posisjonen i norsk. V2-kravet er en relevant regel i germanske språk, bortsett fra engelsk, siden engelsk ikke krever at verbet må stå som ledd nummer to i den deklaratve strukturen.¹⁵ I og med at V2-plassen i germanske språk krever at verbet er finitt, kan man av den grunn forklare hvorfor hovedverbet i engelsk ikke flytter til V2-plassen i den syntaktiske strukturen, siden verbet ikke er markert for +Fin. Gammelengelsk og mellomengelsk hadde verbflytting til C, og hadde en finittetsdistinksjon, men det har altså skjedd en endring i det engelske språket som har ført til at denne regelen har forsvunnet (Eide 2014). Eide (2014:13) mener at engelsk på mange måter er som et kreolspråk, da de samme formene av verbet brukes i finitte og infinitte setninger, fordi dette er et språklig fenomen som kan gjenfinnes i ulike kreolspråk (Eide 2014:3). Dessuten presenterer Eide evidens fra diverse kreolspråk hvor det viser seg at finittkategorien er i framvekst, noe som igjen leder til at verbet flytter ut av VP-frasen og opp til «en type V2-posisjon» hvor de finitte verbene må stå.

Dermed blir det også interessant å finne ut om mine informanter skiller mellom finitte og infinitte verb i målspåket, og om de da faktisk flytter det finitte verbet til riktig posisjon i den syntaktiske strukturen. Dette vil være relevant for andrespråksforskningen, fordi det kan gi mer innsikt i hvordan mellomspråk opererer, og da hovedsakelig i hvilken grad informantgruppen mestrer grunnleggende regler for verbplassering i S2-grammatikken.

2.3.1 Tempus og finittet i norsk

---

¹⁵ Åfarli (kommer:16) skriver også at V2-kravet finnes i germanske språk bortsett fra engelsk, og heller ikke romanske språk krever at det finitte verbet skal stå i V2-posisjonen. Dessuten finnes det få språk utenfor Europa hvor det er obligatorisk verbflytting til V2-posisjonen, noe Platzack (2010) drøfter mer utførlig.

I denne oppgaven studerer jeg S2-innlærere av norsk med enten tysk, engelsk, vietnamesisk eller russisk som morsmål, og det vil derfor være en fordel å presentere en kort komparativ analyse av de ulike språkene når det gjelder hvordan tempus og finitthet er realisert.

Det norske språket er et tempusprominent språk (Helland 2005), og det har som nevnt en finitthetsdistinksjon. (8) viser et finitt verb i norsk, nemlig *leste*, og det står dermed i V2-posisjonen i setningen. Det kan kun stå ett finitt verb i hver setning, hvilket betyr at hvis en setning inneholder mer enn ett verb, så er verbene som står etter det finitte verbet infinitte, som vist i (9) hvor *bake* er det infinitte verbet og *skal* det finitte verbet. I det siste eksemplet står en leddsetning fremst i hovedsetningen, og også her må det finitte verbet *ble* stå i C.

(8) [_{CP} I dag_n [_C leste_i [_{TP} han_m t_i [_{VP} t_m [_V t_i om andre verdenskrig t_n]]]]]]

(9) [_{CP} I morgen_n [_C skal_i [_{TP} de t_i [_{VP} t_m [_V bake en kake t_n]]]]]]

(10) [_{CP} Da Egil pakket kofferten_n [_C ble_i [_{TP} Gunhild_m t_i [_{VP} t_m lei seg t_n]]]]

I norsk må alle finitte verb flytte til T-projeksjonen, slik at de blir markert for tempus før de så flytter videre til C for å oppfylle V2-kravet, som vist i eksemplene ovenfor.

2.2.2 Tempus og finitthet i tysk

I tysk opereres det også med V2-regelen i hovedsetninger, og de finitte verbene står enten i presens eller i preteritum. Det finitte verbet flyttes til C, akkurat som i norsk. Det tyske språket har også et språklig trekk som kalles verbfinal VP, fordi i hovedsetninger med hjelpeverb og i leddsetninger står hovedverbet til slutt (Vainikka og Young-Scholten, 1994).

(11)-(13) viser plassering av finitte og infinitte verb i tysk.

(11) [_{CP} Heute_n [_C las_i [_{TP} ich_m [_T t_i [_{VP} t_m [_V t_i ein Buch t_n]]]]]]]]

I dag leste jeg en bok

(12) [_{CP} Morgen_n [_C wird_i [_{TP} sie_m [_T t_i [_{VP} t_m t_i einen Kuchen backen t_n]]]]]]]]

I morgen skal hun bake en kake

(13) [_{CP} Wenn er geht_n [_C wird_i [_{TP} sie_m [_T t_i [_{VP} t_m [_V t_i traurig t_n]]]]]]]]

Når han drar blir hun lei seg

Dessuten må det være morfologisk uttrykt samsvar mellom subjektet og det finitte verbet i tysk (Vainikka og Young-Scholten, 1994:271), og dermed skiller tysk seg fra norsk på dette området. Dette kan ses i tabellen nedenfor:

(14)

Tyske pronomen	Verb	Norske pronomen	Verb
ich	lese	jeg	leser
du	liest	du	leser
er/sie/es	liest	han/hun/det	leser
wir	lesen	vi	leser
ihr	lest	dere	leser
sie	lesen	dere	leser
Sie	lesen	De	leser

Basert på teoriene til Eide (2014), er det naturlig å si at tysk også har en finitthetsdistinksjon som grovt sett tilsvarer det norske systemet med et skarpt formelt skille mellom finitte og ikke-finitte verb. Det er naturlig å anta at informanter med tysk som morsmål vil finne det norske bøyningssystemet noe mer forenklet enn systemet i sitt eget morsmål, og av den grunn har muligens ikke denne gruppen store vansker med de morfologiske endingene, men også her vil det sannsynligvis være mulig å finne unntak fra regelen.

2.2.3 Tempus og finitthet i engelsk

I engelsk har man, som tidligere nevnt, ikke V2-regelen¹⁶, og det finitte verbet i en setning står enten i presens eller preteritum, noe som primært viser seg gjennom bøyningssendelsene på verb i preteritum (-ed) såfremt de ikke er uregelrette. (15) viser bøyning av ulike verbformer.

¹⁶ V2-regelen var en sentral del av den engelske grammatikken fram til utviklingen av moderne engelsk på 1500-/1600-tallet, men den forsvant altså ut av språket, se blant annet McWhorter (2005) (Eide 2014:10).

(15)

Infinitiv	Presens	Preteritum	Perfektum
To bake	bake	baked	baked
To work	work	worked	worked
To buy	buy	bought	bought

Det er med andre ord fravær av endinger i presens, bortsett fra i tredje person entall, som for eksempel *he bakes a cake*. Dessuten flytter et hovedverb aldri ut av VP-prosjeksjonen, og det er derfor en sentral forskjell på norsk og engelsk i dette henseende. (16) er et eksempel på det, siden man der kan se at ved å flytte hovedverbet *like* opp til T, fører det til at setningen blir ugrammatisk. På den annen side plasseres hjelpeverb i T-prosjeksjonen hvor de blir tempusbøyd, mens hovedverb blir tildelt tempus ved hjelp av *Affix-hopping* selv om det står i VP (Radford 2004). Det vil si at verbet *like* i (17) blir tempusmarkert uten å flytte videre oppover i den syntaktiske konstruksjonen. Et annet essensielt poeng ved den engelske grammatikken er at *Do*-support brukes der hvor et negasjonselement krever et verb i T-prosjeksjonen og i spørresetninger som krever ja- eller nei-svar (Radford 2004). Det viser jeg noen eksempler på i (18) og (19).

(16) *[_{CP} [_C Ø [_{TP} They_m [_T like_i [_{NEGP} not [_{VP} t_m [_V t_i cheese]]]]]]]]

(17) [_{CP} [_C Ø [_{TP} They_m [_T Ø [_{VP} t_m [_V like cheese]]]]]]]]

(18) [_{CP} [_C Ø [_{TP} They_m [_T do [_{NEGP} not [_{VP} t_m [_V understand why she hates spiders]]]]]]]]

(19) [_{CP} [_C Does_i [_{TP} he_m [_T t_i [_{VP} t_m [_V eat cod]]]]]]]]

I den siste setningen over vil man i norsk flytte hovedverbet fram til C, men siden dette bryter med den engelske grammatikken, må hjelpeverbet *do* settes inn for at setningen skal bli grammatisk. Når det gjelder topikalisering, vil heller ikke det føre til at det finite verbet i engelske setningskonstruksjoner flytter til C, og dette er derfor en syntaktisk forskjell mellom engelsk og norsk (Eide 2014)¹⁷, som man kan se i (20) og (21). Dessuten må også setningsadverbial plasseres foran hovedverbet i engelske deklarativer hovedsetninger som vist i (22) og (23), mens setningsadverbialer i norsk står etter det finite verbet (Hagen 1992).

¹⁷ I følge Eide og Hjelde (kommer) finnes det derimot eksempler på noen typer av V2 i engelsk. Blant annet i noen typer spørrekonstruksjoner og når et negasjonselement eller et negert adverb er topikalisert, blir *do*-support brukt i noe som ligner på V2-inversjon.

- (20) [_{CP} Tomorrow_n [_C Ø [_{TP} I_m [_T will [_{VP} t_m [_V visit Jack t_n]]]]]]
- (21) *[[_{CP} Tomorrow_n [_C will [_{TP} I_m [_T t_i [_{VP} t_m [_V visit Jack t_n]]]]]]]]
- (22) [_{CP} [_C Ø [_{TP} He_m [_T Ø [_{ADVP} often [_{VP} t_m [_V eats ice cream]]]]]]]]
- (23) *[[_{CP} Ø [_C Ø [_{TP} He_m [_T eats_i [_{ADVP} often [_{VP} t_m [_V t_i ice cream]]]]]]]]]]

I tillegg konstaterer Hagen (2001:51) at

«(...) det ser ut til at referanse til setningens finitte verb på ett eller annet vis, uten at vi nærmere har spesifisert grad eller art, spiller en viktigere rolle i norsk enn i engelsk, og at identifikasjonen av denne kategorien er av vesentlig større betydning for prosessering av norske enn av engelske setninger selv om kategorien finnes i begge språk»

Hagen (2001) antar derfor at det er en finittkategori i både norsk og engelsk, mens Eide (2014:11-12) hevder at den distribueres ulikt i de to språkene, i og med at hun antar at den produktive finittdistinksjonen som skiller mellom relativ og absolutt tempus har forsvunnet fra engelsk, noe den ikke har i norsk. Antakelsen er derfor at S2-innlærere med engelsk som morsmål vil kunne få vansker med enkelte norske setningskonstruksjoner. Spesielt i innlæringsfasen og i utviklingen av et mellomspråk vil de kunne oppleve vansker med tilegnelsen av en finittkategori, da den norske grammatikken skiller seg fra den engelske på dette området. Det er dermed mulig å forvente at de engelske informantene ikke flytter verbet til V2-posisjonen, siden deres S1-grammatikk ikke tillater flytting av et finitt verb til C på grunn av manglende +Fin-markering (Eide 2014). Her vil informanttekstene fra ASK kunne gi innsiktsfulle data.

2.2.4 Tempus og finittet i vietnamesisk

Vietnamesisk er et SVO-språk akkurat som norsk og engelsk, men i vietnamesisk bøyes ikke verbene hverken i tid, tall, kjønn eller person (Husby 1991:101, Tenfjord 1997). Videre skriver Husby (1991:101) at «en del funksjonsord plasseres foran verbet og uttrykker negasjon, aspekt, tid, grad, hyppighet osv. Andre plasseres bak verbet og indikerer repetisjon, retning, grad, resultat osv. På denne måten blir både funksjonsordene og ordstillinga viktige syntaktiske virkemidler». For eksempel plasseres nektingsadverb i både hovedsetninger og

leddsetninger foran verbet de står til (Husby 1991:195). Det er med andre ord viktige forskjeller mellom vietnamesisk og norsk, spesielt med tanke på at man i vietnamesisk ikke ved hjelp av verbets form kan si om verbet er markert for presens, preteritum eller futurum.¹⁸ Det vil si at det ikke er noen bøyningssendelser på verbene. Husby (1991:104) konstaterer derfor at setninger kan først tolkes når man ser hele konteksten. På den annen side finnes det to tidsmarkører som enten står i fortid eller framtid, men de er ikke obligatoriske. Dessuten kan ordstilling vise tempus ved at sluttstilling av tidsledd viser til fortid, mens spisstilling viser til framtid (Husby 1991:185). En annen forskjell på norsk og vietnamesisk er at i det sistnevnte språket forekommer ikke inversjon i hovedsetninger selv om det står et annet ledd foran subjektet (Husby 1991:190). (24) og (25) er to eksempler som viser at verbsystemet i norsk og vietnamesisk er ulikt.

(24) Anh | chấ cần nói tôi cũng biết.

Du ikke nødvendig si jeg også vite

Jeg vet det, du behøver ikke si meg det. (Wiull 2007:18)

(25) Khi nào xe buýt này đến Huế' không?

Når buss denne komme-til Huế' mon?

Når kommer denne bussen til Huế'? (Wiull 2007:34)

Helland (2005: 20) konstaterer at vietnamesisk er et *isolerende språk* som ikke har bøyning av verb, men det er aspektprominent. Også dette språkets grammatikk skiller seg dermed betraktelig fra den norske grammatikken, hovedsakelig siden norsk, som tidligere nevnt, er tempusprominent. Det er meget plausibelt å anta at heller ikke vietnamesisk har en finitthetsdistinksjon. Gjennom studier av vietnamesisk setningsoppbygging kan man derfor med stor sannsynlighet anta at vietnamesiske S2-innlærere av norsk vil produsere spesifikke grammatiske feil, som for eksempel manglende morfologiske markeringer på verbene, og

---

¹⁸ Husby (1991:104) viser til følgende eksempel for å illustrere at en enkelt syntaktisk struktur kan enten oversettes i presens, preteritum eller futurum:

Toi khong di – Jeg har ikke gått.

Jeg gikk ikke.

Jeg går ikke.

Jeg kommer ikke til å gå.

Osv.

Av den grunn blir det helt tydelig at man må se setningen i kontekst for skulle kunne avgjøre hvilken tempusløsning som er den intenderte.

feilplassering av det finitte verbet, siden det er avvik mellom språkene på akkurat disse områdene.

2.2.5 Tempus og finitthet i russisk

Også russisk er et SVO-språk i likhet med norsk, men det skiller seg fra norsk på andre områder, som for eksempel at det grammatiske systemet aksepterer mer fri ordstilling (Bailyn 2012). Blant annet viser Bailyn (2012:237) til følgende eksempler hvor alle setningene er grammatikalske i russisk, mens setningsstrukturen i de to siste setningene ikke ville vært akseptabel i norsk fordi verbet ikke står i V2-posisjonen.

(26) a. Mal'čiki čitajut knigi	SVO
boys-Nom read books-ACC	
gutter leser bøker	
(27) b. Mal'čiki knigi čitajut	SOV
boys-Nom books-Acc read	
gutter bøker leser	
(28) c. Knigi mal'čiki čitajut	OSV
books-Acc boys-Nom read	
bøker gutter leser	
- (Bailyn 2012)

Et slikt system har naturlig nok andre sentrale grunnregler, og det er for eksempel slik at kasussystemet er mer intrikat i russisk. Det vil si at bøyingsendingene på substantivfraser varierer i stor grad alt ettersom hvilken funksjon frasen har i setningen.

Comrie (1985:67) skriver at russisk er et språk som hovedsakelig har absolutt tempus. Det vil si at verbet enten står i presens, preteritum eller futurum. På den annen side har ikke russisk et V2-krav slik som det norske språket har, da Bailyn (2012:248) konstaterer at flytting fra VP til C-projeksjonen ikke forekommer. Det antas dermed at den russiske grammatikken ikke består av en finitthetsdistinksjon akkurat lik den vi finner i norsk, men et skille mellom finitte og ikke-finitte verb finnes i den russiske grammatikken (Kristin Melum Eide, personlig kommunikasjon).

Ut ifra disse opplysningene om den russiske syntaksen, kan man da anta at også russiske informanter vil oppleve det norske verbsystemet som noe utfordrende, siden det er grunnleggende forskjeller mellom språkene både med tanke på bøyningsmorfologi og inversjonsregler selv om russisk også har en finittdistinksjon i likhet med den norske grammatikken.

2.2.6 Kort oppsummering av de viktigste forskjellene mellom informantspråkene

De siste delkapitlene har vist at det er sentrale forskjeller på de valgte informantspråkene når det kommer til tempus, finitthetsdistinksjon og inversjon. Tabellen under gir et oversiktlig bilde av de grammatiske forskjellene som jeg vil undersøke nærmere i tekstene hentet fra ASK-korpuset.

Tabell 1

	Norsk	Tysk	Russisk	Engelsk	Vietnamesisk
Tempus	+	+	+	+	-
Finitthet	+	+	+	-	-
V2	+	+	-	-	-

Ut ifra denne tabellen, hvor plusstegn betyr at regelen finnes i språket, mens minustegn betyr at regelen ikke finnes i språket, kan man trekke slutninger rundt hvilke informantgrupper som med stor sannsynlighet vil ha større vansker med å mestre de grammatiske reglene i det norske språket. Tysk har de samme grammatiske distinksjonene som norsk, selv om det er noen forskjeller med tanke på inversjon i leddsetninger. Ser man på russiske informanter kan man anta at denne informantgruppen vil ha større vansker med V2-kravet enn med finitthet, mens engelske andrespråkstilegnere mest sannsynlig vil beherske tempuskravet, men de kan få vansker med både finitthetsdistinksjonen og inversjon. Den siste gruppen, altså de vietnamesiske S2-tilegnerne, har et morsmål som ikke har noen fellestrekk med det norske språket når det gjelder de utvalgte grammatiske kategorier som skal studeres, og det vil sannsynligvis innebære at de vil produsere en rekke feilformer både når det gjelder V2-regelen, finitthet og tempus.

2.5 Tidligere forskning på tempus, finitthet og førstespråkstilegnelse

Ulike studier innen både nederlandsk, svensk og fransk førstespråkstilegnelse har kommet fram til at tilegnelse av finitthet henger nøye sammen med tilegnelse av inversjonsregelen (Eide 2014:30).¹⁹ Det vil si at når barnet begynner å flytte verbet til T-projeksjonen, så vil også verbet bli markert for finitthet. I starten vil de fleste barn ha vansker med å uttrykke tydelige skiller mellom finitte og infinitte verb, slik at man ofte kan høre barn produsere setninger hvor verbet både står i feil posisjon og mangler bøyningsendelse. Vainikka og Young-Scholten (1996:8) antar, som nevnt, at også barn kun starter med en VP-projeksjon i de første stadiene av S1-tilegnelse, og dette baserer de på data fra Clahsen (1990) og Clahsen m. fl (1993, 1994). Dermed vil ikke hovedverbet kunne flyttes videre i konstruksjonen for å markeres for enten tempus eller finitthet. Videre i tilegnelsesprosessen vil projeksjonene utvikles og de grammatiske kategoriene beherskes. I en undersøkelse av Wijnen (1994) er det vist til en studie av to barn, som er mellom ett og tre år gamle, med nederlandsk som morsmål, som ikke flytter verbet ut av VP-projeksjonen (Vainikka og Young-Scholten 1996:12). Det ene barnet flyttet aldri verbet videre opp i strukturen, mens det andre barnet flyttet verbet i omtrent 20 % av sin språklige produksjon. Dette er med på å bekrefte at de funksjonelle kategoriene mest sannsynlig blir en stabil del av morsmålsgrammatikken senere i tilegnelsesprosessen.

På den andre siden finnes det også forskere som mener at hypotesen til Vainikka og Young-Scholten (1996) er feil, og at barn har tilgang til hele trestrukturen i en tidlig alder. Blant annet støttes dette synspunktet av Weissenborn (1990) og Poeppel og Wexler (1993). De mener å ha evidens for verbflytting til både T-projeksjonen og C-projeksjonen i tidlige stadier hos barn. Derimot konstaterer Vainikka og Young-Scholten (1996) at barn mer gradvis tilegner seg korrekt frasestruktur basert på innputt nettopp fordi store deler av språket som produseres, ikke oppfyller kravene til en målspråksnær grammatikk. I og med at barn ikke har kjennskap til annen grammatikk, består derfor det første stadiet av tilgang til prinsippene og åpne parameter i UG (Vainikka og Young-Scholten 1996:13).

Det har blitt forsket en god del på tilegnelsen av infinitte og finitte verb hos små barn, blant annet i en større undersøkelse av Blom (2009). Blom (2009:1-2) hevder at små barn bruker infinitte verb i stedet for finitte verb i setninger hvor finitte verb skal brukes i henhold

---

¹⁹ Eide (2014:31) presenterer en studie av De Haan (1987) hvor tilegnelsen av finitthet hos barn ser ut til å lede til verbflytting til korrekt posisjon i den syntaktiske strukturen. I tillegg viser hun til Platzacks (1996) observasjoner av informanten Embla som flytter det finitte verbet til V2-posisjonen så fort hun mestrer finittdistinksjonen i svensk.

til målspråkets grammatikk. Hun antar at barn muligens ikke har tilegnet seg bøyingsreglene for verb, og at finitte verb dermed ikke flytter til posisjon nummer to i hovedsetningen. Blom (2009) viser blant annet til (29) som viser et barn med nederlandsk som morsmål som ikke bruker finitte verb på det aktuelle stadiet.

(29) Jij de walvis maken

You the whale make-inf

Du hvalen lage

(Blom 2009:1)

Blom (2009:26), som i tillegg til eget datamateriale også bygger på data fra Harris og Wexler (1996) og Wexler (1994), sier at barn med engelsk, norsk, tysk, dansk, svensk, fransk og nederlandsk gjennomgår en fase som kalles 'Optional Infinitive Stage'. Her bruker barnet både finitte og infinitte verb om hverandre selv der hvor det i henhold til målspråkets grammatikk alltid skal stå et finitt verb. Disse funnene underbygger derfor hypoteser som antar at i tidlige stadier av all språktilegnelse er grammatikken svært ustabil.

Studiene som undersøker tilegnelse av finitthet og V2 i S1-grammatikken er interessante, i og med at datamaterialet og teoriene som presenteres også kan være med å forklare hvorfor andrespråksinnlærere har vansker med å lære finitthetsdistinksjonen i et S2 som skiller seg fra morsmålet, og hvordan det fører til feilvurderinger knyttet til hvor det finitte verbet må plasseres for å oppnå en grammatisk konstruksjon. Selv om barn får rikelig med innputt fra omgivelsene hvor ytringene som produseres tydelig skiller mellom de relevante kategoriene, tar det tid før også de mestrer å produsere grammatisk setninger. Dermed kan det også antas at dette kan kaste lys over hvordan voksne S2-innlærere har vansker med intrikate verbsystem, da fortrinnsvis tempus og finitthet, noe jeg vil utdype i neste delkapittel.

2.6 Tidligere forskning på tempus, finitthet og andrespråkstilegnelse

Forskning har vist at begynnerstadiet hos mange andrespråkstilegnere bærer preg av flere mangler (Berggreen og Tenfjord 1999:174), da blant annet inversjonsregler og bøyning i mange tilfeller kan by på problemer for dem. Også i norsk vil S2-innlærere oppleve vansker med slike grammatiske regler. Åfarli (kommer:16) konstaterer at S2-innlærere av norsk ofte

får problemer med V2-kravet, og det er gjerne usystematisk bruk av verbflytting til V2-posisjonen under C.²⁰ Det er tydelig at verbflytting og bøyningmønstre ikke blir en fullkommen del av S2-grammatikken på et tidlig stadium, men etter hvert i læringsløypen vil reglene i større grad mestres. I en studie av White (1992) konkluderes det også med at hennes informanter har vansker med verbflytting i et andrespråk hvis dette ikke er en parameter i morsmålsgrammatikken deres.

Et meget aktuelt forskningsmateriale er presentert av Hagen (2001). Han understreker at S2-innlærere av norsk kan ha store vansker med morfologisk finitthet og plassering av det finite verbet i en V2-posisjon. Det at finittkategorien i seg selv er noe abstrakt, gjør at man nærmest forventer at det vil være vanskelig å lære hvordan systemet faktisk fungerer (Hagen 2001:47). Hagen studerer inversjon blant andrespråkstilegnere av norsk, og han mener at manglende identifikasjon med finittkategorien i norsk vil være en vesentlig utfordring for svært mange. Hovedsakelig finner han tre typer av inversjonsfeil hos sin informantgruppe bestående av ulike språkprøvekandidater²¹ (Hagen 1992). For det første var det *feilinversjon*, som går ut på at vedkommende ikke kan den norske regelen for inversjon. Her finner man følgende eksempel, hvor subjektet feilplasseres etter verb og partikkel:

(30) *På denne perioden stod opp en mann som ikke ville ha mer (Hagen 1992:30)

Hagen (1992) skriver at denne form for inversjonsfeil forekommer svært sjelden, både i skriftlige og muntlige tekster.

Overinvertering er den andre typen inversjonsfeil. Hagen har rikelig evidens for at S2-innlærere flytter verbet i setninger hvor det ikke skal flyttes, det vil si i leddsetninger. Slike feilformer finner man spesielt etter adverbiale underordningskonjunksjoner og interrogative pronomen. Blant annet er det eksempler på informanter som flytter verbet til V2-posisjon i leddsetninger som vist i (31)-(32).

(31) *jeg må fortelle.... hvem er jeg, hvor kommer jeg fra (Hagen 1992:30)

(32) *Når *var jeg* i skole, *alltid vi måtte* skrive.... (Hagen 1992:31)

---

²⁰ Studier innen tysk som andrespråk av Pienemann, Johnston og Brindley (1988) viser at språkbrukerne tilegnet seg inversjonsregelen ganske sent i læringsløypen (Berggreen og Tenfjord 1999:189).

²¹ Språkprøvekandidater er personer med norsk som andrespråk som har tatt *Språkprøven* i Bergen hvor de kartlegges i forhold til hvilket språklig nivå de befinner seg på. Også mitt informantgrunnlag vil bestå av tekster av kandidater som har bestått Språkprøven, noe jeg vil komme tilbake til i kapittel 3 om metode.

I det siste eksemplet er det altså en adverbialkonstruksjon som skaper problemet, siden verbet *var* har blitt feilplassert foran subjektet *jeg*, og dette er en setningsstruktur mange S2-innlærere vil slite med i lengre tid. Også overinvertering etter relativkonjunksjonen *som* har vist seg å være et problem for innlærerne, og da gjennomgående på et tidlig stadium i utviklingsprosessen (Hagen 1992:31).

Den siste typen inversjonsfeil er *underinvertering*. Det vil si at informanten ikke flytter verbet når det skal flyttes til en annen posisjon i strukturen, som for eksempel i deklorative hovedsetninger og i spørrekonstruksjoner.

(33) *Mellom 1825-1930 det var 800,000 nordmennene som hadde utvandret til U.S.A
(Hagen 1992:32)

Setningen over viser altså at verbet *var* ikke står i en V2-posisjon, noe som resulterer i en grammatisk strukturfeil. I følge Hagen (1992) var det primært underinvertering som informantene hadde størst vansker med i lang tid, og det som utløser slike problem er som regel tunge foranstilte ledd, som for eksempel en relativsetning, mens frekvente²² eller korte verb som er finitte og pronominalle subjekter ofte fører til korrekt plassering av det finitte verbet.²³

Kort oppsummert peker Hagen (1992:33) på tre sentrale trekk som skaper utfordringer for andrespråkstilegnere av norsk, nemlig egenskaper ved enten subjektet, det finitte verbet eller det foranstilte leddet. Nettopp disse punktene vil også være av interesse for meg når jeg skal studere mine informanttekster nærmere, i håp om å finne lignende fenomen.

I følge Kristin Melum Eide (personlig kommunikasjon) vurderte Hagen en ny hypotese som går ut på at inversjonen hos S2-innlærere er korrekt hvis alle finitthetsbøyinger er riktige, noe som kan forstås som en enveis implikasjon. I studiene sine fant han evidens for at S2-innlæreren gjennomgår tre faser. I den første fasen plasseres ikke hovedverbet i korrekt posisjon og finitthetsmorfologien er ikke fullstendig. Under den andre fasen blir hovedverbet plassert riktig, og i den tredje fasen fortsetter målspråksinnlæreren å tilegne seg finitthetsdistinksjonen i norsk, slik at grammatikken blir mer målspråksnær. Dette er også noe Dimroth (2008) undersøker, da hennes studie også viser at finitthet gradvis mestres etter hvert

---

²² På den annen side viser data fra Bolander (1990) at de ikke nødvendigvis er de mest frekvente verbene som flyttes mest (Kristin Melum Eide, personlig kommunikasjon).

²³ Et annet sentralt moment Hagen (1992) drøfter her, er at lærere som fokuserer på underinvertering i undervisning for å få bukt med «problemet» selv etter mye arbeid fortsatt vil finne forekomster av denne feilinverteringsformen i elevtekster. Ergo reiser dette interessante spørsmål rundt hvordan undervisningsmetodene kan tilrettelegges for å føre elevene til en enda mer målspråksnær grammatikk.

i innlæringen hos en russisk informant med tysk som målsspråk (Eide 2014:30). Det er med andre ord en møysommelig prosess, noe som ikke er unaturlig, grunnet de komplekse forskjellene mellom verdens språk. Også Berggreen og Tenfjord (1999:268) drøfter artiklene til Hagen, og de framhever at språklæringer har lettere for å unngå overinvertering en stund ut i læringsprosessen, men underinvertering ser ut til å være mer problematisk for de fleste. I tillegg sier de «Dessuten røper studentenes performanse interessant variasjon. Studenter på høyere nivå kan ha få feilinverterte og overinverterte setninger i skriftlige arbeider, men mange har både korrekt inverterte og underinverterte setninger i samme tekst uten at det lar seg gjøre å påvise strukturelle årsaker til variasjonen.» (Berggreen og Tenfjord 1999:268). En slik variasjon vil bli diskutert litt nærmere i neste kapittel om metode, da mangel på stabilitet er et typisk mellomspråkstrekk.

Tenfjords (1997) doktoravhandling tar for seg utfordringer med tempusmarkeringer hos andrespråksinnlærere. Hennes empiriske grunnlag er fire vietnamesiske barn som lærte seg norsk, og en av hypotesene er at mellomspråket til informantene vil mangle tempusmarkering (Tenfjord 1997:113). Studien hennes viser blant annet at informantene ikke kunne bøye verb i preteritum på en målsspråksnær måte i muntlig tale, og en konklusjon er at tempussystemet dermed ikke er fullkomment. Som et eksempel viser hun til informanten Kien, siden hans mellomspråk bærer preg av manglende parameterresetting, og Tenfjord utdyper at «[t]empussystemet utvikler seg ikke mot målsspråkets, heller avviker det mer og mer.» (Tenfjord 1997:173). På den annen side er det også et par informanter som i større grad mestrer korrekt verbbøyning, men heller ikke her er det helt målsspråksnært.

Hellands (2005:93) hovedoppgave inneholder et datagrunnlag som viser at hennes vietnamesiske informanter i stor grad behersker tempuskategorien i norsk, men den er ikke fullkommen enda, da den opptrer korrekt i ca. 90,6 % av tilfellene. Helland poengterer at «[i] denne sammenhengen er det relevant å peika på at det innan forskning på språktileigning har vore tradisjon for å rekna ein struktur som tileigna når han opptrer korrekt i 90% av obligatoriske kontekstar. Med eit slikt målepunkt ville konklusjonen ha vore at informantane *har* tileigna seg det norske tempussystemet.» Med andre ord stadfester Helland i sin analyse at informantenes mellomspråk har tempus, men hun antar at *unngåing* kan forekomme (Helland 2005:98-99). Det vil si at informantene unngår å bruke strukturer de føler seg usikre på, og i hennes tilfelle var det snakk om kandidater som mest sannsynlig forsøkte «å unngå å skriva i eit fortidig perspektiv som krev grammatikalisering av skiljet mellom fortid og ikkje-fortid» (Helland 2005:101). Ergo er det mulig at tempuskategorien byr på utfordringer, men informantene ser ut til å mestre bruken av perfektum i større grad enn presens og preteritum

(Helland 2005:110), og her har hun også brukt informanter med tyrkisk som morsmål som en kontrollgruppe. I tillegg studerer Helland (2005:111) forekomster av korrekt inversjon, og hun understreker at riktig bruk av inversjonsregelen i norsk ligger på omtrentlig 84,3 % hos informantgruppen. Konklusjonen blir at det ikke er «eit implikasjonelt forhold mellom inversjon og tempus» (Helland 2005:111), og at tempus mestres i større grad enn inversjon.²⁴ Her må det også understrekes at hun antar at perfektum partisipp er en form for tempus.

Også Yuan (2001) tok utgangspunkt i verbflytting i sin studie av S2-innlærere av kinesisk med fransk eller engelsk som morsmål. I kinesisk flytter ikke verbet ut i fra verbfrasen, og dermed er det et fellestrekk som deles med det engelske språket. Fransk har et krav om at verbet må flytte videre opp i strukturen. Det viste seg i denne undersøkelsen at flere i begge informantgruppene til Yuan ikke produserte setninger hvor verbflytting forekommer (Mitchell og Myles 2004:81).

Videre diskuterer Berggreen og Tenfjord (1999:265) en studie av Nistov (1991) hvor funnene blant annet viser at informantene med tyrkisk som S1 ikke flytter verbet til V2-posisjonen i målspråket norsk. Dessuten viser datamaterialet en progresjon ved at innlærerne etter hvert oftere plasserer ordene i riktig rekkefølge, siden inversjon forekommer, men også overinvertering produseres i enkelte tilfeller.

En annen større studie som tar for seg brudd på inversjonsregelen i norsk, er Brautaset (1996) (Berggreen og Tenfjord 1999:270), hvor et av funnene er at «[i] helsetninger fant Brautaset bare belegg for underinvertering, mens overinvertering dominerte blant feilene i leddsetningene.», noe som er helt forståelig med tanke på hvordan det grammatiske systemet i norsk fungerer.

Også en annen studie som er relevant i denne sammenhengen gransker språklig påvirkning på informanters målspråk. Næss (2006) studerer produksjon av spørresetninger blant S2-innlærere av norsk. Hennes avhandling viser at informantene konstruerte spørresetninger som ikke alltid var målspråksnære, fordi data viser setninger med blant annet to finitte verb i stedet for ett, noe som bryter med regelen om kun ett finitt verb i en setning. En antakelse Næss fremmer, er at de som tilegnet seg norsk som S2 overførte grammatikalske regler fra et annet andrespråk de alle hadde kunnskap om, nemlig engelsk. Som nevnt tidligere i delkapittelet om tempus og finitthet, er det grunnleggende forskjeller på norsk og

---

²⁴ Helland (2005:33) viser til en studie av Håkansson (2001, 2004) hvor det understrekes at de fleste andrespråksinnlærere vil tilegne seg tempuskategorien før de behersker inversjonsregelen i svensk, og dette antar Helland også vil være gjeldende for norsk.

engelsk som vil føre til ugrammatikalske setninger om man bare overfører en syntaktisk konstruksjon fra ett språk til et annet.

Et rikt datamateriale belyser altså andrespråksinnlæreres grammatiske utfordringer, nemlig at inversjon i svært mange tilfeller kan være en kategori det er vanskelig å mestre. Derfor vil videre studier innen dette feltet også være av interesse for å få en enda større forståelse for hva som forårsaker slike problemer. Mitt mål med denne studien er å finne ut i hvilken grad informantene mestrer V2-kravet i norsk, og det skal blant annet diskuteres i lys av teoriene til Eide (2012, 2014) og Hagen (1992, 2001). Forhåpentligvis vil mer gjennomgang av et utvalg av informanttekster kunne si mer om S2-innlæreres mellomspråk, spesielt i forhold til de fire informantgruppene som jeg skal studere nærmere.

Kapittel 3: Metode

3.1 Innledning

Det blir brukt en rekke ulike metoder i andrespråksforskningen for å samle inn data som kan gi økt kunnskap om mellomspråk. White (2003:17) nevner blant annet *production data* og *comprehension data*, hvor den førstnevnte lar informanter produsere muntlige eller skriftlige tekster som deretter blir studert, mens den sistnevnte metoden vil for eksempel la andrespråksinnlærere lese ulike setninger og svare på spørsmål for å vise hvilken forståelse de har for målspråket. Anvendelse av forskjellige metoder er viktig, siden det må tas hensyn til hva slags hypoteser som skal undersøkes nærmere, og forskere må ta slike valg basert på en nøye vurdering av hva de ønsker å oppnå med sin studie. Triangulering er vesentlig i forskningsverdenen²⁵, siden bruk av ulike metoder i en enkelt studie vil igjen kunne oppheve svakhetene ved hver enkelt metode (Mitchell og Myles 2004). I de fleste tilfeller kan man uansett stille spørsmål ved metodene som anvendes, noe jeg også skal diskutere i forhold til min undersøkelse litt senere i dette kapittelet.

Når man skal trekke konklusjoner rundt menneskers språklige nivå og produksjon av feiltyper, antas det at rikelig med data er en nødvendighet for å skulle si noe generelt om V2-problematikk og morfologiske utfordringer hos andrespråksinnlærere av norsk, men i denne avhandlingen vil en kvalitativ analyse bli tatt i bruk, fordi et relativt lite utvalg av tekster blir undersøkt. Helland (2005:38) viser til Larsen-Freeman og Long (1991) som hevder at «A quantitative study, (...), is best typified by an experiment designed to test a hypothesis through the use of the objective instruments and appropriate statistical analyses». I en kvalitativ studie vil man ikke studere veldig mange forekomster, men heller gjøre et utvalg som kan danne et grunnlag for eventuelle generaliseringer. Når det skal sies noe om S2-innlæreres andrespråk/mellomspråk, kan det ofte være naturlig å bruke kvantitative metoder, siden man da vil ha rikelig med informasjon for å skulle kunne trekke konklusjoner som er representative. På den annen side kan også en seleksjon av skriftlige eller muntlige tekster, som man går mer nøye innpå, være nok til å få en større forståelse for hovedkarakteristikker i mellomspråket hos S2-tilegnere. Triangulering er som nevnt en fordel, og i min oppgave vil også en form for triangulering bli praktisert, selv om det må tas begrensede metodevalg på

---

²⁵ Helland (2005:40) poengterer at triangulering i all hovedsak har vært nært forbundet med det sosiologiske forskningsfeltet, men også andre retninger finner denne metoden lønnsom. Blant annet viser Helland til Denzins grunnleggende definisjon om triangulering, nemlig at det er “the combination of methodologies in the study of the same phenomena” (1979:291).

grunn av tidsmessig avgrensning. For det første kjørte jeg aktive søk i ASK-korpuset for å finne informanttekster og studere antall feil som feilkoderne fører opp. Deretter undersøkte jeg selv et utvalg tekster, setning for setning, for å danne meg en egen oversikt over feilformer som eventuelt produseres og om mine funn samsvarer med det som står oppført i ASK. I tillegg må det poengteres at et forholdsvis bredt utvalg av informanttekster vil kunne oppheve svakhetene ved mangelfull triangulering, siden de er ment å være representative. Helland (2005:40) understreker viktigheten av kvalitative studier, siden «Samstundes skjer tileiinginga i den enkelte innlærer, ikkje i ei innlærargruppe.» Dessuten er dette en deskriptiv studie, da formålet er å undersøke tempusmarkering hos fire informantgrupper med ulike morsmål (se også Helland 2005:39). Det vil si at målet er å diskutere hvorfor informantene bruker eventuelle overgangsformer før de oppnår en målspråksnær grammatikk. En antakelse er som tidligere nevnt at transfer forekommer, slik det er vist mer inngående i kapittel to.

Datamaterialet mitt består av informanttekster fra Norsk Andrespråskorpus (ASK). Tekstene er skrevet av S2-innlærere av norsk med enten tysk, engelsk, russisk eller vietnamesisk som morsmål. Grunnen til at jeg valgte å ha med informanter med tysk som morsmål, er fordi det tyske språket har mange likheter med det norske språket, som diskutert i teorikapittelet, og det vil derfor være interessant å se i hvilken grad de mestrer tempus og finittet i målspråket. Når det gjelder valget av å studere informanter med engelsk som S1, og da både tekster fra britiske og amerikanske personer, er det på grunn av Eides (2014) teori om at engelsk mangler finittdistinksjonen, som er en del av den norske grammatikken, og målet er dermed å finne ut om disse kandidatene har tilegnet seg korrekt finittdistinksjon og mestring av V2-regelen i norsk. I tillegg utdyper også Hagen (1992, 2001) sentrale forskjeller på disse to språkene, noe som gir grobunn for videre undersøkelser. Dessuten vil også S2-innlærere med russisk eller vietnamesisk som morsmål studeres, fordi vi også bør velge språk som har en veldig annerledes struktur enn norsk, noe jeg har vist i teorikapittelet, slik at det skal være mulig å si noe mer generelt om transfer fra S1 til S2. Som diskutert i teorikapittelet har russisk en del likhetstrekk med norsk, mens vietnamesisk hverken har tempusmarkeringer, en finitthetsdistinksjon eller verbflytting til en V2-posisjon.

3.2 Datagrunnlag: Norsk Andrespråskorpus (ASK)

Elektroniske korpus blir gjerne brukt i studier innen andrespråkstilegnelse (Johannessen 2003:141), spesielt siden det er lett å søke seg fram til akkurat det som er nødvendig for å

besvare oppgavespørsmålet. Blant annet sier Johannessen (2003:142) «Det vil ikke lenger bare være sekvenser av ord og ordstrenger som er søkbare, men også (sekvenser) av grammatiske kategorier, eller kombinasjoner av grammatisk kategori og ordstrenger.» Nettopp derfor er slike korpus av uvurderlig nytte når finittet og morfologiske markeringer skal undersøkes nærmere, fordi det forenkler prosessen med å finne fram til anvendelig data. Ønsker man for eksempel å finne brudd på inversjonsregelen i norsk, kan man da velge inversjon som et sentralt attributt slik at man ikke behøver å lete gjennom et massivt datamateriale samtidig. Hovedsakelig gir slike korpus uante muligheter, siden svært mange språklige fenomen kan studeres i detalj. Også Johansen (2010) hevder at korpusdata er fordelaktig i andrespråksforskningen, spesielt med tanke på at ved større datamengder trenger man ikke nødvendigvis å «stille spørsmål ved disse studienes generaliserbarhet» (Johansen 2010:163).

I og med at man trenger mye data for å skulle trekke noen generelle konklusjoner, er korpusdata fra ASK en egnet kilde. Denne databasen er utarbeidet gjennom et prosjekt ved navn ASKeladden som ledes av Kari Tenfjord og andre ansatte ved Universitetet i Bergen (UIB) (Carlsen 2010:133). Et av målene deres er nettopp å øke forståelsen for eventuell morsmålpåvirkning på målspråket. Her finnes omtrentlig 1700 tekster skrevet av voksne S2-innlærere av norsk med ulike morsmål (Moe 2010:148), og dette korpuset har blitt brukt i svært mange forskningsoppgaver i Norge. Tekstene er skrevet av personer som har tatt enten *Språkprøven* eller *Test i norsk – høyere nivå (Bergenstesten)*, og begge er offentlig godkjente som tester i norsk som andrespråk i følge Carlsen (2010:133). Et essensielt poeng her er at disse tekstene er autentiske. Det er altså en avsluttende prøve for innvandrere som har fullført sin norskopplæring, men som i mange tilfeller ønsker å søke seg videre i det norske utdanningssystemet for deretter å komme ut i arbeidslivet. Resultatene fra prøven gir dem informasjon om deres ferdighet i norsk, noe som også vil være svært nyttig for lærere som skal tilpasse opplæringen for disse elevene. Det er ferdigheter på et mellomnivå som blir målt for de som tar *Språkprøven*, mens den andre testen måler et høyere nivå (Carlsen 2010:133). I følge Moe (2010:148) blir det i *Språkprøven* målt ferdigheter på B1-nivå etter vurdering basert på *Det europeiske rammeverket (Common European Framework of Reference for Languages)*, som da er middels måloppnåelse. C1-nivå viser høyere kompetanse og A1-nivå lavere kompetanse. Selve prøven består av en oppgave hvor studenten skal skrive en lengre tekst om ett tema, som for eksempel dikttolking, eller bruken av mobil i dagens samfunn, og hvilke verdier og tradisjoner det er verdt å ta vare på. Det vil si at informanttekstene i denne studien er skrevet av S2-innlærere på et noe høyere nivå, selv de som tar *Språkprøven*, slik at

det er mulig å anta at de allerede er godt i gang med å videreutvikle sitt mellomspråk slik at det blir relativt målspråksnært. En mulig konsekvens av dette er at det vil være færre forekomster av både over- eller underinvertering enn hva det ville ha vært når informantene er på begynnerstadiet. Som tidligere nevnt, diskuterer blant annet Vainikka og Young-Scholten (1994) at de funksjonelle projeksjonene ikke er i samme grad til stede på tidlige stadier, og dermed vil inversjonsregelen ikke mestres. Hagen (1992, 2001) studerer også informanter som har gjennomført Språkprøven, og han fant produksjon av en rekke feilformer, som diskutert i teorikapittelet.

Et annet essensielt poeng er at ASK kun består av tekster der hvor eleven har *bestått Språkprøven* (Johansen 2010:164). Dermed bekrefter dette at informantene kan befinne seg på et noe høyere nivå i språkutviklingen, fordi tekster produsert av kandidater som ikke består prøven muligens ikke vil vise en språklig høy måloppnåelse. Dette betyr at tester hvor kandidaten har strøket, ikke er tilgjengelige for oss.

ASK er altså et utmerket redskap i norsk andrespråksforskning, og Johansen (2010:163-164) skriver at i tillegg til å inneholde informanttekstene, består den av «tilhørende persondata, annotering med feilkoder og grammatiske tagger, og et søkegrensesnitt hvor man kan kombinere ulike språklige trekk med personvariabler.» Dessuten understreker hun at korpuset er en ideell kilde for dem som driver med transferstudier (Johansen 2010:164).

Hovedvariabelen i denne studien er morsmål. Informantene jeg valgte ut var enten fra Storbritannia, Tyskland, Vietnam eller Russland. Det vil si at ti informanter hadde engelsk som morsmål, ti hadde tysk som morsmål, ti informanter hadde vietnamesisk som morsmål og til sist var det ti informanter med russisk som morsmål. Det er gjort et utvalg innenfor begge disse grupperingene for å få et mer representativt utvalg. Det vil si at det kom opp ulike tekstforslag når man foretok et søk etter spesifikke kriterier, som for eksempel forekomster av inversjonsfeil, noe jeg vil komme tilbake til i delkapittel 3.4. Dermed måtte jeg plukke ut diverse tekster som kunne undersøkes nærmere for å finne data som er relevant for hypotesen i denne avhandlingen. Også Hawkins og Chan (1997) studerte S2-innlærere på ulike nivå når de skulle finne svar på om S1-grammatikken spiller en sentral rolle i andrespråkstilegnelse av engelsk med fransk eller kantonesisisk som førstespråk (Jin, Eide og Busterud, kommer). Dessuten strekker aldersfordelingen i ASK seg fra ca. 19 år til omtrent 50 år, og begge kjønn er representert. Det varierer hvor lenge informantene har bodd i Norge, og hvilken bakgrunn og hvilket yrke de har. Kunnskap om et annet språk utenom morsmålet vil nok også variere, men i ASK-korpuset er det i flere tilfeller spesifisert hva slags engelskferdigheter vedkommende har. I noen tilfeller vil dette være av interesse i analysen også, siden

grammatiske særtrekk ved andre andrespråk i noen tilfeller kan overføres til målspåket. Dette fenomenet er kjent som tredjespråksproblematikk.

3.3 Begrunnelse for metodevalg

Bruken av elektronisk korpus må drøftes nærmere. Når man skal trekke generelle konklusjoner basert på forskningsspørsmålene mine, trengs det et datamateriale som består av flere tekster. Derfor er bruk av et elektronisk korpus som ASK en foretrukket kilde. Det er en fordel at man ikke behøver å sette i gang med datainnsamling på egen hånd, nettopp fordi at det ofte kan være en tidkrevende prosess i seg selv. Et annet fortrinn ved bruk av korpus er at all data er etterprøvbar (Johannessen 2003:162), og det er ofte nyttig å se på det samme datamaterialet flere ganger for å finne eventuelle mistolkinger. I de fleste vitenskapelige undersøkelser er et av målene at datamaterialet skal kunne etterprøves ved en senere anledning for å stadfeste påliteligheten i konklusjonene.

Et annet spørsmål som gjør seg gjeldende her, er hvorfor akkurat ASK brukes. Ett av svarene er at ved å bruke skriftlig materiale fra ASK har jeg ingen påvirkning på tekstene, noe som kan være en fordel i følge Johannessen (2003:137). Det vil si at informantene på egen hånd har arbeidet med sin oppgave, uten at forskeren har «veiledet» dem underveis. Johannessen ser blant annet fordeler med såkalte «tause» informanter (ibid:149), fordi det i slike situasjoner legges til rette for at de får vist sin kompetanse uten innvirkning fra for eksempel studenter og forskere. Settingen blir mer naturlig, og i den sammenhengen kan man anta at data som blir innhentet er mer pålitelig. Dessuten er dette korpuset et velutviklet hjelpemiddel hvor det gis tilgang til et rikt datamateriale som blant annet inneholder akkurat de språklige fenomen som er relevant for denne oppgaven.

Johannessen (2003:149) skriver videre at «det er viktig å understreke at bruk av korpus ikke er det samme som å bruke kvantitative metoder. Man behøver slett ikke bruke korpuset kvantitativt, men heller bruke det som et hav man kan fiske ut passende fisk fra.», og dette gjelder definitivt også for min oppgave, nettopp fordi jeg ved hjelp av søkerubrikkene har funnet fram til skriftlig materiale som er aktuelt her. Ulike tekster har blitt valgt ut på en tilfeldig måte etter at sentrale attributter blir spesifisert i søkemenyen i korpuset, noe jeg vil utdype i neste delkapittel.

Til sist må man dessuten spørre seg hvorfor akkurat de spesifikke informanttekstene ble valgt ut. Et datamateriale må være pålitelig, og i denne sammenhengen blir begrepene *validitet* og *reliabilitet* viktig. Det vil si at funnene skal kunne undersøkes igjen ut ifra de

samme premissene, slik at de samme konklusjoner kan nås. Når et søk gjennomføres i korpuset kommer det opp flere sider med tekster, og i min oppgave har det da blitt plukket ut tekster som er ment å vise et gjennomsnitt basert på søkekriterier jeg vil spesifisere nærmere i neste delkapittel. Datamaterialet i denne oppgaven anses derfor å være representativt i den grad det er mulig i en kvalitativ studie, fordi tekstbasen i ASK hovedsakelig er ment å vise et representativt utvalg av mellomspråket hos andrespråksinnlærere av norsk. I og med at dette er en kvalitativ studie, er det fortsatt mulig å si noe generelt om de grammatiske feil²⁶ som begås av S2-innlærere av norsk.

3.4 Framgangsmåte: innhenting av resultater

Jeg bestemte at det var mest fornuftig å studere tekstene manuelt for å se etter V2-feil og om verbene var tempusbøyd. Med andre ord ble tekstene i sin helhet printet ut slik at det skulle være mulig å finne data som er relevant for spørsmålene i oppgaven. Ved å lese tekstene kunne jeg selv vurdere om informantene hadde feilplassert verbet, og om verbet var bøyd på korrekt måte i henhold til norsk grammatikk. Jeg kunne også valgt å søke etter feil direkte i databasen, men for at jeg selv skal få en større forståelse for informantenes mellomspråk, mener jeg at det er mest hensiktsmessig å finlese hver enkelt tekst. Da vil jeg ha et lang bedre utgangspunkt for å si noe om nivået de ligger på. Dessuten viste det seg å være signifikant å undersøke tekstene på egen hånd, fordi det var noen ganger hvor jeg tolket funnene oppført i ASK som annerledes enn de som kodet feiltypene. Jeg vil i neste delkapittel drøfte ulike problem som kan gjøre seg gjeldende når en slik metode benyttes.

For å finne tekster, måtte det søkes etter spesifikke kriterier i korpuset. Det finnes svært mange valgmuligheter, og av den grunn må de relevante kriteriene spesifiseres. Jeg måtte for det første søke etter *Språkprøven*, siden jeg har valgt å se bort ifra informanttekster på *Høyere nivå*, da kandidater i den sistnevnte gruppen mest sannsynlig befinner seg på et språklig nivå som er for høyt til å finne flere forekomster av inversjonsfeil. Deretter var innstilling av informantenes hjemland vesentlig for å unngå for stor datamengde, og hvilke syntaktiske og morfologiske trekk man ville se etter ble også angitt. Min interesse er å finne tekster med eventuelle inversjonsfeil, og derfor måtte jeg først spesifisere hvilken ordklasse som er relevant, nemlig *verb*. Etter det var det essensielt å velge korrekt *feiltype*, som da har koden *O* i ASK-korpuset, fordi målet med søket er å finne eksempler på gal ordstilling. I

---

²⁶ Også begrepene *overgangsformer* og *innlærerløsninger* kan benyttes i denne sammenhengen (Berggreen og Tenfjord 1999:36).

tillegg må man stille inn hvilken *undertype* som skal gjelde i søket, og i mitt tilfelle var det enten *INV* (her finner man setninger med underinvertering) eller *OINV* (som da finner forekomster av overinvertering). I den siste delen ble dermed søket satt til å oppdage underinvertering eller overinvertering i tekstene, og av den grunn er det ikke bare gjort et tilfeldig utvalg i denne oppgaven, men det er gjort et tilfeldig utvalg innenfor de tekstene som da kom opp.

Sist, men ikke minst, er det tekster fra hovedkorpuset jeg har studert, siden det er denne delen av ASK som inneholder informanttekstene uten noen form for korrigeringer. ASK består også av et korrektkorpus hvor tekstene til S2-innlærerne er korrigert, og et kontrollkorpus med tekster fra studenter som har norsk som morsmål. Blant annet kan korrektkorpus anvendes for å få kunnskap om hvordan feilformene kan tolkes. Sistnevnte delkorpus er derfor et nyttig redskap hvis man selv har vansker med å forstå hva informanten forsøker å uttrykke, spesielt i de større tvilstilfellene.

3.5 Problematisering

Et sentralt problem ved å studere informanttekster, er at det ikke nødvendigvis er slik at andrespråkstilegnere har feil språklig representasjon i mellomspråksgrammatikken. Det vil si at de kan ha en forståelse for hvordan syntaksen fungerer, men at de kanskje skriver eller sier noe feil, eller at det ikke viser seg i produksjonen som korrekt i henhold til målspråket. Det kan fort skje også for morsmålsbrukere, da det ikke er så uvanlig at man uttrykker noe uklart. Flere kan nok ha opplevd å starte på en setning som man deretter merker at må rettes opp på grunn av brudd på syntaktiske, morfologiske eller fonologiske regler. Med andre ord er det kompetansen man helst skulle målt, som presisert i innledningskapittelet, men det er ikke mulig, og av den grunn er det performansen som studeres i andrespråksforskningen.²⁷ Ergo må det av den grunn tas hensyn til nettopp dette området ved at man ser i tekstene om det er en gjennomgående feil som gjøres ofte, eller om det kun skjer i ett enkelt tilfelle slik at det er mulig å anta at informanten kun har skrevet ordet feil, men at han eller hun kan den grammatiske regelen. Mitchell og Myles (2004:92) diskuterer også problemer med metodevalg innen forskning på språktilegnelse, blant annet fordi det ikke er mulig å ha direkte tilgang til de mentale representasjonene. Videre hevder de at dette er spesielt vanskelig innen

---

²⁷ Berggreen og Tenfjord (1999:25) viser til Lyons (1996) som påstår at todelingen kompetanse – performanse bør bestå av et tredje ledd, nemlig tekst, og her vil da tekstene være produktene som blir undersøkt. Også i min masteroppgave er det tekster som danner grunnlaget for å si noe om V2-prinsippet og morfologisk finitthet i informantenes mellomspråk.

andrespråksforskningen, nettopp fordi de mentale representasjonene sjelden er stabile.²⁸ Uansett må man foreta et valg av metode for å samle inn data, og noen ganger vil altså ikke kompetansen komme til uttrykk i den grad man ønsker at det skal gjøre det. Dessuten kan man se etter gjennomgående feil i tekstene, fordi det gir et langt mer solid grunnlag for generaliseringene. Med andre ord kan egen tolking bli et resultat av en slik undersøkelse, og dette kan også være kritikkverdig, men i arbeid med språkforståelse- og produksjon kan det drøftes hvor enkelt det er å oppnå en situasjon som ikke bærer preg av egne oppfatninger, blant annet fordi teorigrunnlaget har sterk innflytelse på min bevissthet rundt hvordan språklig tilegnelse kan fungere.

Videre sier også Berggreen og Tenfjord (1999:29) at mellomspråk er variable, siden det varierer om S2-innlæreren gjentar samme feil i en tekst fordi tidsaspektet kan være en faktor her. Opplever studenten stress under selve Språkprøven, vil det muligens kunne føre til flere grammatiske feil i teksten, som ikke ville ha oppstått i en mer naturlig setting uten mestringspress. I tillegg kan informantene unngå å bruke ord, uttrykk eller grammatiske konstruksjoner de føler seg mer utilpass med.

Som tidligere nevnt finnes det en veletablert forskningsmetode som kalles triangulering, hvor målet er å benytte seg av forskjellige metoder som igjen vil gjøre resultatene mer troverdige (Helland 2005:40). I denne oppgaven er det lagt noen begrensninger på metodene for at hele prosjektet skal være overkommelig. I hovedsak er det en kvalitativ metode som blir tatt i bruk, men som jeg skrev innledningsvis, vil også jeg bruke triangulering til en viss grad for å finne resultat som skal analyseres nærmere.

Mange vil nok mene at bruk av elektroniske korpus er gunstig, men på den annen side må også dette kort diskuteres her. Som tidligere nevnt presenterer Johannessen (2003:147) blant annet ett hovedproblem, og det er at ingen korpus er representative for alle språkbrukere. I ASK er det som tidligere nevnt omtrentlig 1700 tekster, og det kan derfor debatteres hvor representativt datamaterialet er. Videre argumenterer også Johansen (2010:166) for at tekstene i ASK ikke nødvendigvis er representative, fordi databasen kun består av kandidater som har bestått prøven. Nettopp det kan tilsi at relativt flere informantere mellomspråk er på et høyere nivå, noe som igjen kan gi noen resultat som ikke er så representative for andrespråksinnlærere av norsk generelt. I tillegg er det svært mange

---

²⁸ Dessuten stiller også Mitchell og Myles (2004) spørsmål ved bruken av tester hvor man undersøker en informants evne til å vurdere om en setning er grammatisk eller ikke, fordi intuisjonen til S2-innlærere kan være noe ustabil. Kritikken av metodevalg har fått konsekvenser ved at nye metoder tas i bruk, som for eksempel fullføring av et utvalg av setninger og spontan produksjon av setninger der informantene plasseres i en setting hvor språk kan produseres på en mer «naturlig måte» uten påvirkning fra en utenforstående.

kandidater med høyere utdanning, og da er det mulig å anta at de har hatt rikelig med tid til å videreutvikle skriveferdigheten. Dermed kan også dette være med på å bygge opp under antakelsen om at informantene ikke nødvendigvis produserer svært mange inversjonsfeil i forhold til tekster produsert av kandidater på et begynnernivå. På den annen side må man ta hensyn til selve undersøkelsene, i og med at det i gitte situasjoner ikke er overkommelig å arbeide med et altfor stort materiale på grunn av tidspress. Rådet som blir gitt, er å bruke introspeksjon og kritisk sans i tillegg (Johansen 2010:148), og det blir også sentralt her. Det vil si at jeg må vurdere all data ut fra egne teoretiske erfaringer, samtidig som det stadig må stilles spørsmål ved påstandene for å komme fram til en mer optimal generalisering.

Et annet konkret problem er at de fleste informanttekstene ikke er spesielt lange, og derfor vil det naturlig nok ikke alltid være lett å finne mange gjennomgående feil. Dermed kan det på et generelt grunnlag være kun noen få tilfeller av enten underinvertering eller overinvertering i tekstene, men er det mer enn et par feil, kan det gjerne antas at målspråksinnlæreren ikke har oppnådd en stabil grammatikk, og det gir seg utslag i tekstene som produseres. En løsning kan være å se på antall ord i teksten og deretter på antall feil som har blitt gjort. På den annen side viser Berggreen og Tenfjord (1999:39) til sin studie av en vietnamesisk S2-innlærer av norsk som produserte flere inversjonsfeil i muntlige tekster enn i skriftlige tekster. Ergo er det mulig at også informantene i mitt datamateriale i større grad vil beherske V2-kravet i norsk, enn hva de ville gjort dersom jeg hadde gjennomført datainnsamling basert på informanternes muntlige produksjon av målspråket. Muligens ville en kombinasjon av muntlig og skriftlige tekster gitt et mer korrekt bilde av mellomspråket, men det er ikke mulig å ha samtaler med informantene i etterkant av hensyn til anonymitet.

I tillegg er språklig variasjon hos informantene et sentralt emne innen andrespråksforskningen, som for eksempel når en S2-innlærer produserer språklige ytringer kan det i ett tilfelle forekomme feilformer som overinvertering, mens litt senere mestrer plutselig informanten inversjonsregelen. Blant annet skriver Berggreen og Tenfjord (1999:239)

«Det er et ganske robust funn i mange studier at innlærerspråk varierer etter hvorvidt undersøkelsesmetoden benytter seg av a) tilnærmet normal kommunikativ språkbruk (f.eks. opptak av uforberedte samtaler) eller b) mer spesifikk verbal atferd (f.eks. lesing, skriving, grammatikalitetsvurderinger osv.) (Ellis 1994). Relevante determinatorer for den språklige variasjonen på dette området er oppmerksomhetsfokus og planleggingstid/tidspress.»

Med andre ord må man vurdere disse faktorene når informanttekstene skal undersøkes, siden det antakeligvis i mer uforberedte situasjoner vil legges mer press på S2-innlæreren, og det vil

igjen kunne lede til større produksjon av feilformer. I denne sammenhengen blir Krashens monitormodell sentral. En grunnleggende hypotese han presenterer er monitorhypotesen, som går ut på at en innlærer som ikke er under press, men har rikelig med tid, i langt større grad vil mestre de grammatiske reglene (Berggreen og Tenfjord 1999:61). Det vil si at monitoren kontrollerer det språklige formverket, spesielt i skriftlig produksjon, men i muntlig kommunikasjon er den ikke anvendelig, fordi muntlige ytringer gjerne produseres i en spontan setting hvor man tidsmessig sett ikke kan «kontrollere» hva som sies. Berggreen og Tenfjord (1999) understreker at denne modellen har fått kritikk fra ulike hold, men selve monitorhypotesen er av interesse i denne oppgaven, siden det er et skriftlig materiale som skal undersøkes. En hovedantakelse blir da at mine informanter har en «monitor» som fungerer som en form for kontrollinstans slik at det skriftlige arbeidet blir korrigert. Med andre ord har de så mye fokus på egen språkbruk slik at de mest sannsynlig gjør mindre feil, nettopp fordi teksten skal vurderes som bestått eller ikke bestått. Som tidligere nevnt er disse informantene på et forholdsvis høyt nivå allerede, og de har trolig fokus på det grammatiske systemet, slik at budskapet i teksten kan komme i andre rekke, og målet er heller å skrive korrekt norsk. Likeledes peker Helland (2005:46) på et vesentlig problem som Hagen (2003) diskuterer, nemlig at skriftlige tekster er komposisjoner, og dermed trenger ikke kompetansen å reflekteres på helt korrekt eller «naturlig» måte.

Uansett er bruken av ASK forholdsvis gunstig i andrespråksforskningen, fordi korpuset språklig sett er svært rikholdig, selv om det også har sine begrensninger, og det er fullt mulig å finne data som er av interesse når blant annet mellomspråk skal studeres. Sett under ett, bidrar ASK til en større bevissthet rundt svært mange kandidaters språklige nivå, noe som igjen vil være essensiell kunnskap som også andrespråklærere kan bruke i undervisningssammenheng senere.

Kapittel 4: Resultater og analyse

4.1 Innledning

I første del av dette kapitlet vil jeg presentere funnene fra min studie av informanttekstene hentet fra ASK og si noe kort om hver enkelt gruppe. Deretter vil jeg drøfte resultatene i en egen analysedel.

4.2 Resultater

I de følgende avsnittene vil jeg gå nærmere inn på hvilke resultat studiene av korpusdata fra ASK ga, og diskutere dem mer grundig. Jeg velger å presentere resultatene informantgruppe for informantgruppe. Blant annet viser jeg til tabeller som inneholder funn i hver enkelt informanttekst, og i tillegg fører jeg opp gjennomsnittsprosenten for mestring av inversjonsregelen i norsk for hver enkelt informantgruppe. Som tidligere nevnt er Hagens nye hypotese (Kristin Melum Eide, personlig kommunikasjon) essensiell i denne studien, hvor det antas at hvis alle finittmarkeringer er på plass, så er også V2-regelen på plass. I denne sammenhengen må det presiseres at jeg ikke undersøker alle de ulike typene av setningskonstruksjoner siden jeg har valgt å definere bort setninger hvor det står mer enn ett finitt verb. Hovedsakelig har jeg valgt å se på mestring av inversjon og finittmarkering. Det vil si at jeg primært undersøker om verbet i V2-posisjon er finittmarkert eller ikke, og om dette henger sammen med inversjonen. Det jeg derimot ikke har inkludert i undersøkelsen min, er om informantene produserer ikke-finitte verb som bærer en finittmarkering de egentlig ikke skal ha etter målspråkets system (som for eksempel i *Jeg kan ror*). Dette finnes det også en del av i tekstene, men det har altså ikke vært en del av undersøkelsen min.

Det må også presiseres at i litteraturen er det ulike syn på når en grammatisk regel regnes for å være en fullkommen del av kompetansen i følge Busterud (2013). Hun viser blant annet til Eubank et al. (1997) som setter en grense på 70 % og til Dulay og Burt (1974) som argumenterer for at 90 % må kunne antas å være den adekvate grensen. Dessuten mener Vainikka og Young-Scholten (1996) at 60 % er en mer fornuftig grense, noe som kan virke noe lavt i denne sammenhengen, fordi hele 40 % av de språklige ytringene kan da fortsatt bestå av feilformer. Ergo kan det diskuteres om en grammatisk regel da kan regnes som en fullkommen del av kompetansen til S2-innlæreren. I flere studier regnes grensen på 90 %,

som Dulay og Burt (1974) utarbeidet, å være et fornuftig mål i forhold til når man kan sette en garanti for at en grammatisk regel er en del av målspråksgrammatikken. Blant annet benytter Helland (2005) seg av deres grense i sin hovedoppgave. Videre kan det også drøftes i hvilken grad grensen på 90 %, er uproblematisk. I og med at man kan gå ut ifra at det er relative forskjeller på 90 % og for eksempel 98 %, er det dermed mulig å anta at den grammatiske regelen er ulikt tilegnet og mer eller mindre en stabil del av kompetansen. Blant annet poengterer Wakabayashi (1996) at først når en S2-tilegner oppnår en score på 100 %, kan man hevde at regelen er tilegnet da den opptrer konsekvent i alle språklige ytringer (Busterud 2013). Dermed fører dette til at man ofte kan sette spørsmålstegn ved når en regel faktisk kan sies å være tilegnet, noe jeg imidlertid vil komme tilbake til underveis i resultat- og analysedelen.

4.2.1 Informanttekster fra S2-innlærere med engelsk som morsmål

Engelsk er førstespråk i både USA og Storbritannia, og jeg valgte da å foreta søk hvor jeg fikk fram informanttekster fra kandidater fra begge disse landene. I det første søket jeg gjennomførte i ASK spesifiserte jeg at jeg ville finne tekster hvor det forekom underinvertering hos informanter fra USA.²⁹ Det kom da opp 15 treff, men noen av disse feilene finnes i samme tekst skrevet av samme kandidat, og det var dermed 11 ulike tekster som kunne studeres nærmere. Tilsvarende søk på overinvertering ga 8 treff, og her var det 6 tekster av forskjellige kandidater.³⁰ Når jeg valgte Storbritannia som hjemland fikk jeg opp henholdsvis 25 treff på underinvertering, og 15 assorterte tekster³¹, og på overinvertering kom det kun 7 treff på 5 forskjellige tekster³².

Jeg plukket ut ti tekster på en mer eller mindre tilfeldig måte, men de tekstene som så ut til å inneholde mer enn en feil ble valgt ut, nettopp fordi det er inversjonsfeil jeg er interessert i å studere nærmere.

I tabellen under har jeg satt opp funnene mer oversiktlig. I første kolonne står identifikasjonsnummeret på hver enkelt informanttekst. Deretter står det antall verb i teksten

---

²⁹ Søkelinje i ASK: [pos = "verb" & type = "O" & desc = "INV"] \ <> \ \ <del> :: language != "norsk" & country = "USA" & testlevel = "Språkprøven"

³⁰ Søkelinje i ASK: [pos = "verb" & type = "O" & desc = "OINV"] \ <> \ \ <del> :: language != "norsk" & country = "USA" & testlevel = "Språkprøven"

³¹ [pos = "verb" & type = "O" & desc = "INV"] \ <> \ \ <del> :: language != "norsk" & country = "Storbritannia" & testlevel = "Språkprøven"

³² [pos = "verb" & type = "O" & desc = "OINV"] \ <> \ \ <del> :: language != "norsk" & country = "Storbritannia" & testlevel = "Språkprøven"

som skal være finitte i målspråket i enten en hovedsetning eller i en leddsetning. I den neste kolonnen står det hvor mange inversjonsfeil jeg har talt opp i teksten. Siste kolonne angir prosentvis i hvilken grad disse informantene mestrer inversjonsregelen i sitt norske andrespråk.

Tabell 1

Tekstid:	Antall finitte verb i hoved-/leddsetninger	Antall INV/OINV-feil	Mestring av inversjon i S2
s0231	31	5	83,87 %
s0194	37	5	86,49 %
s0308	39	6	84,62 %
s0313	47	2	95,74 %
s0330	25	5	80 %
s0347	30	2	93,33 %
s0018	35	3	91,43 %
s0297	39	1	97,44 %
s0311	35	3	91,43 %
s0345	38	5	86,84 %

Gjennomsnittsprosent for riktig inversjon for den engelske informantgruppen: 89,12 %

Datagrunnlaget viser at de engelske informantene i all hovedsak mestrer inversjonsregelen i norsk, da gjennomsnittsprosenten er på 89,12 %. I følge Helland (2005) som baserer sine data på Dulay og Burt (1974), antar man som sagt at en grammatisk regel er tilegnet når den opptrer korrekt i minimum 90 % av tilfellene, og gjennomsnittsprosenten for denne gruppen er svært nær denne grensen. I følge mine opptellinger, er det bare fem informanter som fortsatt befinner seg under denne grensen, men de er ikke langt unna å ha en fullkommen mellomspråksgrammatikk hva angår inversjon. Antar man derimot at grensen på 100 % som Wakabayashi (1996) mener er ideell, vil det bety at morsmålsgrammatikken til disse informantene fremdeles bærer preg av å være noe ustabil.

Hva slags inversjonsfeil som produseres og hvilket ferdighetsnivå fagfolk mener informantene befinner seg på, er også av interesse i denne studien. I tabellen under er det derfor satt opp en oversikt over hvilke inversjonsfeil som forekommer i de utvalgte tekstene, en eksempelsetning fra hver tekst og hvilket språklig nivå (CEFR) kandidaten er på (jf. *Det Europeiske Rammeverket*). Det er ansatte ved Universitetet i Bergen og de som har ansvar for Norsk Språktest, altså et sensorcorps, som har ansvar for Språkprøven, og de vurderer hvilket

nivå kandidatene befinner seg på. Det var gjerne flere som vurderte hver enkelt tekst, og tekstene til de informantgruppene jeg ser nærmere på, ble vurdert på nytt i 2008/2009 (Signe Wiger, personlig kommunikasjon).

Tabell 2

Tekstid:	Feiltype:	CEFR:	Eksempelsetning
s0231	INV	B1	Etter en kort stund det begynte å snø og vind begynte å blåse.
s0194	INV	A2/B1	I også eier en små jolle, og vi noen ganger ta en tur ut til fjorden.
s0308	INV/OINV	A2/B1	For example moren prater Norsk til de barna og Faren prater Engelsk, kanskje
s0313	INV	B1	Hvis ikke, man føler seg utrygg når man går ute alene om kvelder
s0330	INV/OINV	A2/B1	Også de er lettere enn i 1984.
s0347	INV	B1	Når jeg er ute og kjører jeg ser at der er veldig mange som bry seg ikke
s0018	INV	B1	Her i @sted, det regner mye
s0297	INV	B1	De også har mange muligheter til idrett i en by
s0311	INV	B1	Jeg vokste opp i @sted, @sted i @sted og av og til jeg reiser tilbake
s0345	INV/OINV	A2/B1	Jeg glemmer og så jeg ringer hjem

Datagrunnlaget viser at det finnes flere eksempler på underinvertering i tekstene produsert av de engelske informantene, hvilket betyr at de finitte verbene ikke alltid står i korrekt posisjon i den syntaktiske strukturen. I tillegg befinner over halvparten av disse kandidatene seg på B1-nivå, mens resten nærmer seg det nivået. Dette betyr at de har et noe mer velutviklet mellomspråk på dette stadiet enn de som er på A1-nivå.³³ Her må det presiseres at det er forskjell på *Språkprøven* og *Test i norsk – høyere nivå (Bergenstesten)*, da den førstnevnte måler ferdigheter på et mellomnivå, og har dermed ikke like strenge krav som den siste prøven.

Når det gjelder mestring av finitthetsmorfologi i disse tilfellene, var det også svært lite produksjon av feilformer, noe som er vist i tabellen under. Verbene som står i parentes er antatt å være den verbformen informantene mente å bruke.

³³ I følge Carlsen (2008):

“Overall written production, level B1: Can write straightforward connected texts on a range of familiar subjects within his field of interest, by linking a series of shorter discrete elements into a linear sequence.”

Tabell 3

Tekstid:	Finittfeil i setninger med manglende inversjon:	Finittfeil i setninger med korrekt inversjon:	Eksempelsetning:
s0231	- sagt (sa)	<ul style="list-style-type: none"> - bli (blir) - gå (går) - tenke (tenker) 	<p>(...), kona mi sagt at på første påske dag skal vi tar oss en skitur³⁴</p> <p>(...) og hver tirsdag bli der testrenn og trening på torsdage.</p> <p>Nesten alle jeg er kjent med gå på ski.</p> <p>(...) men jeg tenke at (...)</p>
s0194	<ul style="list-style-type: none"> - ta (tar) - tenke (tenker) 	<ul style="list-style-type: none"> - grei (greier) - elske (elsker) 	<p>(...), og vi noen ganger ta en tur ut til fjorden.</p> <p>(...) kanskje tenke Norge er skjedelig, men jeg tenke Norge er en vakett land (...).</p> <p>(...) men vi grei det</p> <p>Begge deler barn og voksne, elske å bor der i sommeren.</p>
S0308		<ul style="list-style-type: none"> - fortsette (fortsetter) - voks (vokser) 	<p>(...) viktig at du fortsette med din mørsmal synes jeg.</p> <p>Når et barn voks opp i et to språk hjem (...).</p>
S0330		<ul style="list-style-type: none"> - brukt (brukte) - kjøpt (kjøpte) - kjøpe (kjøper) 	<p>Jeg brukt første mobiltelefonet mitt i 1984.</p> <p>Jeg kjøpt min første Norske mobiltelefon i 1993.</p> <p>Derfor kjøpe de et mobiltelefoner (...)</p>
S0018		<ul style="list-style-type: none"> - gå (går) 	<p>Når jeg gå på tur (...)</p>

³⁴ Dette eksemplet består blant annet av to finite verb, men som nevnt har jeg valgt å definere bort slike eksempler fra resultatene av gjennomsnittsprosenten for mestring av inversjon i norsk som andrespråk.

I eksemplet fra informanttekst s0231 står verbet *sagt* i perfektum i stedet for i preteritum, og de to verbene *ta* og *tenke* i s0194 mangler finittmarkering. Det var også noen andre innslag av feilformer, men de kan tilskrives ortografiske feil, som for eksempel *begyntte*, *bestempte*, og *synse* i informanttekst s0231. Med andre ord var det svært få finittfeil hos de engelske informantene, noe som for så vidt var ventet ut ifra tabellen i kapittel to, da engelsk også skiller mellom ulike tempusmarkeringer på finite verb, selv om de ikke har en tydelig finittetsdistinksjon, som vist i teorikapittelet.

Et viktig poeng i denne sammenhengen er at ofte brukes høyfrekvente verb i de fleste informanttekstene, som for eksempel *er*, *har*, *var*, *kommer*, *svarer*, *prater* og de modale hjelpeverbene. Ergo kan det antas at det er mindre sjanse for finittfeil, siden disse verbene brukes regelmessig i dagligtalen, noe som skulle tilsi at S2-innlærere raskere tilegner seg disse ordene, da rikelig med innputt kan bidra til å bedre den språklige ferdigheten i følge Berggreen og Tenfjord (1999).

For å undersøke inversjonsfeilene som produseres i informanttekstene har jeg valgt å se på en utvalgt tekst som kan representere hele gruppen. Under følger derfor noen flere eksempler på brudd på V2-kravet i norsk i den utvalgte informantteksten med identifikasjonsnummer s0194, fordi den inneholder en del finittfeil som er relativt representative.

- (1) *Første og fremst, jeg synes at ro og fred er det mest viktige sake for meg og familien min.*
- (2) *To ganger vi fangst laks!*
- (3) *I også eier en små jolle, og vi noen ganger ta en tur ut til fjorden (sjoen).*
- (4) *Når man tenker på alle muligheter i Norge, mest parten av Norges «friluft» aktivitet er gratis.*
- (5) *Noen menske som har bodd i et stor by kanskje tenke Norge er skjedelig, men jeg tenke Norge er en vakkett land, (...).*

Alle setningene over viser underinvertering, da det finite verbet mest sannsynlig ikke har flyttet til C i den syntaktiske konstruksjonen. I de to første setningene er det trolig topikaliserings av et ledd som har ført til brudd på V2-kravet i norsk, henholdsvis *første og fremst* og *to ganger*, mens i den tredje setningen er setningsadverbet *også* plassert før det finite verbet *eier*. Her kan det også være fornuftig å anta at informanten kan ha overført syntaktiske regler fra eget morsmål, fordi i teorikapittelet ble det vist at hverken topikaliserings

eller setningsadverbialer fører til verbflytting fra V til C i engelsk. I de to siste eksemplene ser man at det står forholdsvis tyngre setningsledd først i hovedsetningen, og også her står det finite verbet *er* i setning (4) mest sannsynlig i T, hvor det da har blitt markert for tempus, mens verbet *tenke* i (5) kan om muligens fortsatt stå i V, siden det mangler korrekt bøyningssendelse. En finner med andre ord eksempler på både leddsetninger, preposisjonsfraser, adverb og subjekt før finite verb i denne informantteksten, noe som også finnes i de andre tekstene av de engelske S2-tilegnerne. Dette samsvarer i så fall med undersøkelsene til Hagen (1992, 2001) også.

I og med at verbene er bøyde i enten presens eller preteritum, bortsett fra i den siste setningen som mangler tempusmarkering, er det derfor mulig å anta at de finite verbene i hvert fall har flyttet til T-projeksjonen hvor de tempusmarkeres. Derimot kan det settes spørsmålsteget ved videre flytting til C-projeksjonen i noen få tilfeller hos denne informanten, slik at det vil være mulig å anta en noe ustabil mellomspråksgrammatikk. Derfor kan den syntaktiske konstruksjonen for (4) være som vist under, hvor leddsetningen fyller CP-posisjonen, subjektet opptar TP-posisjonen, mens C-projeksjonens kjerne er tom, siden det finite verbet ikke har flyttet videre fra T-projeksjonen.

(6) *_{[CP} Når man tenker på alle muligheter i Norge₁ [_C Ø [_{TP} meste parten av Norges «friluft» aktivitet_m [_T er_i [_{VP} t_m [_V t_i gratis t₁]]]]]]

Eksemplet i (6) viser altså at det forekommer et brudd med V2-kravet i norsk, da det er subjektet som står rett etter den topikaliserede leddsetningen, mens det finite verbet da kommer på tredje plass i hovedsetningen. Hvis man foretar en direkte oversettelse av setningen over til engelsk, vil man kunne se at strukturen blir grammatisk, og dette kan bety at morsmålsgrammatikken har påvirkning på mellomspråksgrammatikken. Funnene over kan dermed sammenlignes med data fra Næss (2006) siden hun antar at grammatisk særtrekk ved morsmålet kan overføres til målspråket. Dette vil forøvrig drøftes mer utførlig i analysedelen.

4.2.1.1 Kort drøfting rundt resultater fra de engelske informanttekstene

I mitt datamateriale kan man se at det er en noe ustabil bruk av V2-regelen hos enkelte engelskspråklige informanter, akkurat slik Åfarli (kommer:16) hevder det er vanlig i

mellomspråk.³⁵ Selv om de fleste setningene produsert av de engelskspråklige informantene viser at de i stor grad behersker regelen for plassering av finitte verb i norsk, har ikke gjennomsnittsprosenten for mestring av inversjon nådd grensen på 100 % (jf. Wakabayashi 1996).

Det er også viktig å understreke at det ser ut til å være langt flere forekomster av underinvertering enn overinvertering hos de engelske informantene, spesielt hvis man ser på antall treff i ASK, da det henholdsvis kom opp til sammen 40 treff på underinvertering og 15 treff på overinvertering. Også Hagen (1992, 2001) hevder at underinvertering er noe S2-innlærere har vansker med å korrigere i sitt mellomspråk. Her kan det også antas at manglende V2-krav i S1-grammatikken (engelsk) overføres til målspråket (norsk), og flere forskere mener at det vil ta tid å resette en slik parameter i målspråket.

Dessuten hevder Eide (2014) at engelsk ikke har en finitthetsdistinksjon, noe som også kan være en mulig forklaring til hvorfor det produseres feilformer knyttet til inversjon. Dette fordi finitte verb i norsk må flytte til V2-posisjonen i deklorative hovedsetninger, noe som ikke er en regel i den engelske grammatikken. Ergo kan denne teorien si noe om årsaken til manglende beherskelse av finitthet i mellomspråket hos denne informantgruppen, fordi bare finitte verb må flytte til V2-posisjon i hovedsetninger. Med andre ord blir poenget at S2-innlærere av norsk som andrespråk må tilegne seg finitthetsdistinksjonen for å beherske V2-regelen (Eide 2014, jf. Hagen 2001).

Det at leddsetninger står fremst i en deklarativ setning kan som kjent skape et problem med hensyn til feilplassering av det finitte verbet i hovedsetningen, fordi mer tunge setningsledd kan forårsake større problem for S2-innlærere, noe Hagen (2001) utdyper i sin studie av inversjonsfeil blant andrespråkstilegnere. Både i eksempelsetning (4) og (5) over ser vi at det står forholdsvis komplekse ledd fremst i hovedsetningen, nemlig «*Når man tenker på alle muligheter i Norge*» og «*Noen menske som har bodd i et stor by*». I begge disse tilfellene er det finitte verbet i hovedsetningen feilplassert etter et subjekt eller et adverb, noe som fører til et brudd med V2-regelen i norsk.

Datamaterialet viser også at innimellom kan korte fraser skape vansker, som for eksempel i det første eksemplet ovenfor, hvor frasen *Først og fremst* og subjektet *jeg* står før

---

³⁵ Åfarli (kommer:17) viser blant annet til følgende eksempler fra Brautaset (1996):

- (36) a. De ikke er gitt samme sjanse.
b. Jeg også *inviterte* vennene mine.
c. Gutter i barndommen *få* bedre sjanse.

I tillegg er det eksempler i det samme datamaterialet på overinvertering i norske leddsetninger.

- (39) a. (Små barn setter på Santas kne) og fortelle han hva *vil* de ha til jul.
b. (En man som kommer til) et land, Hvor *har* han ikke vært før.
c. ... og tenkte på...hva *skulle* jeg bruke denne penger til.

det finitte verbet *synes*. Her ser man altså et eksempel på topikalisering, og i teorikapittelet ble det vist at norsk og engelsk opererer med ulike regler her. Antakeligvis kan denne informanten ha overført et sentralt trekk ved eget morsmål til S2-grammatikken, da både et topikalisert ledd og et subjekt står før det finitte verbet i teksten. I tillegg er det som tidligere nevnt i delkapittel 2.3.2.3 fullt mulig at regresjon forekommer, da de fleste finitte verbene står i riktig posisjon.

Tilslutt kan det understrekes at de fleste informantene befinner seg på B-nivå (jf. *Det Europeiske Rammeverket*), og det betyr at de er på et noe høyere språklig nivå i forhold til hva som kanskje forventes av en Språkprøve-kandidat, siden denne testen egentlig måler språklig mestring på et lavere nivå. På den annen side er enkelte tekster svært korte, og noen inneholder mer enn ett brudd på V2-regelen. Med andre ord viser dette at kandidatene med engelsk som S1 har noen vansker med det grammatiske systemet i norsk, muligens fordi de har overført syntaktiske regler fra morsmålet som ikke aksepteres i norsk. Det vil si at man kan anta at negativ transfer forekommer i andrespråksinnlæringen.

4.2.2 Informanttekster fra S2-innlærere med tysk som morsmål

Hos de tyske informantene er det ikke mange eksempler på underinvertering, for når jeg gjorde et søk i ASK-korpuset kom det opp forslag på tre ulike tekster, men det var fem treff i korpuset.³⁶ Tilsvarende var det 19 treff og 15 forskjellige tekster når søket ble satt til overinvertering.³⁷ Det er ikke uventet at tyske innlærere har færre feil på invertering, siden tempussystemet og inversjonsreglene i tysk og norsk samsvarer i langt større grad enn hva som er tilfellet for det engelske og det norske grammatiske systemet.

---

³⁶ Søkelinje i ASK: [pos = "verb" & type = "O" & desc = "INV"] \ <> \ \ <del> :: language != "norsk" & country = "Tyskland" & testlevel = "Språkprøven"

³⁷ Søkelinje i ASK: [pos = "verb" & type = "O" & desc = "OINV"] \ <> \ \ <del> :: language != "norsk" & country = "Tyskland" & testlevel = "Språkprøven"

Tabell 4

Tekstid	Antall finite verb i hoved-/leddsetninger	Antall INV/OINV-feil	Mestring av inversjon i S2
s0121	47	2	95,74 %
s0990	28	4	85,72 %
s0991	50	2	96 %
s0058	52	1	98,08 %
s0440	32	3	90,63 %
s0124	35	1	97,14 %
s0030	28	1	96,43 %
s0462	23	1	95,65 %
s0702	28	1	96,43 %
s0123	40	1	97,50 %

Gjennomsnittsprosent for riktig inversjon for den tyske informantgruppen: 94,93 %
--

Datagrunnlaget viser at de tyske informantene i høy grad mestrer inversjonsregelen i norsk, da gjennomsnittsprosenten for hele informantgruppen er på 94,93 %. Heller ikke denne gruppen oppnår en score på 100 %, så hvis man tar utgangspunkt i Wakabayashi (1996) sin teori, vil det kunne hevdes at tilegnelsen av den grammatiske regelen enda ikke er fullkommen.

Datamaterialet fra denne informantgruppen inneholder noen brudd på de norske inversjonsreglene, spesielt med tanke på overinvertering. Dette er blant annet vist i tabellen under, og her har jeg også for denne gruppen satt opp hva slags inversjonsfeil som finnes i hver enkelt tekst, hvilket CEFR-nivå de befinner seg på, og i hvilken grad de har ferdigheter i engelsk fra før av, fordi kunnskap om et annet andrespråk kan ha innflytelse på innlæringen av et nytt målspråk i følge Eide og Hjelde (kommer:6) som siterer Bohnacker (2006). For eksempel kan dette gi seg utslag i at en S2-tilegner som har tilegnet seg et andrespråk som ikke har et V2-krav, kan oppleve vansker hvis han eller hun skal lære et nytt målspråk hvor det finite verbet må flytte til C, også selv om morsmålet deres har en slik grammatisk regel.

Tabell 5

Tekst-id:	Feil-type	CEFR	Engelsk-ferdigheter	Eksempelsetning
s0121	INV/OINV	B1/B2	Høyere nivå	Vi begge to var litt redd for hvordan ...
s0990	INV/OINV	B1	Mellomnivå	I dag nesten alle mennesker har en mobiltelefon
s0991	INV	B2	Høyere nivå	Hvis du liker, du kan også få noen veldig tøffe ringetoner
s0058	OINV	B1/B2	Høyere nivå	Mine norske venner inviterer meg ganske ofte så er det egentlig ingen helge, jeg ikke opptatt med å besøke noen
s0440	OINV	A2	Ukjent	Ve har bod her i snart @antall år, og har ve mange venner, (...)/ De personene som har ikke venner...
s0124	OINV	B1	Høyere nivå	Hver gang vi besøkte henne fikk vi gammeldags mat og kunne vi spørre henne om mange norske tradisjoner
s0030	OINV	B1/B2	Ukjent	Derfor er det viktig at man prioriterer og selv bestemt, hvor viktig ermobilten for meg egentlig.
s0462	OINV	A2/B1	Mellomnivå	Så leser, ser og hører manom nyheter alltid.
s0702	OINV	A2	Grunnivå	(...) at plutselig slutte skog og begynne et sten-landskap med litt vegetasjon
s0123	OINV	A2/B1	Mellomnivå	Han er litt eldre som meg og så hadde vi først

I tabellen over ser man at også her er det flere informanter som befinner seg på B1-nivå, på grensen til B2-nivå, mens noen fortsatt ligger på A2-nivå. Det vil si at de muligens har en mellomspråksgrammatikk som er mer målspråksnær enn hva man ville finne hvis man studerte tekster produsert på et tidligere stadium. En god del har også solide engelskferdigheter fra før, uten at dette nødvendigvis trenger å ha noen betydning for resultatene her. På den annen side kan man heller aldri utelukke at et tidligere innlært andrespråk har påvirkning på innlæringen av et nytt målspråk. Dermed kan transfer fra både et første- og et andrespråk forekomme, noe som kan føre til en ustabil mellomspråksgrammatikk, spesielt hvis det er lite samsvar mellom det syntaktiske regelsystemet i S2 og S3. Uansett er det slik sett mulig å anta at i de tilfellene hvor underinvertering forekommer hos disse informantene, kan det ha sammenheng med at engelsk ikke krever at det finite verbet må flytte til C.

Heller ikke de tyske informantene mangler ofte finittmarkering på finite verb, da det er et fåtall av disse verbene som ikke har korrekt bøyningssending, noe som er vist i tabellen under, men det er noen tilfeller hvor det er finittfeil på verb som har flyttet til riktig posisjon i strukturen.

Tabell 6

Tekstid:	Finittfeil i setninger med manglende inversjon:	Finittfeil i setninger med korrekt inversjon:	Eksempelsetning:
S0990		- ha (har)	For eksempel når en ha en bilulykk og ingen er der, (...).
S0058		- gå (går) - bli (ble)	Vi trives veldig godt sammen, gå ut sammen i fritida og støtter hverandre (...). En av mine bestevenner bli etterhvert min mamma.
S0030		- bli (blir)	Jeg håper at mobilen bli forbudt i skolen.
S0462		- jobbe (jobber)	Jeg jobbe på et sykehjem i @sted (...).
S0702	- slutte (slutter) - begynne (begynner)	- leke (leker/lekte) - kjøre (kjører) - prøve (prøver)	(...) og det er for tyske for eksempel helt utrolig at plutselig slutte skog og begynne et sten-landskap med litt vegetasjon. (...) og hvordan fargene «leke» med hverandre det var fascinert. Når du kjøre til @sted da kjøre du på @sted (...). (...) men jeg prøve å reiser til nord-norge og opplever også (...)
S0123	-	- trene (trener)	Jeg driver mye med sport og trene ofte i en sportklub.

Det er altså bare to eksempler på manglende finittmarkering i en av informanttekstene hvor det også er brudd på den norske inversjonsregelen, og de finner man i eksempelteksten s0702, da verbene *slutte* og *begynne* ikke har noen bøyningensendelse. Også her må det understrekes at det hovedsakelig er de høyfrekvente verbene som produseres i informanttekstene, selv om en del av disse tekstene kan se ut til å være noe mer komplekse og varierte språklig sett enn tekstene fra de andre gruppene i denne studien. Derfor kan det være svært sjeldent at informantene skriver feilformer, for slike høyfrekvente ord kommer de fleste S2-tilegnere ofte i kontakt med i ulike sosiale sammenhenger, både i skriftlige og muntlige tekster. Videre er det også noen tilfeller av manglende finittmarkering på verb i setningskonstruksjoner som ikke bryter med inversjonsreglene i norsk, og dette er interessant siden man forventer at disse verbene skal ha korrekt tempusmarkering. Muligens kan dette være feilskjær begått av enkelte Språkprøve-kandidater, fordi tysk, som diskutert i teorikapittelet, har et tempussystem som er noe mer komplekst enn det norske, noe som igjen bidrar til at man kan anta at de vil ha få problemer med å mestre disse reglene i sitt mellomspråk, siden de er oppmerksom på at finitte verb må stå enten i presens eller preteritum.

Nå vil jeg diskutere noen eksempler fra en utvalgt informanttekst (s0990) litt mer detaljert, da den inneholder feilformer som bryter med den norske inversjonsregelen.

- (7) *I dag nesten alle mennesker har en mobiltelefon, men er det virkelig nødvendig?*
- (8) *Jeg husker at for ca. 5 år siden ingen av vennene mine hadde en mobiltelefon, (...).*
- (9) *Dessuten er det bra at familien min og vennene mine kan alltid ringe til meg hvis det har skjedd noe viktig.*
- (10) *Derfor synes jeg at barn og ungdom skulle egentlig ikke ha en mobiltelefon.*

I det første eksemplet er det brudd med det norske V2-kravet, da det finitte verbet *har* mest sannsynlig står i T-projeksjonen hvor det har blitt tempusmarkert, men det har ikke flyttet videre til C, fordi den posisjonen inneholder subjektet *alle mennesker*, mens preposisjonsfrasen *i dag* står i CP. I det andre eksemplet står verbet feilplassert i leddsetningen, da både preposisjonsfrasen *for ca. 5 år siden* og subjektet *ingen av vennene mine* står før verbet *hadde*. De to siste eksemplene viser overinvertering på grunn av at henholdsvis verbene *kan* og *skulle* står før adverbialene *alltid* og *egentlig* i leddsetningene.

Det vil være mulig å anta at strukturen for setning (9) ser ut som vist i (11), hvor man kan se at det finitte verbet *kan* i leddsetningen er feilplassert foran setningsadverbialet *alltid*.

Datamaterialet viser i all hovedsak at de tyske informantene produserer færre feiltyper av over- eller underinvertering enn de engelske S2-innlærerne, men søket i ASK-korpuset viser, som nevnt, at det er flere forekomster av overinvertering enn underinvertering hos de tyske Språkprøve-kandidatene, selv om også denne forskjellen er liten. Dette kan ha en sammenheng med at i tysk må det finite verbet stå tilslutt i leddsetningen, men i norsk er kravet at verbet står på tredje plass i strukturen. I og med at de tyske informantene har et V2-krav i sitt eget morsmål og de lærer at dette også er en sentral regel i norsk grammatikk, vil de kunne anta at også i leddsetninger flytter verbet til en V2-posisjon, altså en mer arbitrær plassering (Kristin Melum Eide, personlig kommunikasjon). Her må man da også gå ut ifra at de tyske S2-innlærerne vet at det finite verbet i leddsetninger i norsk, ikke kan stå til slutt i en grammatisk setning. Hovedsakelig kan man si at V2-regelen i morsmålsgrammatikken gir positiv transfer til målspråket norsk, men de tyske informantene har ingen fordel av å overføre verbplasseringen for undersetninger. Dermed kan det oppstå feil. Selv om det er få overinverteringsfeil i datamaterialet, bør tallene uansett diskuteres, fordi de tyske informantene gjør mindre underinverteringsfeil enn overinverteringsfeil, mens det er motsatt hos de andre gruppene. Dette blir vist i de neste delkapitlene når resultatene for den russiske og den vietnamesiske informantgruppen undersøkes nærmere.

4.2.3 Informanttekster fra S2-innlærere med russisk som morsmål

Hos de russiske informantene finner man også noen forekomster av både underinvertering og overinvertering. I det første søket på overinvertering kom det opp 49 treff³⁸, mens på underinvertering var det 68 treff³⁹. Det var med andre ord langt flere forekomster av inversjonsfeil her enn i de tyske og engelske informanttekstene i ASK.

Her følger en oversikt over ti utvalgte tekster fra kandidater med russisk som førstespråk, som ble valgt ut på en vilkårlig måte ifra forslagene som kom opp i ASK-korpuset:

---

³⁸ [pos = "verb" & type = "O" & desc = "OINV"] \ <> \ \ <del> :: language != "norsk" & country = "Russland" & testlevel = "Språkprøven"

³⁹ [pos = "verb" & type = "O" & desc = "INV"] \ <> \ \ <del> :: language != "norsk" & country = "Russland" & testlevel = "Språkprøven"

Tabell 7

Tekstid	Antall finitte verb i hoved-/leddsetninger	Antall INV/OINV-feil	Mestring av inversjon i S2
s0037	26	3	88,46 %
s0156	62	4	93,55 %
s0511	31	10	67,74 %
s0116	24	2	91,67 %
s0472	39	4	89,74 %
s0070	49	7	85,71 %
s0927	36	1	97,22 %
s0494	37	4	89,19 %
s0484	27	2	92,59 %
s0068	23	4	82,61 %

Gjennomsnittsprosent for riktig inversjon for den russiske informantgruppen: 87,85 %

Også her kan man se at de fleste informantene mestrer inversjonsregelen i sitt andrespråk, fordi informantgruppen befinner seg nær 90 % -grensen for når enkelte forskere gjerne regner tilegnelsen av denne regelen som bortimot fullkommen, men dette er noe som vil bli utdypet nærmere i analysedelen når resultatene blir diskutert mer grundig.

I tabellen under følger en oversikt over hvilke typer inversjonsfeil som forekommer, CEFR-nivå og hvilke engelskferdigheter informantene har. I tillegg er det også her valgt ut en eksempelsetning fra hver enkelt tekst.

Tabell 8

Tekst-id:	Feil-type	CEFR	Engelsk-ferdigheter	Eksempelsetning
s0037	INV	B1/B2	Høyere nivå	Derfor jeg syns blir det litterære verket aldri uaktielt
s0156	OINV	A2/B1	Mellomnivå	Jeg liker å sitte seg ved siden av en elva eller en innsjø, som finner jeg i skogen.
s0511	INV/ OINV	A2/B1	Mellomnivå	Det er fantastiske sanger av fugler om morgenen når sover jeg innen soveposer ved siden av en insøen
s0116	OINV	B1/B2	Ukjent	Det er jeg helt sikker på fordi erferte jeg det.
s0472	INV/ OINV	B1/B2	Høyere nivå	Jeg er fra Russland og i hjemlandet mitt vi sier:
s0070	INV/ OINV	A2/B1	Ukjent	En annet eksempel kan være hvordan bruker folk fritid
s0927	INV	B1/B2	Høyere nivå	Men det er viktig at voksne ikke presser barna eller blir for kjedelige med dem, fordi da barna ikke skal lytte på dem foreldrenes synspunkter i hele tatt
s0494	INV	A2/B1	Ukjent	Først og fremst man kan lese om hvem blir begravt
s0484	INV	B1/B2	Grunnivå	Etter hvert en kunne ikke kontrollere seg og sin egen kropp
s0068	INV/ OINV	A2/B1	Mellomnivå	Hvis jeg er i nød da kamerater fostår meg og hjelper

I denne gruppen er også halvparten på B-nivå i henhold til CEFR-skalaen, mens den andre halvdel ligger på grensen mellom A2/B1. Derfor kan det også her være naturlig å poengtere at mellomspråksgrammatikken er relativt godt utviklet. Når det gjelder ferdigheter i engelsk, ser man da at rundt halvparten befinner seg på enten mellomnivå eller et høyere nivå. Kunnskap om et annet andrespråk kan som tidligere nevnt også ha en påvirkningsfaktor på tilegnelsen av et nytt målspåk. I og med at engelsk hverken har en finitthetsdistinksjon eller et V2-krav i hovedsetninger, kan disse grammatiske reglene muligens overføres til et tredje målspåk, i dette tilfellet norsk.

Hos denne informantgruppen var det også tydelig at de hadde få problemer med finittmarkering av finitte verb, men også her var det mest produksjon av høyfrekvente verb, som *er, kom, kan, har og tenker*. Man vil nok her kunne anta at dette kan være en hovedårsak til at de ikke har noen vansker med å markere om et verb står i presens eller preteritum. I tabellen under er det kun to eksempler på finitte verb med manglende bøyningsendelse, og de er likevel plassert i korrekt posisjon i den syntaktiske strukturen.

Tabell 9

Tekstid:	Finittfeil i setninger manglende inversjon:	i med korrekt inversjon:	Eksempelsetning:
S0156		- gå (går)	Noen ganger, tar jeg en sakk på ryggen min og gå på en tur.
S0927		- se (ser)	Men av og tilse jeg på et program (...)

For videre diskusjon er setningene under plukket ut fra en av eksempeltekstene i tabellen, nemlig s0511.

(12) *Når får vi på nors kurs tema «Uforglemmelig naturopplevelsen i Norge» synes jeg det er rart.*

(13) *Nårge har unnik natur som kan aldri være skjedelig.*

(14) *Det er fantastiske sanger av fugler om morgenen når sover jeg innen soveposer ved siden av en insøen.*

(15) *(...), elver og søen hvor bader jeg hver dag hele året.*

(16) *Det er vakre og eksotiske blomster jeg ante ikke kan vokse opp i land som ligger i nor.*

(17) *Når begynner jeg å tenker om fjørd og fjell det er en andre temaen.*

(18) *Det er tusen og tusen vannfall som finnes ikke i enannen land.*

(19) *Når kommer ferie mi, jeg tenker ikke om å reise i en annen land.*

Hos akkurat denne russiske informanten er det flest eksempler på overinvertering, men også et par tilfeller av underinvertering. Den første setningen er et godt eksempel på at det finite verbet *får* har blitt feilplassert før subjektet *det* i leddsetningen *når får vi på nors kurs tema «Uforglemmelige naturopplevelsen i Norge» (...)*. Både i setning (13), (14), (15) og (16) er det adverbialer i leddsetningen som er feilplassert bak det finite verbet. Også i (17) står verbet i leddsetningen *når begynner jeg å tenker om fjørd og fjell* i feil posisjon, mens i (18) er det en relativsetning som byr på vansker med hensyn til hvor verbet skal plasseres. Den siste setningen inneholder både overinvertering og underinvertering, da hverken *kommer* i leddsetningen eller *tenker* i hovedsetningen står i korrekt posisjon. Sistnevnte feilform bryter

med V2-kravet i norsk, siden leddsetningen er topikalisert, og da må det finite verbet i hovedsetningen fortsatt stå i posisjon nummer to i den syntaktiske strukturen.

I og med at det er en rekke eksempler på overinvertering her, kan det antas at denne informanten flytter verbet til C også i leddsetninger i målspråket. I henhold til norsk setningsstruktur blir ikke dette riktig, fordi da okkuperer det finite verbet plassen til subjunksjonen i leddsetningen. Av den grunn bærer mellomspråksgrammatikken preg av å være delvis ustabil. Under følger et eksempel som viser hvordan syntaksen kan se ut for (17), hvor det finite verbet *beginner* i leddsetningen står feilplassert rett etter subjunksjonen *når*.

(20) *_{[CP} Når begynner jeg å tenker om fjørd og fjell_k [_C Ø [_{TP} det_m [_T er_i [_{VP} t_m [_V t_i en andre temaen t_k]]]]]]]

4.2.3.1 Kort drøfting rundt resultater fra de russiske informanttekstene

For de russiske tekstene kom det opp svært mange treff på underinvertering i ASK-korpuset, nemlig 68, mens på overinvertering var det 49 treff. I og med at treffprosenten på manglende mestring av inversjon i norsk var såpass høy i forhold til den tyske informantgruppen, kan det stilles spørsmål ved om inversjonsregelen kan sies å være en stabil del av mellomspråksgrammatikken hos de russiske informantene, selv om også denne gruppen i mitt utvalg oppnår en score som er svært nær 90 % -grensen.

En del data antyder at spesielt plassering av verbet i leddsetninger byr på utfordringer, derav overinvertering. I kapittel 2 ble det vist at russisk skiller seg fra norsk på spesifikke områder. Blant annet er det i det første språket rik bøyingsmorfologi og mer fri ordstilling. Dette kan være en av årsakene til at de russiske informantene ikke mestrer inversjonsregelen i norsk, da transfer fra S1-grammatikken til S2-grammatikken kan tillate plassering av finite verb i andre posisjoner, noe både underinvertering og overinvertering er eksempler på.

Når det gjelder overinvertering derimot, kan det være at de russiske informantene er svært bevisst på V2-kravet i norsk, noe som forårsaker at det finite verbet blir plassert i V2-posisjon også i syntaktiske konstruksjoner hvor dette bryter med regelen, som for eksempel i leddsetninger. Også Hagen (1992, 2001) antar at leddstillingsregler i norsk har innvirkning på feilformene som S2-innlærerene produserer, blant annet fordi V2-regelen ikke gjelder leddsetninger. Derfor er det ikke unaturlig at andrespråkstilegnere gjør feil, siden de muligens vet at kravet om at det finite verbet skal stå i posisjon nummer to er essensielt i norsk

grammatikk. Dette kan med andre ord føre til *hyperkorreksjon*, da S2-innlæreren kan være svært fokusert på å mestre V2-regelen, noe som igjen kan føre til overforbruk av regelen der hvor det ikke er nødvendig (Kristin Melum Eide, personlig kommunikasjon).

4.2.4 Informanttekster fra S2-innlærere med vietnamesisk som morsmål

Blant tekstene produsert av de vietnamesiske kandidatene, var det noen eksempler både på over- og underinvertering. Når søket i ASK-korpuset ble spesifisert til overinvertering, kom det opp 60 treff⁴⁰, mens på underinvertering kom det 83 treff⁴¹. Også her kom det opp enkelte tekster med mer enn en feiltype.

Her er en oversikt over ti utvalgte tekster fra ASK, som ble valgt på en vilkårlig måte ut ifra forslagene som kom opp i databasen.

Tabell 10

Tekstid	Antall finitte verb i hoved-/leddsetninger	Antall INV/OINV-feil	Mestring av inversjon i S2
s0131	37	2	94,59 %
s0140	42	4	90,48 %
s0556	43	3	93,02 %
s0545	50	3	94 %
s0572	27	2	92,59 %
s0626	38	2	94,74 %
s0641	32	1	96,87 %
s0662	62	7	88,71 %
s0853	37	2	94,59 %
s0986	37	4	89,19 %

Gjennomsnittsprosent for riktig inversjon for den vietnamesiske informantgruppen: 92,88 %

Også hos de vietnamesiske informantene kan man hovedsakelig anta en nær fullkommen tilegnelse av den norske inversjonsregelen, siden hele informantgruppen har en gjennomsnittsprosent på 92, 88 %. Dette er noe uventet, da tekstene bærer tydelige preg av

⁴⁰ [pos = "verb" & type = "O" & desc = "OINV"] \ <> \| <del> :: language != "norsk" & country = "Vietnam" & testlevel = "Språkprøven"

⁴¹ [pos = "verb" & type = "O" & desc = "INV"] \ <> \| <del> :: language != "norsk" & country = "Vietnam" & testlevel = "Språkprøven"

mange andre feilformer, både syntaktiske og semantiske uklarheter som vist i eksemplene under fra eksempeltekst s0131:

(21) *Jose har sett mange pene naturlig i Norge feksfjelet var bratt ned til sjøen... Kåres søster som heter Marit.*

(22) *De inviterte familien til Jose kom til Norge for å Jose og Maritbryllupet.*

Begrepene *overgangsformer* og *innlærerløsninger* kan anvendes her (Berggreen og Tenfjord 1999:36), fordi informantene bruker andre former enn hva som tillates i norsk grammatikk. Det vil si at det er evidens for at mellomspråket fortsatt er noe ustabil og ikke fullstendig målspråkslikt, og dette blir også understreket basert på et helhetsinntrykk av disse tekstene.

Under har jeg også for denne gruppen satt opp en tabell som viser hvilke inversjonsfeil som finnes i tekstene, hva slags CEFR-nivå de befinner seg på, og hvilke ferdigheter de har i engelsk fra før av.

Tabell 11

Tekst-id:	Feil-type	CEFR	Engelsk-ferdigheter	Eksempelsetning
s0131	OINV	A2/B1	Begynnernivå	Marit fikk jobb i Oslo, må hun flytte til Oslo fra Bergen.
s0140	OINV /INV	A2/B1	Ukjent	Der jeg kune kjøpe ting med fri moms
s0556	INV	A2/B1	Ukjent	Først det er litt vanskelig for meg, (...)
s0545	OINV	B1	Begynnernivå	Selv om leier jeg huset der, men jeg liker veldig mye denne området
s0572	INV og OINV	A2/B1	Begynnernivå	(...), og nå jeg får en praksisplass på en frisørsalong som heter @navn
s0626	OINV	A2/B1	Grunnivå	Etter har jeg lest, opplevet litt bedre
s0641	OINV	B1	Grunnivå	Det kvatt meg at var det stor lyder som hvor kom fra et miljøtær område
s0662	OINV	A2/B1	Grunnivå	Foreldrene viser til barna sine hva må man gjøre og hva må man ikke gjøre
s0853	OINV	B1	Grunnivå	Det ønsker jeg nå er det å forstå
s0986	INV	A2/B1	Begynnernivå	Første dag fikk min familien at han er i land, vi alle gråtet veldig veldig mye i flere dager med tårer (...)

I tabellen kommer det frem at de vietnamesiske informantene har en ganske videreutviklet mellomspråksgrammatikk, da det er en del som nærmer seg B1-nivå. I tillegg er det et flertall som har svake ferdigheter i engelsk, så det er altså ikke så nærliggende å diskutere i hvilken grad kunnskap om et annet andrespråk kan ha innflytelse på innlæring av et nytt målspråk hos

disse informantene, fordi transfer av grammatiske regler sannsynligvis forutsetter en viss språklig kompetanse i S2.

Når det gjelder manglende finittmarkeringer, er det heller ikke mange av dem hos denne gruppen med informanter som også bruker en rekke høyfrekvente verb i tekstene sine. I tabellen under kan man se at i de ti tekstene er det to eksempler på manglende finittmarkering i en setningsstruktur hvor det finite verbet også er feilplassert. I tillegg er det noen få tilfeller av finittfeil i setninger hvor inversjon forekommer.

Tabell 12

Tekstid:	Finittfeil i setninger med manglende inversjon:	Finittfeil i setninger med korrekt inversjon:	Eksempelsetning:
S0131	- må (måtte)		Marit fikk jobb i Oslo, må hun flytte til Oslo fra Bergen.
S0140		- Viste (vist)	I båten hadde en dame viste oss hvor var sted (...)
S0853		- Flytte (flyttet)	Så jeg flytte til Norge.
S0986	- bli (ble)	- Få (får)	Etter tre år min familien drømmen bli oppfylt med glede (...). (...) vi vet ikke når få vise han igjen.

Også for denne gruppen er det nyttig å trekke fram noen eksempler for å få en større forståelse for hvilke feiltyper som produseres, og eventuelt hvorfor. Setningene under er plukket ut fra tekst med identifikasjonsnummer s0140.

(23) *Der jeg kune kjøpe ting med fri moms.*

(24) *Da kom vi til Danmark bodde jeg hos min mansøste i @sted.*

(25) *Når kom vi til Købehav kjøpte vi billett for å reise rundt byen med båt.*

(26) *I båten hadde en dame viste oss hvor var sted eller gamle hus som berømt.*

Eksemplene over viser at de vietnamesiske informantene produserer tekster som inneholder både under- og overinvertering. I den første setningen står det finitte verbet *kune* feilplassert, noe som da bryter med V2-kravet i norsk, mens i de siste eksemplene vises tre tilfeller av overinvertering, siden verbet ser ut til å stå i C i leddsetningene. Dermed bryter dette med den norske setningsstrukturen, siden posisjonen i C i leddsetninger er forbeholdt subjunksjoner. I eksemplet under er det satt opp et forslag til en syntaktisk struktur for (23), som da antar at det finitte verbet i hovedsetningen ikke har flyttet videre fra T til C, slik at den sistnevnte posisjonen står tom.

(27) *_{[CP Der_k [C Ø [TP jeg_m [T kune_n [AUXP t_m [AUX t_n [VP t_m [V kjøpe ting med fri moms der_k]]]]]]]]}

4.2.4.1 Kort drøfting rundt resultater fra de vietnamesiske informanttekstene

Et interessant poeng her er at det kom opp flest treff på inversjonsfeil i ASK-korpuset hos denne gruppen, selv om gjennomsnittsprosenten ligger over 90 % for mestring av inversjon i akkurat de tekstene jeg studerte. Også for denne gruppen må det dermed drøftes om den norske inversjonsregelen kan sies å være en fullkommen del av mellomspråksgrammatikken. Tar man utgangspunkt i Wakabayashi (1996) sin hypotese om grensen på 100 %, er svaret nei, mens Dulay og Burts (1974) teori om en grense på 90 % vil tilsi at inversjonsregelen er tilegnet.

Også hos denne gruppen var det flere tilfeller av underinvertering enn av overinvertering. Selv om det ikke er store forskjeller på antall feil, er dette uansett interessant, da det kan støtte påstanden om at det tar tid for S2-innlærere å mestre V2-kravet i norsk. I og med at morsmålsgrammatikken hos de vietnamesiske informantene skiller seg fra målspråkets setningsstruktur, både med tanke på tempus, finitthet og V2, kan transfer føre til at mellomspråksgrammatikken blir ustabil et godt stykke ut i selve innlæringsprosessen, men etter en stund vil de sannsynligvis ha mindre vansker med målspråkets regler. Men også her må det understrekes at fossilisering kan forekomme.

4.3 Analyse av alle informanttekstene

Under følger en diskusjon rundt resultatene. Først vil jeg si litt om tilegnelsen av morfologisk finitthet og V2-regelen hos de fire informantgruppene, før jeg går over til å drøfte om det finnes evidens for at informantene har vansker med finitthetsdistinksjonen og dermed V2-kravet i målspråket. Deretter skal jeg se litt på transfer fra S1 til S2, og til slutt presentere hvilke avvik som må drøftes nærmere med tanke på å skulle trekke noen konklusjoner fra denne studien.

4.3.1 Tilegnelse av morfologisk finitthet og V2-kravet i norsk som andrespråk

Resultatene i de foregående tabellene viser at svært mange informanter i de fire ulike gruppene behersker både finitthetsdistinksjonen og inversjon i mellomspråket. Det vil si at Språkprøve-kandidatene i stor grad hadde korrekt bøyningsendelse på verbene og at de hadde tilegnet seg de forholdsvis intrikate inversjonsreglene i norsk. Tabellen under viser en sammenligning av gjennomsnittsprosenten for mestring av inversjon i målspråket til hver informantgruppe, og hvis man antar at en grammatisk regel er tilegnet når man når en grense på 90 %, slik Dulay og Burt (1974) hevder, ser man at alle gruppene oppnår en solid score.

Tabell 13

Morsmål:	Engelsk	Tysk	Russisk	Vietnamesisk
Gjennomsnittsprosent for mestring av inversjonsregelen i norsk:	89,12 %	94,93 %	87,85 %	92,88 %

De tyske informantene har den høyeste gjennomsnittsprosenten for mestring av inversjon i norsk, da den befinner seg over 94 %. Dette var som forventet, spesielt siden de grammatiske reglene som undersøkes i denne studien også finnes i deres morsmål, som vist i tabellen i teorikapittelet, og som er gjentatt under:

Tabell 14

	Norsk	Tysk	Russisk	Engelsk	Vietnamesisk
Tempus	+	+	+	+	-
Finittet	+	+	+	-	-
V2	+	+	-	-	-

Både den engelske og den russiske informantgruppen oppnådde en gjennomsnittsprøsent på litt under 90 %. Dette viser at også de i stor grad behersker reglene, men at de innimellom kan ha noen vansker med inversjon i norsk, mens finittfeil er det et fåtall av også hos disse Språkprøve-kandidatene. Ut i fra tabellen i 2.2.6 kan man se at russisk grammatikk er noe mer lik den norske grammatikken med tanke på tempus og finittet, mens engelsk bare skiller mellom ulike tempusformer av verbet. Dermed kan dette være en årsak til at inverteringsfeil produseres i disse tekstene, siden identifisering av finittkategorien er en forutsetning for mestring av V2-regelen. Med en gjennomsnittsprøsent på over 92 %, er det tydelig at også de vietnamesiske informantene har tilegnet seg tempus- og inversjonsreglene i målspråket. Dette er i og for seg interessant, fordi vietnamesisk språk skiller seg mye i fra norsk setningsstruktur. I 2.2.6 ble det presisert at vietnamesisk grammatikk hverken har en finittetsdistinksjon, tydelige finittmarkeringer på verb eller et V2-krav lik det vi finner i norsk, men resultatene fra de utvalgte tekstene tydeliggjør at de har tilegnet seg dette regelsystemet. Det kan være flere årsaker til at de vietnamesiske informantene mestrer de relevante grammatiske reglene bedre enn de russiske og engelske informantene. For det første kan det være at de vietnamesiske informantene har hatt god målspråksopplæring og at de har et solid nettverk rundt seg som bidrar til å videreutvikle mellomspråksgrammatikken til det bedre, fordi Berggreen og Tenfjord (1999:337) hevder at sosiale faktorer har en innvirkning på tilegnelsen av et nytt språk. For det andre kan det være at de ofte velger å formulere setningskonstruksjoner som de føler seg tryggere på, noe som Berggreen og Tenfjord (1999:214-215) kaller for *unngåing*. Blant annet kan dette gi seg utslag i at de oftere produserer setninger hvor subjektet står fremst i setningen etterfulgt av det finite verbet, da dette er en type setningskonstruksjon de mest sannsynlig mestrer i stor grad, siden den også samsvarer med SVO-strukturen de har i eget morsmål. Dette vil jeg også komme tilbake til litt senere i delkapittelet hvor jeg drøfter eventuelle avvik.

I innledningskapittelet presiserte jeg blant annet at jeg ønsket å finne ut om hvis en S2-innlærer har tilegnet seg morfologisk finittet, om han eller hun da også behersker V2-

regelen i norsk som andrespråk, og her er Hagens (1992, 2001) teorigrunnlag sentral. Når det gjelder undersøkelsen av hans nye hypotese, kan man påstå at disse informantene har tilegnet seg morfologisk finitthet, og de har i all hovedsak V2-regelen på plass. Det som underbygger denne påstanden er at alle de fire gruppene hadde en høy gjennomsnittsprosent med tanke på mestring av V2-regelen i norsk og det var omtrent ingen problemer med markering av finite verb, men innimellom er det noen småfeil som kan tilskrives rettskrivingsfeil eller det kan være tilfeller av manglende korrekt bøyningssendelse på enkelte verb i presens eller preteritum. Jeg vil etter hvert komme tilbake til en teori om hvorfor dette kan skje.

Hovedsakelig kan man si at resultatene i denne studien støtter teorien til Schwartz og Sprouse (1996) om *Full transfer/full aksess*, da det er sannsynlig at S2-tilegnerne har full tilgang til UG i starttilstanden og at full transfer forekommer. Det vil dermed bety at de overfører de sentrale grammatiske trekkene fra sin egen morsmålsgrammatikk til målspråket i starttilstanden, noe som også Berggreen og Tenfjord (1999) mener er standard prosedyre ved all andrespråkstilegnelse. Når det gjelder transfer, vil jeg si mer om det i delkapittel 4.3.3. Siden man kan hevde at de fleste informantene mestrer både finitthetsdistinksjonen og inversjonsregelen i svært mange tilfeller, vil det tilsi at informantene må ha tilgang til UG og de kan dermed resette parameter i målspråksgrammatikken sin ettersom de lærer at S2-grammatikken skiller seg fra S1-grammatikken. Det vil si at informantgruppene som har et morsmål uten en finitthetsdistinksjon, kan sies å ha tilegnet seg finitthetsdistinksjonen i det norske språket. For den tyske informantgruppen var ikke dette uventet, siden deres S1 opererer med en slik regel, og hvis de har tilgang til UG kan de overføre denne regelen fra S1 til S2 allerede i starttilstanden. Dermed oppnår de tyske informantene en mellomspråksgrammatikk som er noe mer målspråksnær enn hva andre informantgrupper gjør tidlig i innlæringsfasen. Også de russiske informantene kan overføre regler for tempus og finitthet i starttilstanden, men de produserer noen flere feilformer enn de tyske andrespråkstilegnerne hvis man ser på tilfeller av både over- og underinvertering. Dermed er det sannsynlig at parameteren som styrer inversjonsregelen i S2 ikke nødvendigvis er nøyaktig omstilt, slik at mellomspråksgrammatikken kan sies å være noe variabel hos enkelte. Både de vietnamesiske og engelske informantene plasserer også de finite og infinite verbene korrekt i svært mange tilfeller, noe som kan underbygge påstanden om at de har tilegnet seg finitthetsdistinksjonen i norsk enda den ikke finnes i deres morsmål. For de engelske og vietnamesiske Språkprøve-kandidatene vil det da bety at også deres mellomspråksgrammatikk inneholder et skille mellom +Fin og -Fin (Eide 2014), og de har dermed omstilt en parameter i målspråksgrammatikken. Siden disse informantene har tilegnet seg finitthetsdistinksjonen i

norsk som andrespråk, kan det være en grunn til at de også mestrer V2-kravet, fordi Eide understreker at verbflytting til C er en grammatisk regel grunnet finittkategoriens krav om at bare verb markert for +Fin kan flytte til V2-posisjonen.

Videre kan resultatene også være relevante for den *Minimale-tre-hypotesen* til Vainikka og Young-Scholten (1996). Informantene i denne studien starter trolig med de leksikalske projeksjonene i starttilstanden, og siden datamaterialet viser en relativt god beherskelse av både V2-kravet i norsk og korrekt morfologisk markering på verbet, kan man derfor anta at de har tilgang til de funksjonelle projeksjonene, som trolig blir stabile noe senere i innlæringsfasen. Det vil si at mellomspråket er utviklet i den forstand at de funksjonelle projeksjonene i mellomspråksgrammatikken er tilgjengelige, fordi omtrentlig alle produserer setninger hvor finitte verb flytter til T- projeksjonen, og i de fleste tilfellene også videre til C. Dessuten er det også en rekke eksempler på topikalisering, noe som da tilsier at den topikalisererte frasen må ha flyttet til CP.

Basert på diskusjonen over må det derfor antas at disse informantene ikke lenger er i starttilstanden av innlæringen, siden de i større grad behersker forholdsvis intrikate inversjonsregler som ikke finnes i deres eget morsmål. Både de russiske, vietnamesiske og engelske Språkprøve-kandidatene har derfor klart å resette parameter, og de ser ut til å mestre de grammatiske reglene i norsk som flere andrespråksforskere mener det tar tid å lære (Hagen 1992, 2001 og Åfarli, kommer). Blant annet har Pienemann, Johnston og Brindley (1988) og Hyltenstam (1989) som Berggreen og Tenfjord (1999:189) siterer, undersøkt innlæring av ordstilling i tysk som andrespråk. Funnene deres førte til at de kunne sette opp en utviklingsløype for når ulike grammatiske kategorier ble tilegnet, og de mener at det er først i nest siste fase, altså fase nummer fem, at en innlærer mestrer inversjon i målspråket. Tilegnelse av inversjon skjer altså noe seint i innlæringsprosessen. Det blir dermed innlysende at informantene har videreutviklet S2-grammatikken sin, slik at den er et godt stykke fra begynnerstadiet, siden man også sjelden finner fravær av bøyningsmorfologi og grammatiske formord som for eksempel preposisjoner og hjelpeverb (Berggreen og Tenfjord 1999:174). Hadde man hentet ut data fra de samme Språkprøve-kandidatene på et tidligere stadium i innlæringen, ville man kanskje ha fått andre resultater som viser flere eksempler på transfer av regler fra S1-grammatikken til S2-grammatikken som bryter med det norske regelsystemet. Et annet poeng som må tas i betraktning her er påstanden til Hyltenstam (1978:23) om mestring av inversjon, da han mener at «(...) når regelen har skutt fart, går utviklingen raskt for så å gå saktere igjen når regelen når kategoristatus.» (Berggreen og Tenfjord 1999:269). Det kan bety

at disse S2-innlærerne har lært at finitte verb inverteres, og dermed har utviklingen gått raskt framover i innlæringsfasen.

I og med at det finnes noen eksempler på inversjonsfeil i datamaterialet, kan det stilles spørsmål ved hvorfor det skjer. I teorikapittelet ble det diskutert om det kan være ulike årsaker til at informantdata ikke alltid bærer preg av å være målspråksnær, og i den sammenhengen ble *regresjon* (Berggreen og Tenfjord 1999) nevnt. Kan det antas at regresjon forekommer i de enkelte ugrammatikalske tilfellene i informanttekstene i denne studien, slik at de funksjonelle kategoriene egentlig er forholdsvis stabile? Denne antakelsen har noe for seg, siden det er få eksempler på både underinvertering og overinvertering i tekstene. Det vil si at innimellom kan en andrespråkstilegner gjøre feiltrinn i den skriftlige produksjonen som kan tilskrives regresjon. Disse funnene er med på å understreke at parametre i UG kan resettes, men det kan fortsatt finnes spor av fossilisering eller regresjon. Med tanke på at gjennomsnittsprosenten for mestring av inversjonsreglene i norsk var såpass høye for samtlige grupper, kan det underbygge påstanden om at regresjon er en naturlig del av all andrespråkstilegnelse. I og med at man ikke får studert S2-tilegnerens kompetanse, men kun performansen, må en konklusjon ta utgangspunkt i at høy produksjon av grammatikalske setninger viser mestring av syntaktiske regler, mens de få feilformene ikke nødvendigvis skulle tilsi at målspråksgrammatikken ikke er fullt utbygd.

Da det ikke er overveldende mange feiltyper i informanttekstene, kan det antas at Krashens monitormodell har noe for seg her også, siden «Når [språkinnlæreren] har god tid, er fokusert på form og samtidig kjenner den aktuelle regelen, kan monitoren kobles inn og fungere som en redaktør ved å rette formelle feil i en ytring som er under planlegging» (Berggreen og Tenfjord 1999:61). I følge Berggreen og Tenfjord (1999) har denne teorien opplevd en del motbør, men jeg antar at den kan ha relevans her, siden kandidatene i min studie muligens har kunnet bearbeidet tekstene godt før innlevering med tanke på at de skulle oppnå et ønsket resultat; nemlig å bestå *Språkprøven*. Tidsmessig har de kanskje hatt god tid til å rette opp i skrivefeil underveis, spesielt i korte tekster som dette. Dette kan med andre ord være en av årsakene til at det ikke finnes svært mange feilformer i deres skriftlige arbeide.

I denne sammenhengen kan det være nyttig å trekke inn Hellands (2005) hovedoppgave hvor det blir stadfestet at informantene hennes mestrer inversjonsregelen, fordi riktig invertering opptrer i mer enn 90 % av det skriftlige arbeidet, og dette er relevante tall som antakeligvis også kan sammenlignes med resultatene her. Det betyr at man kan anta at svært mange S2-innlærere av norsk tidlig blir bevisst på hvilken posisjon det finitte verbet må stå i hovedsetninger og hvor det plasseres i leddsetninger. Videre viste Hellands (2005) studie

at tempus mestres i større grad enn inversjon, og informantgruppene i denne oppgaven har også få vansker med finitthet i tillegg til de norske inversjonsreglene. Det er derfor mulig å anta at det er en enveis implikasjon i forhold til tempus og inversjon, siden det gjøres få feil.

4.3.2 Finnes det evidens for at S2-tilegnere har vansker med finitthetsdistinksjonen og inversjon i datamaterialet?

Som diskutert i delkapittelet ovenfor, er det evidens for at de fleste informantene i denne studien mestrer både finitthetsdistinksjonen og inversjon i norsk som andrespråk. Et moment som også må tas med i denne betraktningen, er antall feil som kom opp i ASK-korpuset når de ulike søkene ble gjennomført, fordi disse tallene tegner et bilde på mellomspråksgrammatikken til alle informantene som har tekster som ligger tilgjengelige i databasen. Blant annet kom det opp forslag på langt flere inversjonsfeil hos den russiske og vietnamesiske gruppen når jeg gjennomførte søkene, mens hos den engelske og den tyske gruppen kom det altså opp et lavere antall feilformer. Tabellen under viser en oversikt over antall feilformer som kom opp for hver informantgruppe.

Tabell 15

	Underinvertering	Overinvertering	Til sammen
Tysk	5	15	20
Engelsk	40	15	55
Russisk	68	49	117
Vietnamesisk	83	60	143

Disse tallene er nyttige med tanke på å forstå hvilke språkgrupper som kan ha større vansker med den norske grammatikkens regelsystem, da det i ASK ligger 100 tekster per språk, men lengden på tekstene kan variere. Ser man på tallene for både de engelske, russiske og vietnamesiske informantene, gjøres det flere underinverteringsfeil enn overinverteringsfeil. Hos den engelske gruppen ligger antallet underinverteringsfeil på 40, mens det bare er 15 eksempler på overinvertering. De engelske informantene ser dermed ut til å ha større vansker med V2-kravet i norske hovedsetninger. Søk etter inversjonsfeil gav flest treff hos russiske og

vietnamesiske kandidater, men beregningene viser at også her er det et fåtall som ikke behersker inversjonsregelen i norsk. Den russiske og den vietnamesiske informantgruppen har henholdsvis 68 og 83 eksempler på underinvertering, og 49 og 60 eksempler hvor overinvertering forekommer. I sammenligningen av de ulike språkene i teorikapittelet ble det vist at vietnamesisk skiller seg klart mest ifra norsk, og det at det kommer opp en rekke feilformer her, kan være med på å underbygge en påstand om at mellomspråket hos denne gruppen kan være noe ustabil. Dette kan man også si gjelder for den russiske gruppen og delvis den engelske gruppen, da tallene er nokså høye der også. Med andre ord gjøres det en del feil med hensyn til hvor det finite verbet skal plasseres i setningen, og det kan dermed se ut til at inversjonsreglene i norsk byr på utfordringer.

Undersøker man tallene for de tyske S2-tilegnerne, ser man at de produserer generelt sett svært få feil, men at det er flere forekomster av overinvertering enn av underinvertering. Dette er interessant og noe uventet, men det kan ha en logisk forklaring. Som nevnt tidligere, er det forskjell på hvor finite verb i leddsetninger plasseres i tysk kontra norsk setningsstruktur, da den tyske grammatikken krever at finite verb i leddsetninger må stå tilslutt. Her kan det dermed være mulig å hevde at de tyske andrespråkstilegnerne tror at siden norsk har et V2-krav akkurat som deres morsmål, antar de at dette også gjelder leddsetninger, for de ser ganske fort at norske leddsetninger ikke har sluttstilling av verbet. Derfor flytter de også finite verb i slike setningskonstruksjoner opp til C, selv om den plassen er forbeholdt subjunksjoner i den norske grammatikken. Hagen (2002:270) understreker at det er meget vanskelig for en S2-tilegner å lære forskjellen på leddrekkefølge i hoved- og leddsetninger, og dermed er det forståelig at selv de tyske informantene kan produsere slike feilformer.

Baserer man deler av analysen på disse tallene, kan man si at resultatene var noe forventet, som utdypet i teorikapittelet, fordi de tyske informantene produserer svært få feilformer, mens de vietnamesiske Språkprøve-kandidatene produserer langt flere eksempler på både underinvertering og overinvertering. Den russiske gruppen og den engelske gruppen befinner seg i midten, siden deres tall er noe lavere enn den vietnamesiske gruppen.

Tallene i tabellen som viser gjennomsnittsprosenten for mestring av inversjon i 4.3.1, som er gjengitt under, er også noe diskutabelt, fordi resultatene tydeliggjør delvis at inverteringskonstruksjoner kan skape problemer for en del S2-innlærere, siden de ikke mestrer V2-regelen i 100 % av tilfellene, noe som Wakabayashi (1996) har konstatert må være den adekvate grensen, og dette er igjen evidens for at hypotesene til Hagen (1992, 2001) har noe for seg.

Tabell 16

Morsmål:	Engelsk	Tysk	Russisk	Vietnamesisk
Gjennomsnittsprøsent for mestring av inversjonsregelen i norsk:	89,12 %	94,93 %	87,85 %	92,88 %

Både den russiske og den engelske informantgruppen befant seg så vidt under 90 %, mens de vietnamesiske og tyske informantene ligger over 90 %. Hvis man da skal ta utgangspunkt i at 100 % er den ideelle grensen for å påstå at en grammatisk regel er tilegnet, vil det da si at mellomspråket til de utvalgte Språkprøve-kandidatene i denne studien ikke er blitt helt målspråksnær enda. I denne sammenhengen må det igjen poengteres at brudd på inversjonsreglene ikke er unaturlig hos enhver andrespråkstilegner av norsk, da Berggreen og Tenfjord (1999:29) understreker at mellomspråk gjerne er ustabile i en lengre periode. Det vil si at innimellom må man forvente at S2-innlærere vil produsere feilformer av ulike slag. Videre kan det også drøftes i hvilken grad andrespråksgrammatikker noen gang blir helt målspråksnære, men for å kunne undersøke dette, må man hente inn resultater på et senere stadium i innlæringen.

4.3.3 Er det sporbar morsmålspåvirkning i datamaterialet?

I introduksjonskapittelet poengterte jeg at jeg også ønsker å se på tilfeller av transfer i datamaterialet, og som diskutert i teorikapittelet, mener Berggreen og Tenfjord (1999) at det er naturlig at førstespråket har en innvirkning på andrespråksgrammatikken. Dette kan man se hvis enkelte eksempler på morfologiske og syntaktiske regler som ikke er felles for morsmålet og målspråket blir brukt i de ulike informanttekstene, men her må det også understrekes at i andre tilfeller kan også de grammatiske reglene overføres uten at det fører til produksjon av feilformer. I denne studien kan det ikke utelukkes at transfer forekommer, fordi, som vist i delkapittelet ovenfor, er det flere eksempler på både underinvertering og overinvertering som kan ha sammenheng med at syntaktiske regler fra S1-grammatikken blir overført til S2-grammatikken. Blant annet er det en del eksempler på underinvertering hos de engelske informantene, noe som kan tilsi at de ikke flytter det finitte verbet til C, siden dette ikke er en

regel i morsmålet deres, og dermed bruker de de reglene som er naturlige i morsmålsgrammatikken deres. Hos de vietnamesiske og russiske andrespråkstilegnerne var det svært mange forekomster av overinvertering, men også underinvertering. Når det gjelder underinvertering, kan dette bety for begge disse gruppene at siden de ikke har et S1 med V2-krav, så overføres dette videre til målspråket, noe som da fører til manglende verbflytting til V2-posisjonen. Ser man videre på overinvertering, kan det om muligens forklares med at disse S2-innlærerne er bevisst på at det finnes en regel for flytting av finitte verb i norsk, men de er fortsatt noe usikker på akkurat hvordan regelen fungerer i de ulike syntaktiske konstruksjonene. De tyske informantene derimot, kan overføre både tempus- og inversjonsregler fra sitt morsmål til målspråket, men det er noen forskjeller som også de må gjøres oppmerksomme på, og som diskutert i delkapittelet hvor resultatene sammenlignes, er det noen forekomster av overinvertering i tekstene, noe som antas å ha sammenheng med at det er ulike regler for hvor finitte verb skal stå i en leddsetning.

Som nevnt viser Berggreen og Tenfjord (1999) til studier som støtter hypotesen om at et S1 kan påvirke innlæringen av et målspråk, og i dette tilfellet blir påstanden til Zobl (1982) interessant, siden det hevdes at «førstespråk kan forsinke eller eventuelt påskynde den generelle tilegnelsen av en bestemt struktur i målspråket, (...)» (Berggreen og Tenfjord 1999:219). For den tyske informantgruppen kan det da være at innlæringsprosessen forsinkes noe med tanke på inversjonsreglene, men den påskyndes når det er snakk om tempus og finitthetsdistinksjonen. Sistnevnte poeng kan også gjelde den russiske og engelske informantgruppen med tanke på finittmarekring, mens tilegnelsen av V2-kravet vil kunne ta lengre tid. Hos den vietnamesiske gruppen, derimot, kan det tenkes at S1-grammatikken forsinkes innlæringen av et S2, da transfer av regler i morsmålsgrammatikken ikke leder til en målspråksslik mellomspråksgrammatikk.

Videre ble det også i et par av delkapitlene poengtert at også kunnskap om et annet andrespråk kan ha innflytelse på innlæringen av et nytt målspråk. Både i den tyske og den russiske gruppen var det en del informanter som hadde forholdsvis gode engelskkunnskaper fra før av, og siden de produserer enkelte setninger med inversjonsfeil, kan de sees i sammenheng med at den engelske grammatikken ikke tillater at det finitte verbet flytter til C. Av den grunn kan det spekuleres i om at også et S2 kan påvirke S3-grammatikken i form av transfer av syntaktiske regler, slik at den kan være noe ustabil en god stund ut i innlæringsprosessen. I min undersøkelse har jeg ikke egentlig noe grunnlag for å diskutere dette.

4.3.4 Videre diskusjon rundt resultatene: Hvilke avvik bør tas med i betraktningen?

I 4.3.1 ble det konstatert at informantene i denne studien mestrer både finitthetsdistinksjonen og inversjonsreglene i norsk som andrespråk, men det kan derimot tenkes at jeg har noe ufullstendig data i min studie med tanke på de utvalgte tekstene fra ASK-korpuset, slik at det ikke nødvendigvis kan konstateres at finitthetsdistinksjonen er en relativt fullbåren del av mellomspråksgrammatikken til de ulike informantgruppene. Blant annet består ASK-korpuset av tekster som er skrevet av kandidater som har bestått Språkprøven, og det ville dermed vært interessant å ha lest tekster produsert av kandidater som ikke bestod prøven for å undersøke i hvilken grad de har tilegnet seg finitthetsdistinksjonen i norsk. Her kan det igjen være naturlig å trekke inn studien til Pienemann, Johnston og Brindley (1988) og Hyltenstam (1989) som Berggreen og Tenfjord (1999:189) reflekterer rundt, hvor de utdyper at tilegnelsen av inversjon som regel skjer sent i selve innlæringsprosessen. Dermed kan det være at studier av tekster produsert av Språkprøve-kandidater som ikke har bestått testen ville gitt helt andre resultater, da med tanke på flere tilfeller av brudd på V2-kravet i norsk. I og med at finitthet og inversjon gjerne beherskes fullt ut noe senere i innlæringsfasen, kan funnene her underbygge argumentet om at disse Språkprøve-kandidatene har en relativt velutviklet mellomspråksgrammatikk hva angår finitthetsdistinksjonen. Siden informantene i stor grad viser mestring av både finitthetsdistinksjonen og inversjon, vil det derfor være rimelig å anta at de fleste informantene i denne studien har utviklet sin basisvarietet (Berggreen og Tenfjord 1999:177), men basert på et helhetsinntrykk av tekstene kan det tenkes at de har et lite stykke igjen før de når et sluttnivå hvor de har et komplett språkssystem.

Dessuten er det som poengtert tidligere stor produksjon av verbformer og setningskonstruksjoner som er forholdsvis høyfrekvente i dagligspråket, og slike innlærte former kan føre til at det produseres færre feil i skriftlige tekster, siden man møter disse ordene ofte både i skriftlig og muntlig kommunikasjon. I denne forbindelsen kan man også trekke inn teorien om «missing despite appearances, present despite appearances» (Jin, Eide og Busterud, kommer), fordi når man bare har korte informanttekster å basere resultater på, vil det være tvilstilfeller knyttet til når man kan hevde at en grammatisk kategori kan regnes som en fullkommen del av mellomspråksgrammatikken. Det vil si at i tekstene kan det se ut til at S2-innlærerne mestrer reglene, men så avsløres det senere at så ikke nødvendigvis trenger å være tilfellet. For denne studien kan det bety at tekster som inneholder noen inversjonsfeil ikke viser at mellomspråksgrammatikken til innlæreren er målspråksnær enda, men at vedkommende har kommet langt i innlæringsløypa.

Det at tre av informantspråkene er SVO-språk, kan også ha en betydning for resultatene. I flere tekster produserer informantene ofte deklarativer hovedsetninger hvor subjektet naturlig vil plasseres foran hoved verbet, og av den grunn kan det ikke utelukkes at transfer fra S1 til S2 forekommer. Noe slikt vil være vanskelig å utelukke i denne sammenhengen. Blant annet kan man se på følgende setninger hentet fra teksten til en engelsk informant med identifikasjonsnummer s0194, hvor 17 av 28 setninger har et subjekt fremst i setningen etterfulgt av et verb eller et annet setningsledd.

(28) *Vi flyttet til Norge for ca et år siden, og kjøpte et hus med nydelig utsikt over @navn vann.*

(29) *Bomiljø er så ganske viktig.*

(30) *I har mange eksempler av bomiljø.*

(31) *Vi er også heldig or har venner som eier en hytte ved sjøen...*

I slike eksempler vil man ikke kunne se om transfer forekommer med hensyn til inversjon eller om vedkommende har tilegnet seg V2-regelen i norsk, nettopp fordi slike strukturer er forholdsvis like i de to språkene. Det vil si at også i det engelske språket plasseres subjektet gjerne fremst i setningsstrukturen, men også der er det lov til å topikalisere diverse setningsledd, noe som ikke fører til at det finite verbet må flytte til C. Hverken russisk eller vietnamesisk krever et verb markert for +Fin som må stå i C i overflatestrukturen, men også disse språkene har en naturlig SVO-struktur, og av den grunn kan de gjerne bruke slike setningskonstruksjoner i stor grad når de skal skrive en tekst på språk de fortsatt holder på å lære. Hadde det derimot oftere stått tyngre setningsledd før hovedsetninger eller at topikalisering av objekt og preposisjonsfraser hadde vært benyttet, kunne resultatene vært noe annerledes (jf. Hagen 1992, 2001). Det er med andre ord en mulighet for at informantene synes det er tryggere å produsere ytringer som er mer lik setningsstrukturer i eget morsmål, da de vil unngå å skrive feil på en prøve som skal vurderes av fagfolk.

På den annen side må det også understrekes at også i setninger med topikalisering er det finite verbet plassert korrekt i svært mange tilfeller, noe som resultatene viser tydelig. Blant annet viser disse eksemplene fra tekst s0131 av en vietnamesisk informant dette:

(32) *Til slutt skal jeg si min konklusjon.*

(33) *En dag var Jose ulyke på jobben, han var nødt til å legge på sykehus.*

(34) *Etter bryllupet reiste de til Danmark.*

Her kan man se at preposisjonsfraser har flyttet til CP i hovedsetningene og det finitte verbet står i C. Disse topikalisererte setningsleddene er for så vidt enkle og de brukes mye i dagligspråket, hvilket kan underbygge påstander om at rikelig med språklig innputt bidrar til at mellomspråksgrammatikken blir mer målspråksnær. Blant annet fremhever Berggreen og Tenfjord (1999:199) at frekvens i innputt kan ha innvirkning på en S2-innlæreres språktilegnelsesprosess, spesielt med tanke på tempo og utvikling av stadier i læringsløypen.

I teorikapittelet ble det referert til studier som viser at S2-innlærere av norsk har store vansker med tempus, finitthet og inversjon, men det er også andre forskningsprosjekter som har forsøkt å belyse inversjonsproblemer hos S2-innlærere av norsk i følge Berggreen og Tenfjord (1999:272-273). De viser blant annet til Andenæs og Golden (1980) og Brautaset (1996) hvor de hevder at det ikke gjøres svært mange feil med hensyn til korrekt verbplassering i deres informanttekster. Her kan det også stilles spørsmål ved når i innlæringsfasen datamaterialet ble hentet ut. Disse studiene kan uansett ha noen likhetstrekk med denne studien av utvalgte tekster fra *Norsk Andrespråkskorpus*.

4.4 Diskusjon: hva kunne vært gjort annerledes?

For det første ville det antakeligvis vært en fordel å ha et enda større datamateriale, siden resultatene da ville vært mer representative. Det vil si at det å hente ut flere tekster fra ASK-korpuset kunne vært av interesse med tanke på å få mer innsikt i mestring av tempus, finitthet og inversjon hos flere andrespråkstilegnere. På den annen side kan undersøkelser av et mindre datamateriale også bidra til økt kunnskap om informanters mellomspråk. Blant annet benyttet Tenfjord (1997) seg av få informanter, men hun hadde til gjengjeld et solid datagrunnlag (Helland 2005). Dermed kan også noen få utvalgte informanttekster si noe om S2-tilegneres mellomspråk.

I tillegg kunne jeg også hentet inn resultater fra en egen informantgruppe hvis tiden hadde vært på min side. Berggreen og Tenfjord (1999:260) peker på at «Variasjon skaper metodeproblemer», fordi språket til en S2-innlærer varierer i stor grad, og av den grunn er det ofte vanskelig å skulle kunne si noe om vedkommendes kompetanse. For å unngå dette, kan man da altså bruke flere metoder for å samle inn rikelig med datagrunnlag fra hver enkelt informant, men tid kan sette en stopper for slike planer. Det kan også tilgang til informantene, da alle tekster som ligger i ASK er anonymisert.

Som andrespråklærer har også jeg erfaring med at mange elever i starten vil finne verbsystemet i norsk utfordrende, men etter hvert vil de i noe større grad mestre de grammatiske reglene, slik at det ikke nødvendigvis skrives tekster som inneholder mange eksempler på enten underinvertering eller overinvertering. Men også her må det understrekes at man finner eksempler på regresjon eller at mellomspråksgrammatikken enda ikke er målspråksnær. Blant annet er det ofte en rekke eksempler på inversjonsfeil når elever jobber med prosessorientert skriving, siden innlevering av førsteutkast på en tekst ikke er med i en sluttvurdering, og da er ikke alle nødvendigvis like nøye når de skal rette opp i språkfeil, fordi de heller har fokus på å få på plass et svar på oppgavespørsmålet. Dermed kan slike førsteutkast nærmest bli sett på som mer spontan språkproduksjon, og de er av den grunn svært nyttig lesing med tanke på å få et innblikk i hvilke grammatiske regler som skaper vansker. Også Berggreen og Tenfjord (1999:232) understreker dette da de sier «Når innlærere fokuserer på innhold og produserer språk spontant, uten særlig planleggingstid, får vi en språkbruk som mer direkte avspeiler brukernes mellomspråkskompetanse.» Det har jeg selv funnet evidens for blant mine elever.

I denne studien har jeg også blitt mer bevisst på de ulike setningskonstruksjonene som informantene produserer i tekstene sine, og her så jeg at hos enkelte informanter var produksjonen av SVO-strukturer høy, noe som gjorde det vanskelig å si om de da har tilegnet seg inversjonsreglene i norsk. Av den grunn kunne jeg ha regnet enda mer nøye over i hvor stor grad slike setninger forekommer i de utvalgte tekstene, da det kunne gitt en enda mer grundig diskusjon rundt selve resultatene.

Kapittel 5: Konklusjon

Det forskes mye på andrespråkstilegnelse i håp om å finne ut hvordan innlæring av et målspråk foregår og i hvilken grad S2-innlærere behersker reglene i målspråksgrammatikken. Målet med denne studien var å undersøke mestring av tempus, finitthet og inversjon i mellomspråksgrammatikken til S2-tilegnere i lys av teorier av en rekke andrespråksforskere, som blant annet Hagen (1992, 2001), Eide (2014), Schwartz og Sprouse (1996) og Vainikka og Young-Scholten (1996). Fire informantspråk ble valgt ut, nemlig tysk, engelsk, vietnamesisk og russisk. Informantene har morsmål som er av interesse når man skal studere deres mellomspråksgrammatikk, siden det er likhetstrekk og forskjeller med tanke på tempus, finitthet og V2. Datamaterialet bestod av tekster hentet fra ASK-korpuset, det vil si, tekster av andrespråkstilegnere av norsk som hadde bestått *Språkprøven*.

Datamaterialet viser at det gjøres få inversjonsfeil blant disse informantene, siden gjennomsnittsprosenten for mestring av inverteringskonstruksjoner ligger for den engelske og den russiske informantgruppen rett under grensen på 90 % (jf. Dulay og Burt 1974), og rett over 90 % for den vietnamesiske og den tyske informantgruppen. Også mestring av tempus og finitthet finnes det rikelig av eksempler på i de fleste tekstene. Dermed kan man anta at de grammatiske reglene som er av interesse i denne studien har blitt tilegnet av informantene, blant annet finitthetsdistinksjonen i den norske grammatikken (jf. Eide 2014), selv om slike grammatiske kategorier antas å tilegnes noe sent i innlæringen. Mellomspråksgrammatikken må derfor sies å være relativt stabil for de fleste informantene med hensyn til inversjonsregelen og finitthetsdistinksjon, og dermed kan disse resultatene være med på å belyse Hagens nye hypotese.

Resultatene kan støtte teoriene til både Schwartz og Sprouse (1996) og Vainikka og Young-Scholten (1996). For det første ser det ut til at informantene har tilgang til UG og at de kan resette parameter i målspråksgrammatikken, hvilket sier at teorien om *Full transfer/full aksess* er relevant for å skulle kunne si noe om andrespråkstilegnelse. For det andre befinner antakeligvis de fleste informantene seg ikke i starttilstanden lenger, slik at de i innlæringen av et nytt språk har tilgang til de funksjonelle projeksjonene, da de flytter finite verb til T-projeksjonen hvor de blir markert for tempus, før de deretter i ca. 90 % av tilfellene flytter verbet videre til C for å oppfylle V2-kravet i norske setninger. I de tilfellene hvor det er brudd på inversjonsregelen, antas det at regresjon forekommer, siden dette er naturlig hos svært mange andrespråkstilegnere (Berggreen og Tenfjord 1999).

På den annen side ble tallene fra søkene som ble gjennomført i ASK-korpuset diskutert, og her ble det understreket at det innimellom finnes forekomster av brudd på inversjonsregelen i norsk som andrespråk, og av den grunn er disse tallene med på å underbygge teoriene til Hagen (1992, 2001) som hevder at svært mange S2-tilegnere av norsk har vansker med både underinvertering og overinvertering et godt stykke ut i innlæringsfasen. Her så man at spesielt de vietnamesiske og de russiske Språkprøve-kandidatene produserte langt flere inversjonsfeil enn den tyske gruppen, noe som også var forventet siden grammatikkene skiller seg fra den norske grammatikken med tanke på inversjon. Hos de engelske S2-innlærerne var det også noen flere tilfeller av brudd på V2-regelen i norsk enn hva man fant hos andrespråkstilegnere med tysk som morsmål. Det som var særlig interessant i denne sammenhengen var at hos de tyske kandidatene var det flere forekomster av overinvertering enn av underinvertering, mens det var motsatt hos de tre andre gruppene, da de hadde større vansker med V2-kravet i norske hovedsetninger. Disse tallene kan dermed underbygge påstanden om at mellomspråksgrammatikken fremdeles er noe ustabil hos flere S2-tilegnere av norsk. Dessuten kan resultatene som viste gjennomsnittsprosenten for mestring av inversjon også tas med i denne betraktningen, siden Wakabayashi (1996) hevder at grensen på 100 % må nås for at en grammatisk kategori kan påstås å være en stabil del av målspråksgrammatikken. Siden de fire informantgruppene fremdeles ikke har nådd denne grensen, vil det kunne underbygge en påstand om at inversjonsregelen i norsk er en utfordring for S2-innlærere.

Når det gjelder transfer, kan det understrekes at det er noen grammatiske trekk som overføres fra S1 til S2, da det finnes forekomster av blant annet underinvertering i datamaterialet hos både vietnamesiske, russiske og engelske informanter, men i og med at det antas at de fleste informantene befinner seg på et noe senere stadium i innlæringen, kan det være at parameter-verdien i UG har blitt omstilt, og dermed er brudd på V2-kravet i fåtall.

Videre diskuterte jeg også i hvilken grad noe data i denne undersøkelsen kan være ufullstendig, da ASK-korpuset kun består av tekster fra kandidater som har bestått Språkprøven. Derfor hadde det også vært interessant å studere tekster av kandidater som ikke har bestått denne prøven, for å se i hvilken grad de behersker finitt- og inversjonsregler i norsk som andrespråk. Muligens ville resultater fra en slik studie gitt et helt annet utfall, spesielt hvis man i tillegg hadde undersøkt tekster hvor informantene produserer språk mer spontant, slik at man kan utelukke blant annet Krashens monitormodell (Berggreen og Tenfjord 1999).

Hovedsakelig er datamaterialet her nyttig for å få et større innblikk i utfordringer som andrespråkstilegnere har i innlæringsfasen av den norske grammatikken, og i hvilken grad de etter hvert behersker syntaktiske regler. Dette er noe som jeg også vil ta med meg videre i arbeidet som lærer for minoritetsspråklige elever.

6. Litteraturliste

- Abrahamson, N. og Hyltenstam, K. (2004). Mognadsbegränsningar och den kritiska perioden för andraspråksinläring. I Hyltenstam, K. och I. Lindberg (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*, 221-258. Lund: Studentlitteratur.
- Andenæs, E. og Golden, A. (1980). *Norsk som fremmedspråk – en sammenliknende analyse av trekk ved skriftlig norsk hos arabiske, pakistanske og tyrkiske elever i Oslo-skolen*. Hovedfagsoppgave, Institutt for nordisk språk og litteratur, Universitetet i Oslo.
- Bailyn, J. F. (2012). *The Syntax of Russian*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bergreen, H. og Tenfjord, K. (1999). *Andrespråkslæring*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Bohnacker, U. (2006). When Swedes begin to learn German: from V2 to V2. I *Second Language Research* 22:4, 443-486.
- Bley-Vroman, R. (1990). The logical problem of foreign language learning. I *Linguistic Analysis* 20, 3-49.
- Blom, E. (2009). *The Acquisition of Finiteness*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Boeckx, C. (2006). *Linguistic Minimalism. Origins, Concepts, Methods, and Aims*. Oxford: Oxford University Press.
- Bolander, M. (1990). On the acquisition of Word Order Rules in Swedish as a Second Language. I Halliday, M. A. K., J. Gibbons og H. Nicholas (red.) *Learning, keeping and using language*. Amsterdam: Benjamins.
- Brautaset, A. (1996). *Inversjon i norsk mellomspråk*. Oslo: Novus Forlag.
- Busterud, G. (2013). *Anaforiske bindingskonstruksjoner i norsk som andrespråk*. Avhandling for dr.art-graden. Det historisk-filosofiske fakultet. NTNU.
- Carlsen, C. (2008). Selection of texts for ASK learner corpus. På åpningskonferansen for ASKeladden, Solstrand, 24.-25. juni 2008. Nedlastet fra www.askeladden.uib.no/.../Selection%20of%20texts%20f... (01.02.14).
- Carlsen, C. (2010). Å knytte ASK til rammeverket – Hvorfor og Hvordan. I Johansen, H., A. Golden, J. E. Hagen og A. K. Helland (red.) *Systematisk, variert, men ikke tilfeldig*, 133-147 Oslo: Novus Forlag.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. Massachusetts: The MIT Press.

- Chomsky, N. (1980). *Rules and representations*. Oxford: Blackwell.
- Chomsky, N. (1981). *Lectures on Government and Binding. The Pisa Lectures*. Dordrecht: Foris.
- Clahsen, H. (1990). Constraints on parameter setting: a grammatical analysis of some acquisition stages in German child language. I *Language Acquisition* 1, 361-391.
- Clahsen, H. og Muysken, P. (1986). The availability of universal grammar to adult and child learners – a study of the acquisition of German word order. I *Second Language Research* 2, 92-119.
- Clahsen, H., Penke, M. og Parodi, T. (1993, 1994). Functional categories in early child German. I *Language Acquisition* 3, 395-429.
- Comrie, B. (1985). *Tense*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Curtiss, S. (1982). Developmental Dissociations of Language and Cognition. I Obler, L. og L. Menn (red.) *Exceptional Language and Linguistics*, 285-312. New York: Academic Press.
- Dulay, H. & Burt, M. (1974). Natural sequences in child second language acquisition. I *Language Learning* 24, 37-53.
- Dimroth, C. (2008). Age effects on the process of L2 acquisition? Evidence from the acquisition of negation and finiteness in L2 German. I *Language Learning* 58, 117-150.
- Eide, K. M. (2012). Om tempus og aspekt i norsk. I Enger, H., J. T. Faarlund og K. I. Vannebo (red.) *Grammatikk, bruk og norm. Festskrift til Svein Lie på 70-årsdagen, 15. april 2012*, 57-78. Oslo: Novus Forlag.
- Eide, K. M. (2014). Finiteness and inflection: the syntax your morphology can afford. Under vurdering for publikasjon.
- Eide, K. M. og Hjelde, A. (kommer). V2 and verb morphology in Norwegian heritage language of the American Midwest. Under vurdering for publikasjon på Brill publishers.
- Ellis, (1994). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Eubank, L., Bischof, J., Huffstutler, A., Leek, P. & West, C. (1997): Tom Eats Slowly Cooked Eggs: Thematic-Verb Raising in L2 Knowledge. I *Language Acquisition* 6(3), 171-199.

- Denzin, N. (1979). *The Research Act: A Theoretical Introduction to Sociological Methods*. 2. Utg. New York: McGraw-Hill.
- De Haan, G. (1987). A theory-bound approach to the acquisition of verb placement in Dutch. I G. de Haan og W. Zonneveld (red.) *Formal parameters of generative grammar: OTS Yearbook 1987*, 15-30. Dordrecht: ICG.
- Felix, S. W. (1985). More evidence on competing cognitive systems. I *Second Language Research* 1, 47-72.
- Haegeman, L. og Guéron, J. (1999). *English grammar. A generative perspective*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Hagen, J. E. (1992). Feilinvetering, overinvetering og underinvetering. I *NOA*, Oslo. (27-38).
- Hagen, J. E. (2001). Finittkategoriens kritiske karakter i norsk som andrespråk. I Golden, A. og H. Uri (red.): *Andrespråk, tospråklighet, norsk*. Oslo: Unipub.
- Hagen, J. E. (2002). *Norsk grammatikk for andrespråklærere*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Hagen, J. E. (2003). Refleksjoner gjennom andrespråksprismet. I Lie, S., G. Nedreliid og H. Omdal (red.) *MONS 10: Utvalde artiklar frå det tiande Møte om norsk språk i Kristiansand 2003*, 15-32. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Harris, T. og Wexler, K. (1996). The optional-infinitive stage in child English: evidence from negation. I Clahsen, H. (red.) *Generative Perspectives on Language Acquisition*, 1-42. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Hawkins, R. (2001). *Second Language Syntax. A Generative Introduction*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Hawkins, R. & Chan, C. Y. H. (1997): The partial availability of Universal Grammar in second language acquisition: the 'failed functional features hypothesis'. I *Second Language Research* 13 (3), 187-226.
- Helland, A. K. K. (2005). *I møte med eit tempusprominent språk – ei undersøking av mellomspråka til vietnamesiske norskinnlærarar*. Hovudfagsavhandling ved Nordisk institutt, Universitetet i Bergen.
- Husby, O. (1991). *Vietnamesisk grammatikk*, Trondheim: Friundervisningens Forlag.
- Husby, O. (kommer). Faghistorie. Kapittel i Eide, K. M. (kommer) (red.) *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus Forlag.

- Husby, O. (kommer). Det anvendte perspektivet. Kapittel i Eide, K. M. (kommer) (red.) *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus Forlag.
- Hyltenstam, K. (1978). *Progress in immigrant Swedish syntax*. Doktorgradsavhandling, Institutionen för lingvistik, Lunds universitet.
- Hyltenstam, K. (1989). Lexical characteristics of near-native second-language learners of Swedish. I *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 9, 67-84.
- Håkansson, G. (2001). Tense morphology and verb-second in Swedish L1 children, L2 children and children with SLI. I *Bilingualism: Language and Cognition* 4, 85-99.
- Håkansson, G. (2004). Utveckling och variation i svenska som andraspråk enligt processbarhetsteorin. I Hyltenstam, K. och I. Lindberg (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*, 53-169. Lund: Studentlitteratur.
- Ioup, G. (1986). Immigrant children who have failed to acquire native English. I *Variation in Second Language Acquisition*, 12, *Psycholinguistic Issues*, 160-175.
- Ioup, G., Boustagui, E., Tigi, M. E. og Moselle, M. (1994). A Case Study of Successful Adult SLA in a Naturalistic Environment. I *Reexamining the Critical Period Hypothesis*, 73-98.
- Jin, F., Eide, K. M. og Busterud, G. (kommer). De nyere teoriene. Kapittel i Eide, K. M. (kommer) (red.) *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus Forlag.
- Johansen, H. (2010). Kontroll, Analyse, Reliabilitet, Innlærerkorpus og Transfer. I Johansen, H., A. Golden, J. E. Hagen og A. K. Helland (red.) *Systematisk, variert, men ikke tilfeldig*, 160-173. Oslo: Novus Forlag.
- Johannessen, J. B. (2003). Innsamling av språklige data: Informanter, introspeksjon og korpus. I Johannessen, J. B., S. Erlenkamp, E. Lanza og A. M. Vonen (red.) *På språkjakt*, 133-172. Oslo: Unipub forlag.
- Johnson, J. S. and Newport, E. L. (1989). Critical period effects in second language learning: the influence of maturational state on the acquisition of English as a second language. I *Cognitive Psychology* 21, 60-99.
- Krashen, S. D. (1985). *The Input Hypothesis: issues and implications*. London: Longman.
- Lado, R. (1957). *Linguistics across Cultures*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Larsen-Freeman, D. og Long, M. H. (1991). *An Introduction to Second Language Acquisition Research*. London: Longman.

- Laurence, S. og Margolis, E. (2001). The poverty of the stimulus argument. I *The British Journal for the Philosophy of Science* 52, 217-276.
- Lenneberg, E. (1967). *Biological foundations of language*. New York: Wiley.
- Lyons, J. (1996). On competence and performance and related notions. I Brown, G., K. Malmkjær og J. Williams (red.) *Performance and Competence in Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mitchell, R. og Myles, F. (2004). *Second Language Learning Theories*. 2. utgave. London: Arnold.
- McWhorter, J. (2005). *Defining Creole*. Oxford: Oxford University Press.
- Moe, E. (2010). Morsmålsbakgrunn og språkleg nivå i elevtekstar. I Johansen, H., A. Golden, J. E. Hagen og A. K. Helland (red.) *Systematisk, variert, men ikke tilfeldig*, 148-159. Oslo: Novus Forlag.
- Nistov, I. (1991). Mellomspråk og morsmål. Ei longitudinell undersøkning av trekk i norske mellomspråkstekster skrivne av fire tyrkiske elevar. I *NOA*, 13.
- Nordanger, M. (2010). Transferbegrepets komplekse vesen og betydningen av strategi i språklæringen. I Johansen, H., A. Golden, J. E. Hagen og A. K. Helland (red.) *Systematisk, variert, men ikke tilfeldig*, 190-199. Oslo: Novus Forlag.
- Næss, S. M. (2006). *Kan han snakke norsk?» - en generativ analyse av ja/nei-spørsmål i norsk som andrespråk*. Masteravhandling i nordisk språkvitenskap. NTNU, Trondheim.
- Pienemann, M., Johnston, M. og Brindley, G. (1988). Constructing an acquisition-based procedure for assessing second language acquisition. I *Studies in Second Language Acquisition* 10, 217-243.
- Platzack, C. (1996). The Initial Hypothesis of Syntax: A Minimalist Perspective on Language Acquisition and Attrition. I Clahsen, H. (red.) *Generative Perspective on Language Acquisition*. Amsterdam: Benjamins.
- Platzack, C. (1998). *Svenskans inre grammatik – det minimalistiska programmet. En introduktion till modern generative grammatik*. Lund: Studentlitteratur.
- Platzack, C. (2010). *Den fantastiska grammatiken. En minimalistisk beskrivning av svenskan*. Lund: Nordstedts forlag.
- Poeppel, D. og Wexler, K. (1993). The Full Competence Hypothesis of clause structure in early German. I *Language* 69, 1-33.

- Radford, A. (1988). Small children's small clauses. I *Transactions of the Philological Society* 86, 1-43.
- Radford, A. (1990). *Syntactic theory and the acquisition of English syntax*, Oxford: Basil Blackwell.
- Radford, A. (2004). *Minimalist Syntax. Exploring the structure of English*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schachter, (1974). An Error in Error Analysis. I *Language Learning* 24, 205-214.
- Schwartz, B. D. (1998). The second language instinct. I *Lingua* 106, 133-160.
- Schwartz, B. D. og Sprouse, R. A. (1994). Word order and nominative case in nonnative language acquisition: a longitudinal study of (L1 Turkish) German Interlanguage. I Hoekstra, T. og B. D. Schwartz (red.) *Language Acquisition studies in generative grammar: papers in honor of Kenneth Wexler from 1991 GLOW workshops*, 317-368. Philadelphia: John Benjamins.
- Schwartz, B. D. og Sprouse, R. A. (1996). L2 cognitive states and the full transfer/full access model. I *Second Language Research*, 12, 40-72.
- Selinker, L. (1969). Language Transfer. I *General Linguistics* 9, 67-92.
- Selinker, L. (1972). Interlanguage. I *International Review of Applied Linguistics*, 209-231.
- Tenfjord, K. (1997). *Å ha en fortid på vietnamesisk. En kasusstudie av fire vietnamesiske språkinnlæreres utvikling av grammatisk fortidsreferanse og perfektum*. Avhandling for dr.art-graden. Det historisk-filosofiske fakultet. Universitetet i Bergen.
- Towell, R. and Hawkins, R. (1994). *Approaches to second language acquisition*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Vainikka, A. og Young-Scholten, M. (1994). Direct access to X'-theory. Evidence from Korean and Turkish adults learning German. I Hoekstra, T. og B. D. Schwartz (red.) *Language Acquisition studies in generative grammar*, 265-316. Amsterdam: John Benjamins.
- Vainikka, A. og Young-Scholten, M. (1996). Gradual development of L2 phrase structure. I *Second Language Research*, 12, 7-39.
- Wakabayashi, S. (1996): The nature of interlanguage: SLA of English reflexives. I *Second Language Research* 12 (3), 266-303.
- Weissenborn, J. (1990). Functional categories and verb movement: the acquisition of German syntax reconsidered. I Rothweiler, M. (red.) *Spracherwerb und Grammatik*.

Linguistische Untersuchungen zum Erwerb von Syntax und Morphologie
(*Linguistische Berichte Sonderheft 3*), 190-224. Opladen: Westdeutscher Verlag.

- Wexler, K. (1994). Optional infinitives, head movement, and the economy of derivations in child grammar. I Hornstein, N. og D. Lightfoot (red.) *Verb Movement*, 305-350. Cambridge MA: Cambridge University Press.
- White, L. (1987). Against comprehensible input: The input hypothesis and the development of second language competence. I *Applied Linguistics* 8, 95-110.
- White, L. (1989). *Universal Grammar and Second Language Acquisition*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- White, L. (1990). The Verb-Movement Parameter in Second Language Acquisition. I *Language Acquisition* 1(4), 337-360.
- White, L. (1991). Adverb placement in second language acquisition: some effects of positive and negative evidence in the classroom. I *Second Language Research* 7, 133-161.
- White, L. (1992). Long and short verb movement in second language acquisition. I *Canadian Journal of Linguistics* 37, 273-286.
- White, L. (2003). *Second Language Acquisition and Universal Grammar*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wiull, H. O. (2007). Bli bedre i norsk – se forskjellene mellom norsk og vietnamesisk. Nedlastet fra http://www.vox.no/upload/6262/Bli_bedre_i_norsk_vietnamesisk_ferdig_versjon_NETT.pdf (07.08.13).
- Wijnen, F. (1994). Incremental acquisition of phrase structure: a longitudinal analysis of verb placement in Dutch child language. Paper presented at the NELS conference (workshop on language acquisition), Philadelphia.
- Yuan, B. (2001). The status of thematic verbs in second language acquisition of Chinese. I *Second Language Research* 14, 248-272.
- Zobl, H. (1982). A direction for contrastive analysis: the comparative study of developmental sequences. I *TESOL Quarterly* 16, 169-183.
- Åfarli, T. (2000). *Grammatikk – kultur eller natur? Elementær innføring i det generative grammatikkstudiets vitenskapsteori*. Gjøvik: Det Norske Samlaget.
- Åfarli, T. og Eide, K. M. (2003). *Norsk generativ syntaks*. Oslo: Novus Forlag.

- Åfarli, T. (kommer). UG-basert andrespråksteori og syntaktisk struktur: De eldste teoriene. Kapittel i Eide, K. M. (kommer) (red.) *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus Forlag.
- Åfarli, T. (kommer). UG-basert andrespråksteori og leddstillingsvariasjon. Kapittel i Eide, K. M. (kommer) (red.) *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus Forlag.

Vedlegg

Oversikt over setninger med inversjonsfeil i de utvalgte tekstene fra ASK-korpuset:

A) Den engelske informantgruppen:

Tekstid:	Setninger
S0231	<ol style="list-style-type: none"> 1) Da jeg først flyttet til Norge jeg var darlig til å gå på ski. 2) Det første året jeg var i Norge på påsketid, kona mi sagt at på første påske dag skal vi tar oss en skitur. 3) Etter en kort stund det begynte å snø og vind begynte å blåse. 4) Etter noen kilometer vi bestemte å spise lit så vi hadde grill-pølser og varmsjokolade. 5) Barna mine er bra til å ga på ski og jeg synse det er bra, men jeg tenkte at kanskje i år på påsketid jeg skal se på Tv-krim og spise kvikk-lunsj, en annen del av norsk påske.
S0194	<ol style="list-style-type: none"> 1) I også eier en små jolle, og vi noen ganger ta en tur ut til fjorden. 2) Først og fremst, jeg synes at ro og fred er det mest viktige sake for meg og familie min. 3) To ganger vi fangst laks! 4) Nå man tenker på alle muligheter i Norge, meste parten av Norges «friluft» aktivitet er gratis. 5) Noen menske som har bodd i et stor by kansje tenke Norge er skjedelig, (...)
S0308	<ol style="list-style-type: none"> 1) Når du flytter fra et land til et annet

	<p>det første forskjellige ting er det språket.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) For example moren prater Norsk til de barna og Faren prater Engelsk, kanskje. 3) Når et barn voks opp i et to språk hjem de kommer og førstår begge språk og i tillegg snakker begge. 4) Noen har fortalte meg at når et barn skal lære to språker de skal ta lit lenge tid til begynner å snakke fordi de må tenke mer om hvilket ord er riktig å bruke og dessuten er det ordet norsk eller engelsk for example. 5) Det er veldig viktig, synes jeg, at det barnet må lære begge språk, fordi har de kanskje familien i det annet land at de skal besøke av og til. 6) (...) derfor når farmor hans her ser «Ha det bra», han svarer «Bye Bye»
S0313	<ol style="list-style-type: none"> 1) Hvis ikke, man føler seg utrygg når man går ute alene om kvelder. 2) For meg, en av de viktigste ting er at området er stille og rolig, (...)
S0330	<ol style="list-style-type: none"> 1) Også de er lettere enn i 1984. 2) I dag, mobiltelefoner er billige å kjøpe og billige å bruke 3) Man kan få en kreft på kroppen sin hvis bærer du alltid mobiltelefon et på belten. 4) Også du har en del for strømkobling, et SIM kort og en håndbok. 5) Endelig, de vennligste mobiltelefoner

	er bryttet av.
S0347	<ol style="list-style-type: none"> 1) Når jeg er ute og kjører jeg ser at der er veldig mange som bry seg ikke om å kjøre med en mobil til munnen og jeg tror det er farlig. 2) Jeg liker at om noen trenger å ta contact med meg de kan gjøre det når som helst (...)
S0018	<ol style="list-style-type: none"> 1) Her i @sted, det regner mye. 2) Døttrene mine også har det bra i Norge. 3) Min familie og jeg trives veldig godt i Norge, men vi også gleder oss til å flytte tilbake til @sted.
S0297	<ol style="list-style-type: none"> 1) De også har mange muligheter til idrett i en by.
S0311	<ol style="list-style-type: none"> 1) Jeg vokste opp i @sted, @sted i @sted og av og til jeg reiser tilbake. 2) Men innerst byen er fremdeles sjarmerende. 3) Forresten @sted og @sted er søstre byene.
S0345	<ol style="list-style-type: none"> 1) Jeg glemmer og så jeg ringer hjem eller jeg ringer og spør hvis han trenger noe 2) For eksempel, hvis jeg vet ikke hvor jeg er, kan jeg ringe noen. 3) Hvis du er syk og kan ikke gå på en fest, vennene dine kan ta bilder for deg! 4) Mennesker mistet mobiltelefoner fordi de er ikke forsiktige. 5) Jeg håper at jeg skal ikke.

B) Den tyske informantgruppen:

Tekstid:	Setninger
S0121	<ol style="list-style-type: none"> 1) Vi begge to var litt redd for hvordan det går etter mer enn 15 årvi ikke hadde snakket med hverandre. 2) Jeg er svært glad at vi klarte ikke bare å snakke om fortiden, (...)
S0990	<ol style="list-style-type: none"> 1) I dag nesten alle mennesker har en mobiltelefon. 2) Jeg husker at for ca. 5 år siden ingen av vennene mine hadde en mobiltelefon, men i dag er det vanlig å ha mobilen. 3) Dessuten er det bra at familien min og vennene mine kan alltid ringe til meg hvis det har skjedd noe viktig. 4) Derfor synes jeg at barn og ungdom skulle egentlig ikke ha en mobiltelefon.
S0991	<ol style="list-style-type: none"> 1) Hvis du liker, du kan også få noen veldig tøffe ringetoner. 2) Det er veldig viktig, fordi hvis du ikke er sammen med dem, de kan ikke høre hvordan mobiltelefonen din ringer.
S0058	<ol style="list-style-type: none"> 1) Mine norske venner inviterer meg ganske ofte så er det egentlig ingen helge, jeg ikke opptatt med å besøke noen
S0440	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ve har bod her i snart @antall år, og har ve mange venner, noen av de

	<p>harve reist samer på ferie med mange ganger.</p> <p>2) De personene som har ikke venner foler seg ofte velde ensome, de har ikke noen de kan snakke med, når de trenger, har ingen de kan dele med glede eller sorg.</p> <p>3) Barn som har ikke moen venner på skulen for often dorly udanelse, en de som har venner.</p>
S0124	1) Hver gang vi besøkte henne fikk vi gammeldags mat og kunne vi spørre henne om mange norske tradisjoner.
S0030	1) Derfor er det viktig at man prioriterer og selv bestemmt, hvor viktig ermobilien for meg egentlig.
S0462	1) Så leser, ser og hører manom nyheter alltid.
S0702	1) Og når du kommer til @sted er det bare sten, og det er for tyske for eksempel helt utrolig at plutselig slutte skog ogbegynne et sten-landskap med litt vegetasjon
S0123	1) Han er litt eldre som meg og så hadde vi først ikke mye kontakt.

C) Den russiske informantgruppen:

Tekstid:	Setninger
S0037	1) Derfor jeg syns blir det litterære verket aldri uaktielt.

	<p>2) Derfor det som ble uttalt av Nora i «Et Dukkehjem» var hårreisende på den tiden.</p> <p>3) Det var vanlig på 1900-tallet at kvinnene ble oppdratt av sine menn og de ikke var regnet som mennesker, men bare som kvinner.</p>
S0156	<p>1) Jeg liker å sitte seg ved siden av en elva eller en innsjø, som finner jeg i skogen.</p> <p>2) De som laget jeg hjemme, før turen.</p> <p>3) Du kan se sola hele døgnet, når er det fint vær.</p> <p>4) Men jeg har alltid regntøy med, fordi regner det for mye i nordnorge.</p>
S0511	<p>1) Det er fantastiske sanger av fugler om morgenen når sover jeg innen soveposer ved siden av en innsjø.</p> <p>2) Når får vi på norsk kurs tema «Uforglemmelig naturopplevelsen i Norge» synes jeg det er rart.</p> <p>3) Nårge har unnik natur som kan aldri være skjedelig.</p> <p>4) Dete er kristale rene vann på alle innsjøen, elver og søen hvor bader jeg hver dag hele året.</p> <p>5) Det er vakre og eksotiske blomster jeg ante ikke kan vokse opp i land som ligger i nor.</p> <p>6) Når begynner jeg å tenker om fjørd og fjell det er en andre temaen.</p> <p>7) Det er tusen og tusen vannfall som finnes ikke i enannen land.</p>

	8) Når kommer ferie mi, jeg tenker ikke om å reise i en annen land.
S0116	<ol style="list-style-type: none"> 1) Det er jeg helt sikker på fordi erferte jeg det. 2) En ganghar jeg sett barnebursdag, så fikk jeg stor inntrykk av dette.
S0472	<ol style="list-style-type: none"> 1) Jeg er fra Russland og i hjemmelandet mitt vi sier: «Det er bedre å ha 100 venner enn 100 rubler» 2) Hver gang er jeg med henne lærer jeg mange nye ting. 3) F eks en av mine venner vet så mye om kunst. 4) Hvis en har bare en venn men de har god tid sammen og de hjelper hverandre, det betyr at de er lykkelige personer.
S0070	<ol style="list-style-type: none"> 1) En annet eksempel kan være hvordan bruker folk fritid. 2) Når kom jeg hitt det var overaskelse at i Norge bor 5 milliner befolkning. 3) For eksempel vi kan diskutere om mat. 4) Når jeg begynte å lære norsk jeg merket at det var ikke så vanskelig å få norsk undervisning. 5) Hvis du er snill og vil ha kontakt med mennesker, du må lære språk og akseptere tradisjoner og kultur den land hvor skal du bo.
S0927	1) Men det er viktig at voksne ikke presser barna eller blir for kjedelige

	med dem, fordi da barna ikke skal lytte på dem foreldrenes synspunkter i hele tatt.
S0494	<ol style="list-style-type: none"> 1) Først og fremst man kan lese om hvem blir begrav, når og hvor det kan bli. 2) Frabegynnelsen og på slutten folk i kirke og i hele byen kan høre klokking musikk. 3) Da man kan føle fryser på ryggen. 4) Kanskje på grunn av det at det veldig trist da på den siste vei folk kan gi til venn eller slektning massa og forskjellige blomster.
S0484	<ol style="list-style-type: none"> 1) Etter hvert en kunne ikke kontrollere seg og sin egen kropp. 2) Da det er på tide å be om hjelp.
S0068	<ol style="list-style-type: none"> 1) Hvis du har noen venner og har forhold med noen, det er vennskap. 2) Hvis jeg er i nød da kamerater fostår meg og hjelpe. 3) Jeg liker å bruke Internett, så har jeg dobbelt muligheter til å prate med mine kamerater via telefon og Internett. 4) Selvfølgelig, de kan også spør meg om hjelp i noen situasjoner, når de trenger.

D) Den vietnamesiske informantgruppen:

Tekstid:	Setninger
S0131	1) Marit fikk jobb i Oslo, må hun flytte

	<p>til Oslo fra Bergen.</p> <p>2) Jeg har noen som lignet på José første tiden kom jeg til Norge, derfor likte jeg den boka.</p>
S0140	<p>1) Der jeg kunne kjøpe ting med fri moms.</p> <p>2) Da kom vi til Danmark bodde jeg hos min mamsøste i @sted.</p> <p>3) Når kom vi til København kjøpte vi billett for å reise rundt byen med båt.</p> <p>4) I båten hadde en dame vist oss hvor var sted eller gamle hus som berømt.</p>
S0556	<p>1) Først det er litt vanskelig for meg, men nå blir det bedre.</p> <p>2) Nå jeg er en ekspeditør i Butikken.</p> <p>3) Fordi da mora min var syk og lå på sykehuset.</p>
S0545	<p>1) Selv om leier jeg huset der, men jeg liker veldig mye denne området.</p> <p>2) Utsikt er ikke så flott, selv om ligger huset midt i sentrum.</p> <p>3) Da pratet de med meg, pleidde de å snakke langsomt.</p>
S0572	<p>1) Jeg har vært ved IFF kurs (innføringsprogram for fremmespråklige) for å finne jobben, og nå jeg får en praksisplass på en frisørsalong som heter @navn.</p> <p>2) Jeg føler meg så trygg når jeg bor her, er det kjempe bra systemer om pensjon, helse og arbeidskontoret.</p>
S0626	<p>1) Etter har jeg lest, opplevet litt bedre.</p> <p>2) Etter noen år ble hun vedstående da</p>

	<p>barna også begynte på skolen og slutet hun på jobb.</p>
S0641	<p>1) Det var første gang opplevde jeg 17. mai i Norge.</p>
S0662	<p>1) Når mennesker blir født, alle de små babyr ser ut lik sammen og de vet bare noen ting.</p> <p>2) Foreldrene viser til barna sine hva må man gjøre og hva må man ikke gjøre.</p> <p>3) For eksempel Barna under 3 år gamle trenger demye omsorg og kjærlighet.</p> <p>4) Hvis de vil bæsje de kan si ifra får litt hjelp av voksne.</p> <p>5) For eksempel de kan ta opp og ta av klærenesine.</p> <p>6) Vi lærer dem det er ikke lønner seg lettlivet og må være snilemot andre, de vet at når de kan få kjærlighet og når må de være moddig og strekk uansett hva som skjer men de må ikke gi opp.</p>
S0853	<p>1) Det ønsker jeg nå er det å forstå, å kommunisere med nordmenn.</p> <p>2) Og en ting må jeg skrive ned er det jeg skal bli en mor.</p>
S0986	<p>1) Det er veldig enorm når snakker vi om glede, glede bestått iforskjellige sider.</p> <p>2) I 1975 mitt land ble styret av kommunist.</p> <p>3) Første dag fikk min familien at han er i land, vi alle gråtet veldig veldig mye i flere dager med tårer fordi vi</p>

	<p>vet ikke når få vise han igjen.</p> <p>4) Etter tre år min familien drømmen bli oppfylt med glede, den dagen møte vi med han i flyplassen er spennende vet dere hva, da en gang til gråtet jeg i glede.</p>
--	--